

Азия/Еуропа

Ақпараттық-сараптама журналы
Басылымның 2-ші жылы, №23, Қараша 2017

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜNÜN AYLIK YAYINIDIR ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ АЙ САЙЫН ШЫҒАРАТЫН БАСЫЛЫМЫ

LATEST DEVELOPMENTS IN KAZAKHSTAN'S URANIUM INDUSTRY

ПОСЛЕДНИЕ СОБЫТИЯ

В УРАНОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА

СҰХБАТ RÖPORTAJ

КАШКИНБЕКОВ АРМАН КАИРБЕРЛИЕВИЧ,
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ДИРЕКТОР АССОЦИАЦИИ
ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКИ
КАЗАХСТАНА

ARMAN KASHKINBEKOV, DIRECTOR GENERAL OF
THE ASSOCIATION OF RENEWABLE ENERGY OF
KAZAKHSTAN

ECONOMIC IMPLICATIONS
OF DEMOGRAPHICS IN
KAZAKHSTAN

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ
ДЕМОГРАФИЯ КАЗАХСТАНА

KANAT MAKHANOV

ALMANYA'DA 24 EYLÜL 2017
FEDERAL MECLİS SEÇİMLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

ГЕРМАНИЯДА 2017 ЖЫЛЫ 24
ҚЫРКҮЙЕКТЕ ӨТКЕН ПАРЛАМЕНТ
САЙЛАУЫ ТУРАЛЫ

OMİRBЕК HANAYİ

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық – сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Sahibi / Меншік иесі
Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü /
Ахмет Ясауи университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институты директоры
Yrd. Doç. Dr. Vakur Sümer

Genel Yayın Yönetmeni / Бас редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Жауапты редактор
Dr. Zhandos Ranov

Haber Müdürü / Жаңалықтарға жауапты редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Tercüme Ekibi / Аудармашылар тобы
Omurbek Hanayi
Aigerim Manatkızı
Kanat Makhanov

Sekretarya / Хатшылық
Saltanat Suleymen

Teknik Redaksiyon / Техникалық редакторлар
Abulkhairkhan Zhunisbek

Yayın Kurulu / Редакция алқасы
Yrd. Doç .Dr. Vakur Sümer
Zhengizkhan Zhanaltay
Dr. Zhandos Ranov
Dr. Gulnar Nadirova
Dauren Aben
Lidiya Parchomchik

Yönetim Merkezi / Басқару орталығы

Almalı Audanı, Mametova 48, 050004
Almaty, Kazakhstan
Tel. +7 (727) 279 97 94
Fax. +7 (727) 279 97 94
E-mail: info@eurasian-research.org

Mülakat, haber-yorum ve analizlerde ifade edilen görüşler yazarların kendi görüşleri olup
Enstitü'nün yayın politikasını yansıtmamaktadır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

"Сұхбат", "Ақпараттық-сараптама" және "Өзекті пікір" айдарларымен шыққан мақала авторларының
пікірлері институт көзқарасын білдірмейді. Журналда жарияланған материалдарды
институттың рұқсатынсыз көшіріп басуға болмайды.

YRD. DOÇ. DR. VAKUR SÜMER

Kıymetli okuyucularımız,

Türkiye Cumhuriyeti'nin 94. Kuruluş yıldönümünü 29 Ekim'de idrak ettik. Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'ne bağlı Avrasya Araştırma Enstitüsü ailesi olarak bu en büyük bayramı tebrik ediyor ve Cumhuriyet yönetimi biçiminin ülkemize ve milletimize sunduğu hayatî yenilik ve kazanımların giderek güçlenmesini gönülden diliyoruz.

Yine bu günlerde Kazakistan'ın Latin alfabesine geçiş kararının bir ileri düzeye taşındığını mutlulukla öğrenmiş bulunmaktayız. Kazakistan'ın, Kazak diline uygun yeni alfabesini benimsemesi ile birlikte kalkınmasının -çok boyutlu olarak- daha da hızlanacağı değerlendirilmektedir.

Kasım 2017 sayımızla karşınızdayız. Bu sayımızda yine ilgi çekici bir içerik hazırladığımızı düşünüyoruz. Emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ederiz. Pek çok haber ve yorumun yanı sıra, altı derinlemesine analize de bu sayımızda yer veriyoruz.

Kazakistan'ın uranyum endüstrisindeki son gelişmeleri konu edinen analiz yazısında, ülkenin barışçıl amaçlı nükleer enerji ve yakıt teknolojilerinde önemli ilerlemeler kaydettiği anlatılmaktadır. Bu sayede Kazakistan, gerek dünya nükleer yakıt piyasasında önemli bir oyuncu haline gelmiş, gerekse kendi bilimsel ve teknolojik potansiyelini geliştirme yolunda kayda değer bir düzeye erişmiştir. Yazıda, önemli uranyum ihracatçısı ülkeler arasındaki Kazakistan'ın en çok uranyum ihracatını sırasıyla Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore, Avrupa Birliği, Hindistan, Ukrayna ve Kanada'ya gerçekleştirdiği anlatılmaktadır.

Ayrıca, Kazakistan'daki demografik yapının ve değişimlerin ekonomik etkilerini irdeleyen bir analiz daha dergimizde yer alıyor. Bir diğer analizde ise, Gürcistan, Ukrayna, Azerbaycan ve Moldova tarafından kurulan ve GUAM olarak bilinen oluşumun ne ölçüde etkili bir uluslararası oyuncu olduğuna ilişkin tartışmayı bulabilirsiniz. Kazakistan ve Avrupa Birliği arasındaki işbirliğinin geçmişi ve günümüzde bulunduğu konumu anlatan bir analiz de dergimizin bu sayısının içerikleri arasında. Diğer yandan Hazar'ın hukuki statüsünün belirlenmesine yönelik tartışmaların hangi düzlemde cereyan ettiğini de bu sayımızda ele almaktayız. Son olarak, geçtiğimiz Eylül ayında gerçekleşen Alman Federal Meclis seçimlerinin bir değerlendirmesini de elinizdeki sayıda okuma fırsatı bulacaksınız.

Keyifli okumalar diliyoruz.

Қадірлі де құрметті оқырман қауым!

29 қазан күні Түркия Республикасының құрылғанына 94 жыл толды. Қожа Ахмет Ясауи университеті жанындағы Еуразия ғылыми-зерттеу институты ретінде баршаңызды осы ұлық мерекемен құттықтаймыз. Республикалық басқару формасының елімізге әкелген жаңалықтары мен жетістіктері одан әрі күшейе түсетініне шын жүректен сенеміз.

Сондай-ақ, Қазақстанның латын әліпбиіне көшу туралы шешімін қуанышпен қабылдадық. Қазақ тіліне сәйкес келетін жаңа әліпбидің қабылдануы Қазақстанның кең ауқымда одан әрі қарқынды дамуына серпін береді.

Назарларыңызға 2017 жылдың қараша айындағы санын ұсынып отырымыз. Бұл санымыз да қызықты, әрі мазмұнды болады деген үміттеміз. Еңбегі сіңген бүкіл азаматтарға алғыс айтамыз. Бұл санымызда көптеген ақпараттық сараптамалармен қатар алты талдау дайындадық.

Қазақстандағы уран өнеркәсібінің ағымдағы жағдайы туралы талдауда елдің бейбіт ядролық энергетика және отын технологиясында айтарлықтай ілгерілеушілікке қол жеткізілгені туралы баяндалды. Осының арқасында Қазақстан әлемдік ядролық отын нарығында маңызды орынға ие болып, өзінің ғылыми-технологиялық әлеуетін дамытуда айтарлықтай деңгейге жетті. Мақалада маңызды уран экспорттаушы елдер арасында Қазақстанның уранды көбінесе Қытай, Америка Құрама Штаттары, Оңтүстік Корея, Еуропа Одағы, Үндістан, Украина және Канадаға экспорттағаны айтылған.

Бұған қоса, журналымыздың бұл санында Қазақстандағы демографиялық құрылымның және өзгерістердің экономикалық әсері зерделенген талдау ұсынылады. Тағы бір талдауда Грузия, Украина, Әзірбайжан және Молдова елдері құрған ГУАМ ұйымының халықаралық аренадағы тиімділігі қарастырылды. Журналымыздың осы санында Қазақстан мен Еуропа Одағы арасындағы ынтымақтастықтың бұрынғы және қазіргі жай-күйі зерттелген талдауды да оқи аласыздар. Сонымен қатар, біз Каспий теңізінің құқықтық мәртебесін анықтау туралы пікірталастардың қандай деңгейде жүріп жатқанын қарастырдық. Соңғы бір талдауда қыркүйек айында Германияда өткен Бундестаг сайлауына шолу жасалады.

Жанға жағымды оқылым тілейміз.

ÖNSÖZ АЛҒЫСӨЗ

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ YRD. DOÇ. DR. VAKUR SÜMER.....	1
---	---

RÖPORTAJ СҰХБАТ

ARMAN KASHKINBEKOV, DIRECTOR GENERAL OF THE ASSOCIATION OF RENEWABLE ENERGY OF KAZAKHSTAN КАШКИНБЕКОВ АРМАН КАИРБЕРЛИЕВИЧ, ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ДИРЕКТОР АССОЦИАЦИИ ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКИ КАЗАХСТАНА	4
--	---

GÜNCEL ӨЗЕКТІ ПІКІР

LATEST DEVELOPMENTS IN KAZAKHSTAN'S URANIUM INDUSTRY ПОСЛЕДНИЕ СОБЫТИЯ В УРАНОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА DAUREN ABEN.....	20
ECONOMIC IMPLICATIONS OF DEMOGRAPHICS IN KAZAKHSTAN ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В КАЗАХСТАНЕ KANAT MAKHANOV	29
ALMANYA'DA 24 EYLÜL 2017 FEDERAL MECLİS SEÇİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ГЕРМАНИЯДА 2017 ЖЫЛЫ 24 ҚЫРКҮЙЕКТЕ ӨТКЕН ПАРЛАМЕНТ САЙЛАУЫ ТУРАЛЫ OMİRBЕК HANAYİ	40
GUAM: A STILL RELEVANT REGIONAL ACTOR? ДЕЕСПОСОБНОСТЬ РЕГИОНАЛЬНОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ ГУАМ ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK.....	49
THE FIFTH CASPIAN SUMMIT IN ASTANA: TO BE OR NOT TO BE? V КАСПИЙСКИЙ САММИТ В АСТАНА: БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ? LIDIYA PARKHOMCHİK.....	57
KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDA ORTAKLIK VE İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ АРАСЫНДАҒЫ ӘРІПТЕСТІК ЖӘНЕ ҰНТЫМАҚТАСТЫҚ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМ ZHANDOS RANOV.....	66

HABER-YORUM

АҚПАРАТТЫҚ-САРАПТАМА

THE CASPIAN MEDIA FORUM TOOK PLACE IN ASTRAKHAN	74
CENTRAL ASIAN FOREIGN MINISTERS MET IN NEW YORK TO DISCUSS REGIONAL COOPERATION	76
GÜNEY KORE ORTA ASYA ÜLKELERİ İLE TİCARİ İLİŞKİLERİNİ GELİŞTİRMEK İSTİYOR	78
KAZAKHSTAN AND CHINA PLAN TO LAUNCH THE LIANYUNGANG-TURKEY CARGO TRAIN.....	80
ABD DIŞİŞLERİ BAKANİ REX TILLERSON'UN ÇİN ZİYARETİ.....	82
OIL PRICE REACHED ITS HIGHEST LEVEL SINCE JULY 2015	84
MERKEZ BANKALARI SANAL PARA TEKNOLOJİSİNE GEÇMEYİ PLANLIYOR.....	86
CATALONIA VOTED FOR INDEPENDENCE IN A CONTROVERSIAL REFERENDUM	88
NAVY STRENGTHENING EFFORTS IN THE CASPIAN REGION	90
THE ANTI-NUCLEAR CAMPAIGN GROUP IS AWARDED THE NOBEL PEACE PRIZE	92
ABD-ÇİN ARASINDAKİ İLK YASA UYGULAMA VE SİBER GÜVENLİK DİYALOĞU.....	94
KYRGYZSTAN AND UZBEKISTAN EMBARK ON IMPROVING BILATERAL RELATIONS.....	96
THE EEU AND CHINA COMPLETED NEGOTIATIONS ON THE AGREEMENT ON TRADE AND ECONOMIC COOPERATION	98
THE UNITED STATES WITHDRAWS FROM UNESCO.....	100
KYRGYZSTAN HELD THE HISTORIC PRESIDENTIAL ELECTION	102
RESULTS OF THE SUPREME EURASIAN ECONOMIC COUNCIL	104
BITCOIN'S PRICE CONTINUES TO RISE	106
AB'NİN ANTI-DAMPİNG VE TELAFİ EDİCİ VERGİLER MEVZUATINDA DEĞİŞİKLİK YAPMA KARARI'NA ÇİN'İN TEPKİSİ	108
PRESIDENT PUTIN OUTLINED HIS VIEWS ON WORLD POLITICS	110
TURKMENISTAN HOSTS THE EIGHTH MEETING OF THE CASPIAN SEA PORT AUTHORITIES	112
THE EBRD GRANTS \$500 MILLION LOAN FOR FINANCING TANAP GAS PROJECT	114
MAIN POINTS OF KAZAKHSTAN'S DRAFT BUDGET FOR 2018-2020.....	116
KAZAKHSTAN'S ECONOMY IS EXPECTED TO GROW BY 3.4% IN 2017	118

ETKİNLİKLER

ІС-ШАРАЛАР

.....	120
-------	-----

**ARMAN KASHKINBEKOV, DIRECTOR
GENERAL OF THE ASSOCIATION
OF RENEWABLE ENERGY OF
KAZAKHSTAN**

КАШКИНБЕКОВ АРМАН КАИРБЕРЛИЕВИЧ,
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ДИРЕКТОР АССОЦИАЦИИ
ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКИ КАЗАХ-
СТАНА

Arman, at the beginning of the interview, could you please tell our readers a little about yourself?

I was born in Karagandy in 1977. After the successful graduation from school-gymnasium No. 1 with advanced study of math and physics, I entered the Tomsk and Novosibirsk State Universities. After that, I graduated with honors from the Buketov Karagandy State University receiving a degree in International Economic Relations. During 1998-2000, I studied at the Vanderbilt University under the Bolashak Presidential Scholarship Program and received a Master's degree in Economics. I also completed qualification courses at the Norwegian Petroleum Directorate in Stavanger, Norway, under the Oil Policy and Management program and at the Kazakhstan-Japan Center for Human Resource Development under the Strategic Management program.

I worked at managerial positions at the largest Kazakhstani and foreign companies. I started my career at KazakhOil and KazMunaiGas national companies, where I was the chief man-

Арман Каирберлиевич, в начале интервью не могли бы Вы рассказать нашим читателям немного о себе?

Я родился в г. Караганде в 1977 году. Окончив школу-гимназию №1 с золотой медалью, с фокусом на физмате, поступил в Томский и Новосибирский государственные университеты. После этого закончил Карагандинский государственный университет им. Е.А. Букетова с красным дипломом по специальности «Международные экономические отношения». В 1998-2000 годах обучался в Университете Вандербилт по программе Президента Республики Казахстан «Болашак», где получил степень магистра по экономике. Также проходил квалификационные курсы в Норвежском нефтяном директорате в г. Ставангер, Норвегия, по программе «Нефтяная политика и менеджмент», и казахстанско-японском центре развития человеческих ресурсов по программе «Стратегический менеджмент».

Работал я на руководящих позициях в

ager for finance, manager for international pipeline projects, and chief of protocol of the president of the company.

In 2004, at the invitation of the foreign party, I took charge of the Council of Foreign Investors under the President of the Republic of Kazakhstan, where I worked to attract investment into the country's economy among the world's largest companies operating in Kazakhstan.

After that, I worked as the deputy director for Kazakhstan of the U.S. oil and gas company ConocoPhillips, which is a shareholder of the Kashagan project. The company then won the tender for Block N on the Caspian shelf from the European giant Shell.

Then, my professional career developed at the Kazakhstan Investment Promotion Center KAZINVEST, where I was the president. Now the company is succeeded by the Kazakh Invest national company. The work was the

крупнейших казахстанских и иностранных компаниях. Начиная свою карьеру в национальных компаниях «Казахойл» и «Каз-МунайГаз», где был главным менеджером по финансам, международным трубопроводным проектам, шефом протокола президента компании.

В 2004 году, по приглашению иностранной стороны, возглавил Совет иностранных инвесторов при Президенте Республики Казахстан, где проводил работу по привлечению инвестиций в экономику страны среди крупнейших компаний мира, работающих в Казахстане.

После этого работал заместителем директора по Казахстану американской нефтегазовой компании «ConocoPhillips», акционера кашаганского проекта. Компания тогда выиграла «Н» блок на шельфе Каспия у европейского гиганта «Shell».

Дальше моя карьера развивалась в казах-

THE UNITED STATES, THE EUROPEAN UNION, CHINA, BRAZIL AND MANY OTHER COUNTRIES ARE LEADERS IN THE DEVELOPMENT OF RENEWABLE ENERGY: RES ARE NOT THE ENERGY OF THE FUTURE, BUT OF THE PRESENT.

ЛИДЕРАМИ ПО РАЗВИТИЮ ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКИ ЯВЛЯЮТСЯ США, ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ, КИТАЙ, БРАЗИЛИЯ И МНОГИЕ ДРУГИЕ СТРАНЫ: ВИЭ – ЭТО НЕ ЭНЕРГИЯ БУДУЩЕГО, А НАСТОЯЩЕГО.

“

**THESE INEXHAUSTIBLE AND ABSOLUTELY
FREE RESOURCES ARE GIVEN TO US FROM
HEAVEN, AND IN THE 21ST CENTURY THEY
SHOULD START SERVING OUR PEOPLE.**

**ЭТИ НЕИСЧЕРПАЕМЫЕ И АБСОЛЮТНО
БЕСПЛАТНЫЕ РЕСУРСЫ ДАНЫ НАМ СВЫШЕ,
И В 21-М ВЕКЕ ОНИ ДОЛЖНЫ НАЧАТЬ
СЛУЖИТЬ НА БЛАГО НАШЕГО НАРОДА.**

”

same as the previous one, and involved attracting foreign investment into the economy of the country, a lot of organizational work on all business forums and business events,

станском центре содействия инвестициям «Kazakh Invest», где я был президентом. Сейчас преемником компании является национальная компания «Kazakh Invest». Работа была такой же – привлечение ино-

www.greenblog.jll.com

including in the framework of visits by the head of state.

After that, I worked as the executive director of the KazEnergy Association, president of

странных инвестиций в экономику страну, большая организационная работа по всем бизнес-форумам и деловым ивентам, в том числе в рамках визитов главы государства.

the Kazakhstan Association of Venture Capital and Direct Investments KazVenture, and director of the International Department of the Samruk-Kazyna National Welfare Fund.

In 2009-2012, I worked in Temirtau as the director for government and public relations of ArcelorMittal Temirtau JSC. Then the key issues of production activity of the steel plant, coal and iron ore departments were resolved. Among all major foreign companies in the country, ArcelorMittal Temirtau became the first to successfully conclude negotiations with the Government of the Republic of Kazakhstan on the Accelerated Industrial-Innovative Development Program.

From 2012 to 2014, I worked in Almaty as the director general of the British energy company Rolls-Royce Energy. We built and operated gas compressor stations for Asia Gas Pipeline (AGP), and a floating power plant on Island D of the Kashagan oil field, won the largest tenders for the Line C of AGP and the Chinese-Uzbek joint enterprise AsiaTransGaz,

После этого я работал исполнительным директором Ассоциации «KazEnergy», президентом Казахстанской ассоциации венчурного капитала и прямых инвестиций «KazVenture», директором международного департамента фонда национального благосостояния «Самрук-Казына».

В 2009-2012 годах я работал в г. Темиртау директором по связям с правительством и общественностью АО «АрселорМиттал Темиртау». Тогда были решены ключевые вопросы производственной деятельности стального комбината, угольного и железорудного департаментов. Компания, первой из всех крупных иностранных в стране, успешно завершила переговоры с Правительством Республики Казахстан по программе форсированного индустриально-инновационного развития.

С 2012 по 2014 годы я работал в г. Алматы генеральным директором британской энергетической компании «Rolls Royce-Energy». Мы строили и эксплуатировали га-

www.Imgclub.org-2

and resolved all key issues with customers.

After that, I worked as the adviser to the Chairman of the Board at the KazAutoZhol national company on issues of attracting investment in the industry, international cooperation, economy and budget.

Currently I am the director general of the Association of Renewable Energy of Kazakhstan. Our goal is to develop the renewable energy industry in the country by developing an investment-attractive legislative regime, creating a support system for both large and small generation, and addressing key issues.

In parallel, I work as the vice-president of the largest international consulting company Enzen, where we carry out the transformation and privatization of all the national companies in Kazakhstan.

In addition, I work on my project of a solar station as part of the Energy Corp. KZ LLP and I am an independent member of the Board of Directors of the Baiterek Venture Fund.

I speak Kazakh, Russian, English and German. I was awarded state and government medals: Enbek Danky (Labor Glory), the 25th Anniversary of Independence of Kazakhstan and 50th Anniversary of Kazakhstan Magnitka (Karaganda Metallurgical Combine).

I am a co-founder of the Bolashak Alumni Association. I was a chess vice-champion of Kazakhstan (in the under-13 age group), chess champion of Karagandy among schoolchildren, and took the 3rd place in the USSR chess championship (in the under-13 age group).

What is the current state of renewable energy in the world? Could we say that the oil era is coming to an end and renewable energy sources (RES) will soon dominate?

The Stone Age ended not because of a lack of stones, and the oil age has its historical completion. Kazakhstan should be ready for this, given the rapid development of technol-

зокомпрессорные станции для азиатского газопровода (АГП), плавучую электростанцию на острове Д на Кашагане, выиграли крупнейшие тендеры по нитке С АГП и совместного китайско-узбекского предприятия «AsiaTransGaz», решили все ключевые вопросы с клиентами.

После этого я работал советником председателя правления национальной компании «КазАвтоЖол» по вопросам привлечения инвестиций в отрасль, международного сотрудничества, экономики и бюджета.

В последние годы я возглавляю Ассоциацию возобновляемой энергетики Казахстана. Нашей целью является развитие отрасли возобновляемой энергетики в стране путем выработки инвестиционно-привлекательного законодательного режима, создания системы поддержки как крупной, так и малой генерации, решения ключевых вопросов.

Параллельно я работаю вице-президентом крупнейшей международной консалтинговой компании «Enzen», мы проводим трансформацию и приватизацию всех национальных компаний в Казахстане.

Также я реализовываю свой проект солнечной станции в рамках ТОО «Energy Corp. KZ» и являюсь независимым членом совета директоров «Baiterek Venture Fund».

Владею казахским, русским, английским и немецкими языками. Награжден государственными и правительственными медалями: «Еңбек Даңқы», «25 лет независимости Республики Казахстан», «50 лет казахстанской Магнитке».

Являюсь со-основателем Ассоциации выпускников программы «Болашак». Был вице-чемпионом Казахстана по шахматам (до 13 лет), чемпионом г. Караганды по шахматам среди школьников и занимал 3-е место на первенстве СССР по шахматам, также в возрастной группе до 13 лет.

ogy.

The United States, the European Union, China, Brazil and many other countries are leaders in the development of renewable energy. RES are not the energy of the future, but of the present.

For example, in the vast country of **Brazil**, renewable energy sources already constitute about 80% of the total electricity output, while in

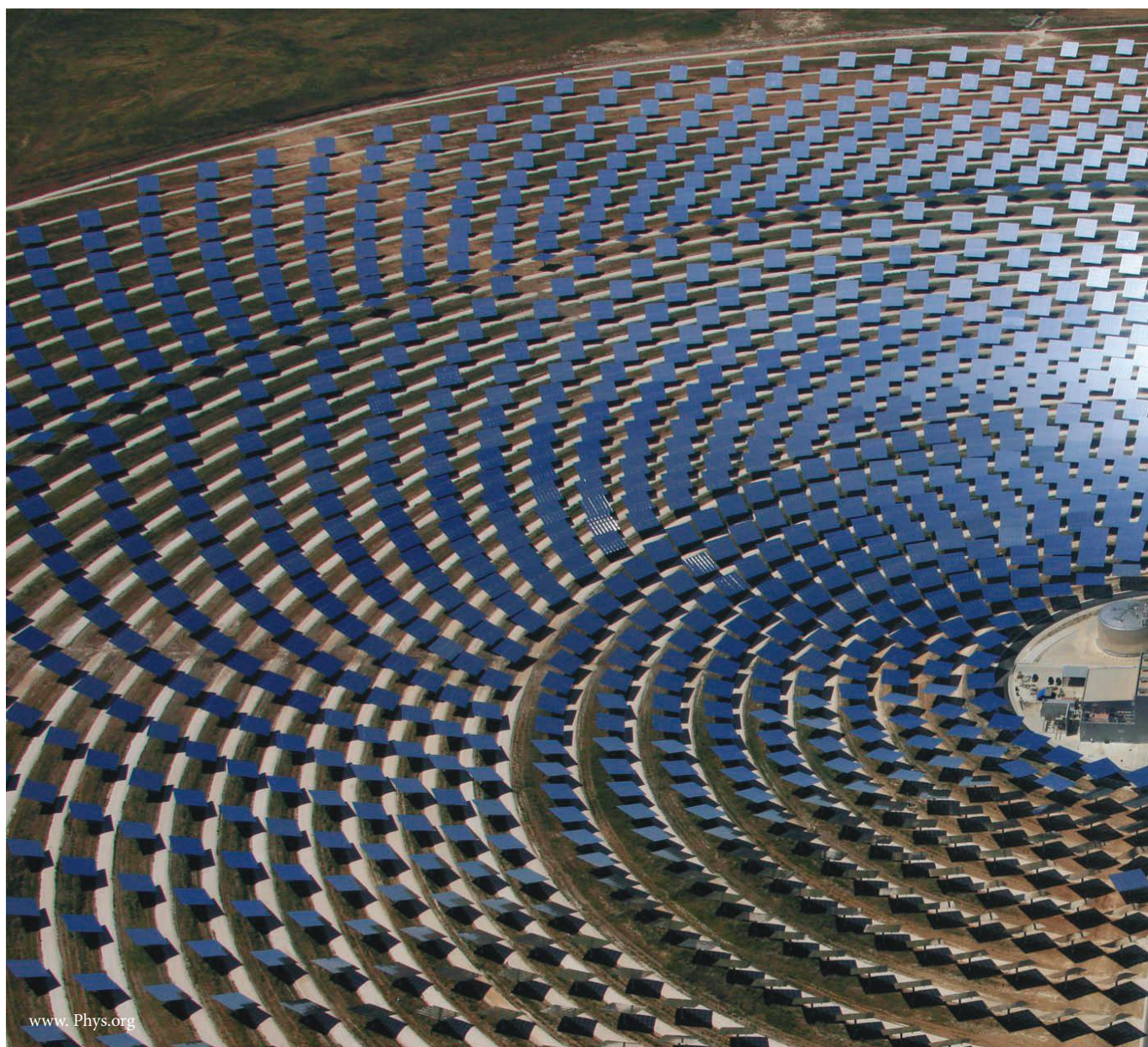

HAVING STUDIED ALL THE WORLD EXPERIENCE AND CHOOSING THE BEST FOR OURSELVES, WE WILL UNDOUBTEDLY BE ABLE TO LAUNCH RENEWABLE ENERGY AT ITS BEST.

Каково современное состояние возобновляемой энергетики в мире? Можно ли говорить о конце «нефтяной эпохи» и скором доминировании возобновляемых источников энергии (ВИЭ)?

Каменный век закончился не из-за недостатка камней, и у нефтяного века есть свое историческое завершение. Казахстан к этому должен быть готов, учитывая стремитель-

Germany the share is 32%. As for the Scandinavian countries, in Denmark, for example, the largest energy company Dong decided not to invest in conventional energy (oil, gas and coal) and invest all its new resources exclusively in renewable energy.

A vivid example is **China**, our main neighbor in terms of economic cooperation. Over the past few years, the country managed to establish

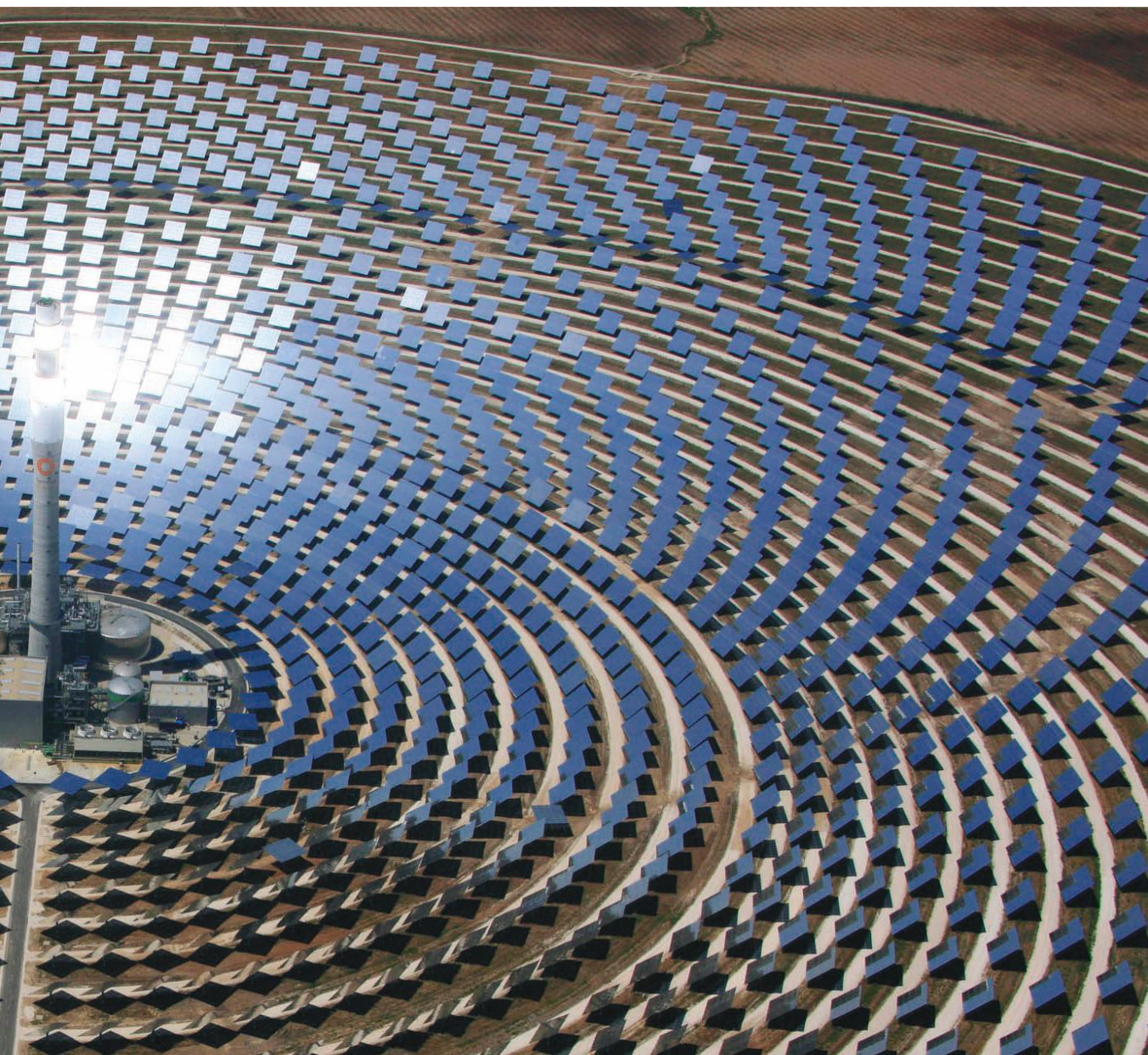
ИЗУЧИВ ВСЕ
МИРОВОЙ ОПЫТ
И ВЫБРАВ ЛУЧШЕЕ
ДЛЯ СЕБЯ, МЫ, НЕ-
СОМНЕННО, СМО-
ЖЕМ ЗАПУСТИТЬ
ВОЗОБНОВЛЯЕМУЮ
ЭНЕРГЕТИКУ В ЕЕ
ЛУЧШЕМ ВИДЕ.

”

ное развитие технологий.

Лидерами по развитию возобновляемой энергетики являются США, Европейский Союз, Китай, Бразилия и многие другие страны. ВИЭ – это не энергия будущего, а настоящего.

Например, в огромной стране **Бразилии** возобновляемые источники энергии уже составляют порядка 80% от общего объе-

its own production of almost all the equipment needed for the industry, and implemented giant projects on its territory. As a result, 80% of all solar panels installed in the world in 2016 and 2017 are made in China. Many European leading companies, such as, for example, the German company SolarWorld, went bankrupt as they failed to withstand competition. The goal of the Celestial Empire is clear: to occupy the entire market of renewable energy equipment, and through its largest energy companies – the entire renewable energy market. I think that only few people in the world doubt that this goal will be achieved.

As for **the United States**, the situation here is somewhat ambivalent. Under President Obama, the country has made such a dramatic breakthrough in eight years that the renewable energy industry has become the main economic sector. Progress is evident from the most highly paid and competitive jobs, increased tax payments to the country's budget, as well as the launch of the most advanced technologies and start-ups. There is also an example of Elon Musk and his car company, Tesla. The Trump administration has announced its plans to withdraw from the Paris Agreement in 2019, and to revive the coal industry. However, it is the corporations that make decisions in this country, not the White House. The largest oil and gas companies, both in the country and around the world, are already investing heavily in RES and are currently operators of the largest solar and wind power stations.

Thus, renewable energy is rapidly advancing. This is not to say that it is already a key source of energy. Coal with oil and gas still dominate. How-

THE PRIORITY MEASURES ARE THE ESTABLISHMENT OF AN INDEPENDENT AGENCY FOR GREEN ECONOMY AND ENERGY AND THE DEVELOPMENT OF A STATE PROGRAM FOR THE DEVELOPMENT OF THE RENEWABLE ENERGY SECTOR.

ма производимой электроэнергии. В Германии – 32%. В скандинавских странах, Дании, например, крупнейшая энергетическая компания «Dong» приняла решение об отказе от инвестиций в традиционную энергетику – нефть, газ и уголь – и все свои новые ресурсы будет вкладывать исключительно в возобновляемую энергетику.

Ярким примером стоит **Китай**, наш главный сосед в плане экономического сотрудничества. Он сумел за последние несколько лет наладить собственное производство практически всего необходимого для отрасли оборудования, реализовав гигантские проекты на своей территории. Результат налицо – 80% всех солнечных панелей, установленных в мире за 2016 и 2017 годы – китайские. Многие европейские лидеры, такие как, например, немецкая компания «SolarWorld», обанкротились, не выдержав конкуренции. Цель Поднебесной четкая и ясная – занять весь рынок оборудования ВИЭ, а через свои крупнейшие энергетические компании – и весь рынок производства возобновляемой электроэнергии. Думаю, мало кто в мире сомневается, что данная цель будет достигнута.

Что касается **США**, то здесь ситуация неоднозначная. При президенте Обаме страна за восемь лет совершила такой стремительный рывок, что отрасль возобновляемой энергетики стала лидером в экономике. Самые высокооплачиваемые и конкурентные рабочие места, увеличение выплат налогов в бюджет страны, запуск самых передовых технологий и стартапов. Всем известен пример Илона Маска и его «Tesla». Администрация Трампа провозгласила свои планы

ever, in the near future, the industry will take its rightful place. This will be facilitated by a further reduction in capital costs, a reduction in the cost of batteries for the accumulation of electricity, and increasing global competition for new projects and investments.

It is generally accepted that Kazakhstan has a huge potential in the field of renewable energy development. Does Kazakhstan really have significant renewable energy resources and how do you assess the prospects for the development of this sector in the country? What are its advantages in comparison with traditional energy?

As the world's 9th largest country, Kazakhstan's potential for solar, wind, hydro and bioenergy is estimated in terawatts of hours. These inexhaustible and absolutely free resources are given to us from heaven, and in the 21st century they should start serving our people.

The prospects for the development of RES are enormous. In August 2013, the head of state approved the concept for the transition to green economy, which clearly indicates the desirable targets of 3% by 2020, 10% by 2030, and 50% by 2050. In addition, other legislative acts regulating the industry were adopted and approved.

Our main goal is to reach these targets. It should be noted that green energy will gradually take its rightful place in the overall energy balance of the country. The advantages are due to almost annual reduction in capital costs for construction and cost of equipment, while there is a dynamic growth in the traditional power industry.

In addition, as I have said, RES are free

**ПЕРВООЧЕРЕДНЫЕ
МЕРЫ – ЭТО
СОЗДАНИЕ
НЕЗАВИСИМОГО
АГЕНТСТВА
ПО ЗЕЛЕННОЙ
ЭКОНОМИКЕ
И ЭНЕРГЕТИКЕ
И РАЗРАБОТКА
ГОСУДАРСТВЕННОЙ
ПРОГРАММЫ
РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ
ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ
ЭНЕРГЕТИКИ.**

”

по выходу из Парижского соглашения в 2019 году и ставку на угольную генерацию, но в этой стране решают корпорации, а не Белый дом. Крупнейшие нефтегазовые компании страны, как и мира, уже вкладывают значительные средства в ВИЭ, являясь, уже сегодня, операторами крупнейших солнечных и ветровых станций.

Таким образом, возобновляемая энергетика стремительно наступает. Нельзя сказать, что она уже является ключевой, это не так. Уголь с нефтегазом все еще доминируют. Однако уже в скором будущем отрасль займет свое достойное место. Тому будут способствовать дальнейшее снижение капитальных затрат, снижение себестоимости батарей для аккумуляции электроэнергии, ужесточение мировой конкуренции за новые проекты и инвестиции.

Принято считать, что Казахстан обладает огромным потенциалом в области развития ВИЭ. Действительно ли Казахстан имеет значительные ресурсы возобновляемой энергетики и как Вы оцениваете перспективы развития этого сектора в нашей стране? В чем его преимущество по сравнению с традиционной энергетикой?

Казахстан – 9-я страна в мире по территории, наш потенциал солнечной, ветровой, гидро и биоэнергетики оценивается в тераватты часов. Эти неисчерпаемые и абсолютно бесплатные ресурсы даны нам свыше, и в 21-м веке они должны начать служить на благо нашего народа.

Перспективы развития ВИЭ огромные, в Казахстане есть концепция

and inexhaustible in contrast to coal, oil and gas. International financial institutions such as the World Bank, the European Bank for Reconstruction and Development, the Asian Development Bank and others no longer consider investing in traditional energy.

Well, the last and most important factor is that renewable energy sources are considered to be environment friendly. We must pass on pure and thriving Kazakhstan to the next generation. The people in Temirtau, Ust-Kamenogorsk, Karagandy and other industrial cities should not sacrifice their main asset – health, as future generations of Kazakhstanis must be healthy and prosperous.

According to the results of 2016, the share of RES in the overall energy balance of the country is less than 1%. Thus, we are at the very beginning of our journey, where we must try to avoid mistakes made by other countries, accumulate the best global experience, and determine our own unique path of development.

We may encounter a problem with our goods, including exported ones, in terms of the so-called “carbon footprint”. In other words, we need to burn a mountain of coal to produce a unit of production. We will not be able to compete in the world market in a few years, since the system built during the Soviet Union, when our republic was a mere supplier of raw materials to a large country, is not effective in the new economic realities. It is today that we need to address the issue of restructuring the entire energy infrastructure.

Kazakhstan has set an ambitious goal of increasing the share of renewable energy in total electricity production to 50% by 2050. Is this

WE PROCLAIMED TO THE WHOLE WORLD OUR COMMITMENT TO NEW TYPES OF ENERGY, AND WE MUST ALSO SHOW THE WORLD THAT THE EXPO EXHIBITION WAS THE FIRST AND IMPORTANT STEP ON OUR PATH OF DEVELOPING RES.

МЫ ПРОВОЗГЛАСИЛИ НА ВЕСЬ МИР СВОЮ ПРИВЕРЖЕННОСТЬ НОВЫМ ВИДАМ ЭНЕРГИИ, И МЫ ДОЛЖНЫ ТАКЖЕ ПОКАЗАТЬ ВСЕМУ МИРУ, ЧТО ВЫСТАВКА ЭКСПО БЫЛА ПЕРВЫМ И ВАЖНЫМ ШАГОМ НА НАШЕМ ПУТИ РАЗВИТИЯ ВИЭ.

по переходу к зеленой экономике, утвержденная главой государства, где четко обозначены желаемые индикаторы в 3% к 2020 году, 10% к 2030, и 50% к 2050. Кроме того, приняты и утверждены другие законодательные акты, регулирующие отрасль.

Нашей основной целью является выполнение данных показателей. Надо здесь отметить, что зеленая энергетика не сразу, а постепенно займет свое достойное место в общем энергобалансе страны. Преимущества заключаются в практически ежегодном снижении капитальных затрат на строительство и себестоимость оборудования, в то же время как в традиционной энергетике наблюдается динамичный рост.

Кроме того, как я уже сказал, ВИЭ бесплатны и неисчерпаемы, чего не скажешь про уголь, нефть и газ. Международные финансовые институты, такие как Всемирный банк, Европейский банк реконструкции и развития, Азиатский банк развития и другие уже не рассматривают инвестиции в традиционную энергетику.

Ну и последний фактор, и самый главный – возобновляемая энергетика является экологически чистой, а именно чистым и процветающим мы должны передать наш Казахстан следующим поколениям. Жители Темиртау, Усть-Каменогорска, Караганды и других промышленных городов не должны жертвовать своим главным активом – здоровьем, они должны растить будущие поколения казахстанцев здоровыми и преуспевающими.

Доля ВИЭ в общем энергобалансе страны по итогам 2016 года состав-

goal achievable and what are the main obstacles to the development and implementation of renewable energy in Kazakhstan? What are the priority measures to be taken?

At the moment, the goal of 50% looks like a distant dream due to the presence of a number of major unsolved problems in the industry:

A. Instability of the regulatory legislation. As long as it changes every year, investors will not come. We need stability and predictability for many years to come, with clear and understandable rules of the game in this market. We do not have to reinvent the wheel; all we need to do is to apply the best world experience. The Ministry of Energy decided to switch from the fixed tariff system to auctions, and we as the Association work together with the Government of the Republic of Kazakhstan to develop the most effective and working rules for conducting these auctions. At the same time, it is obvious that many issues still needed to be addressed. Nevertheless, we are sure that they can be solved.

B. Devaluation risks of the national currency. We all observed a 50% decline in the tenge's exchange rate over the past 3 years; such precedents have already occurred previously. Unfortunately, all necessary equipment is purchased abroad for hard currency, while the tariff for electricity produced is calculated in tenge. Thus, it is hard to attract investors to green energy without ensuring the stability and predictability of the national currency rate. A certain indexation formula for inflation and devaluation was developed by the Ministry of Energy. However, as past experience has shown, it does not work. Therefore, we need to look for new, more effective ways of solving this great challenge, and they certainly exist.

C. Lack of financing in tenge in Kazakhstan. Financing is carried out by the European Bank for Reconstruction and Development and the Development Bank of Kazakhstan.

ляет менее 1%. Таким образом, мы находимся в самом начале своего пути. Здесь нам надо постараться избежать ошибок, допущенных другими странами, аккумулировать лучший глобальный опыт и определить свой уникальный путь развития.

С нашими товарами, в том числе экспортируемыми, может возникнуть определенная проблема в плане так называемого «углеродного следа», то есть, проще говоря, нам надо сжечь гору угля, чтобы выпустить единицу продукции. Мы не сможем конкурировать на мировом рынке уже через несколько лет. Данная система, построенная в годы Советского Союза, когда наша республика являлась сырьевым придатком большой страны, неэффективна в новых экономических реалиях. Нам надо заняться перестройкой всей энергетической инфраструктуры уже сегодня.

Казахстан поставил перед собой амбициозную цель довести долю возобновляемой энергетики в общем производстве электроэнергии до 50% к 2050 году. Достижима ли эта цель и в чем Вы видите основные препятствия на пути развития и внедрения ВИЭ в Казахстане? Какие первоочередные меры необходимо предпринять?

Цель в 50% на данное время выглядит несбыточной мечтой из-за наличия целого ряда крупных нерешенных проблем в отрасли:

A. Нестабильность регулирующего законодательства. Инвестор не придет, пока оно будет меняться ежегодно. Нужна стабильность и предсказуемость на долгие годы вперед, с четкими и понятными правилами игры на этом рынке. Изобретать велосипед здесь не надо, надо применить лучший мировой опыт. Сейчас принято решение Министерством энергетики по переходу от системы фиксированных тарифов в сторону аукционов, и мы, как Ассоциация, проводим совместную работу с Правительством Республики Казахстан, по

However, they support projects involving state companies, receiving certain guarantees from the state in the form of comfortable letters, while we aim to attract private small and medium-sized investments, so that the RES industry becomes sustainable and effective in the long term.

D. The need to implement small generation projects in remote areas where there is no centralized power supply.

E. Anti-lobbying by the largest metallurgical and mining companies, primarily the Eurasian Resources Group. It is clear that they are trying to protect their business. However, we were able to reach a middle ground with them on this issue. The new Electricity Law provides them with the possibility of constructing and operating RES facilities for their own consumption. The status quo is maintained for now. However, other polluters can jump out of this newly formed window, thereby reducing the base of those who pay to new, clean producers.

The priority measures are simple and effective, and we call them after-Expo measures:

Establishment of an independent agency for green economy and energy, outside the Ministry of Energy, which would conduct its professional activities without its decisions being influenced by polluters, that is, large coal, oil and gas and other corporations. After all, the issues of green economy are broader, involving ecology and the implementation of the Paris Agreement, the carbon emissions trading, waste recycling, energy saving and energy efficiency, in addition to generating renewable energy.

Development of a state program for the development of the renewable energy sector. Much has been said about RES at numerous Expo conferences, including by the heads of other countries, Nobel laureates and specialists. Nevertheless, all this is already forgotten, there is a risk that the proclaimed future energy will remain for us in the distant future. In order to prevent this from happen-

разработке наиболее эффективных и работающих правил по проведению данных аукционов. Много вопросов, но мы уверены, их можно решить.

В. Девальвационные риски национальной валюты. Все мы наблюдали 50% снижение курса тенге за последние 3 года, такие прецеденты были и ранее. К сожалению, все необходимое оборудование закупается за рубежом за твердую валюту, а получаемый за производимую электроэнергию тариф исчисляется в тенге. Таким образом, без стабилизации и предсказуемости курса национальной валюты вопрос привлечения инвесторов в зеленую энергетику очень проблематичен. Определенная формула индексации на инфляцию и девальвацию была разработана МинЭнерго, но как показала практика, она не работает. Значит надо искать новые, более эффективные, пути решения данной большой задачи, и они, несомненно, есть.

С. Отсутствие финансирования в тенге в Казахстане. Финансирование осуществляют Европейский банк реконструкции и развития и Банк развития Казахстана, но они поддерживают проекты с участием госкомпаний, получая определенные гарантии со стороны государства в виде комфортных писем, в то время как мы ставим своей задачей привлечение частных малых и средних инвестиций, чтобы отрасль ВИЭ стала в долгосрочном плане устойчивой и эффективной.

D. Необходимость реализации проектов малой генерации в отдаленных районах, где нет централизованного энергоснабжения.

E. Антилобби со стороны крупнейших металлургических и горнорудных компаний, прежде всего «Eurasian Resources Group». Понятное дело, они пытаются защитить свой бизнес. Однако мы смогли найти с ними золотую середину – в новом Законе об электроэнергии предусматривается возможность строительства и эксплуата-

ing, we propose a state program or a work plan, where the key problems of the industry development will be identified in blocks, and, based on the best world experience and recommendations given during the Expo, clear and effective ways to solve them will be outlined. There is no more effective way than this.

Thus, these two simple but important steps will allow Kazakhstan to make a clear leap forward, attract investment and build that very future energy.

In a number of countries, large-scale programs for the transition to green energy are being implemented. In your opinion, which countries' experience would be useful for Kazakhstan? What can we learn from existing practice and what mistakes can we avoid?

We do not have to look far to see examples. First of all, we are interested in the experience of **China**, our largest trading partner. This country in just a few years managed to establish its own production and oust all the world's leaders in renewable energy equipment, taking 80% of the world market. The growth of this energy entails the preparation of a highly skilled workforce, the development of local products and inventions.

Kazakhstan should not stay away from this global process; we have all the necessary conditions and prerequisites. It depends on the competent development of renewable energy.

There are, of course, negative examples in the world experience. For example, **Spain**. The country was so focused on renewable energy that it forgot to modernize the existing energy infrastructure, creating serious problems for the energy industry and consumers.

We are in no hurry, but it would be a mistake to fall behind. Having studied all the world experience and choosing the best for ourselves, we will undoubtedly be able to launch renewable energy at its best.

I consider the RES sector as groundbreaking

ции объектов ВИЭ для собственного потребления. Пока это статус кво, однако в эту образовавшуюся форточку могут выпрыгнуть и другие загрязнители, тем самым уменьшая базу тех, кто платит новым, чистым, производителям.

Первоочередные меры просты и эффективны, мы их называем после-ЭКСПО мерами:

Создание независимого агентства по зеленой экономике и энергетике, вне Министерства энергетики, которое бы вело свою профессиональную деятельность без влияния на принимаемые решения со стороны загрязнителей, то есть крупных угольных, нефтегазовых и других корпораций. Ведь вопросы зеленой экономики шире, туда входит экология и исполнение Парижского соглашения, торговля выбросами углекислого газа в атмосферу, переработка отходов, энергосбережение и энергоэффективность, помимо выработки электроэнергии ВИЭ.

Разработка государственной программы развития отрасли возобновляемой энергетики. О ВИЭ много было сказано на многочисленных конференциях ЭКСПО, в том числе главами других стран, нобелевскими лауреатами и специалистами. Однако сейчас все это уже забывается, есть риск того, что провозглашенная энергия будущего так и останется для нас в далеком будущем. Чтобы этого не произошло, мы предлагаем госпрограмму, план работы, проще говоря, где будут блоками определены ключевые проблемы развития отрасли и, базируясь на лучший мировой опыт и рекомендации, данные во время ЭКСПО, обозначены четкие и эффективные пути их решения. Другого, более эффективного пути мы тут не видим.

Таким образом, эти два простых, но важных шага позволят Казахстану сделать четкий рывок вперед, привлечь инвестиции и построить ту самую энергетику будущего.

as IT, Blockchain, FinTech, and others. With the correct and reasonable approach, Kazakhstan can establish its own production and become one of the world's leading RES countries.

This year Kazakhstan held the international specialized exhibition Expo-2017, dedicated to the theme "Future Energy". Do you think that the exhibition has achieved its goals? Will it be able to give impetus to the development of alternative forms of energy and green technologies in Kazakhstan?

The Expo exhibition, undoubtedly, became an example of Kazakhstan's successful holding of the most significant global events. Now it is time for us to move from the slogan of the exhibition "Future Energy" to practical steps, that is, to content. We proclaimed to the whole world our commitment to new types of energy, and we must also show the world that the exhibition was the first and important step on our path of developing RES.

As I have already stated, we should begin with the creation of an independent agency and the development of a state program. We have to show the whole world that our country, having successfully conducted the most significant international exhibition of achievements in the field of renewable energy, has taken a clear course for its development. Otherwise, the issues of billions of investment in the infrastructure of EXPO will be strongly called into question.

In general, it is high time for us to hold an event not for the sake of an event itself, but for the sake of follow-up work, that is, the fulfillment of obligations assumed, the implementation of main messages and recommendations.

A large block with the provisional title "Measures after-Expo" should be developed, which will be included in our state program of the industry development, so that all the best ideas are embodied in practice. □

В целом ряде государств мира осуществляются крупномасштабные программы перехода к зеленой энергетике. Как Вы считаете, опыт каких стран был бы полезен для Казахстана? Что из существующей практики мы могли бы перенять, а каких ошибок избежать?

Далеко ходить за такими примерами не будем. Здесь, прежде всего, нам интересен опыт **Китая**, нашего крупнейшего торгового партнера. Эта страна всего за несколько лет сумела наладить свое собственное производство и потеснить всех мировых лидеров по оборудованию ВИЭ, заняв 80% мирового рынка. Рост данной энергетики влечет за собой и подготовку высококвалифицированной рабочей силы, развитие местных разработок и изобретений.

Казахстан не должен остаться в стороне от этого глобального процесса, все необходимые условия и предпосылки у нас есть. Вопрос в грамотном развитии возобновляемой энергетики.

Есть, конечно, и негативные примеры в мировом опыте. Например, **Испания**. Страна так увлеклась ВИЭ, что забыла модернизировать существующую энергетическую инфраструктуру, создав серьезные проблемы для энергетики и потребителей.

Мы никуда не спешим, но и отставать было бы ошибкой. Изучив весь мировой опыт и выбрав лучшее для себя, мы, несомненно, сможем запустить возобновляемую энергетику в ее лучшем виде.

Я рассматриваю отрасль ВИЭ такой же прорывной, как IT, Blockchain, FinTech и другие. Для Казахстана при правильном и разумном подходе есть возможность наладить собственное производство и стать одним из мировых лидеров ВИЭ.

В текущем году Казахстан провел международную специализированную выставку «ЭКСПО - 2017», посвященную теме «Энергия будущего». На Ваш взгляд, достигла ли выставка постав-

ленных целей? Сможет ли она дать импульс развитию альтернативных форм энергии и зеленых технологий в Казахстане?

Выставка ЭКСПО, несомненно, стала примером успешного проведения Казахстаном самых значимых глобальных ивентов. Теперь нам пора от лозунга выставки «Энергия будущего» переходить к практическим шагам, то есть к контенту. Мы провозгласили на весь мир свою приверженность новым видам энергии, и мы должны также показать всему миру, что выставка была первым и важным шагом на нашем пути развития ВИЭ.

Как я уже озвучил, начать следует с создания независимого агентства и разработки государственной программы. Показать

всему миру, что наша страна, успешно проведя самую значимую международную выставку достижений в сфере возобновляемой энергетики, взяла четкий курс на ее развитие. Иначе вопросы миллиардных инвестиций в инфраструктуру ЭКСПО останутся под большим вопросом.

В целом, нам давно уже пора проводить ивент не ради самого ивента, а ради работы после, то есть исполнения принимаемых на себя обязательств, реализации главных посылов и рекомендаций.

Должен быть разработан большой блок под условным названием «Меры после-ЭКСПО», который будет включен в нашу государственную программу развития отрасли, так чтобы все лучшие идеи нашли свое воплощение на практике. □

LATEST DEVELOPMENTS IN KAZAKHSTAN'S URANIUM INDUSTRY

DAUREN ABEN

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ПОСЛЕДНИЕ СОБЫТИЯ В УРАНОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА

In the Soviet period, Kazakhstan's uranium industry played an important role as an integral part of the USSR's nuclear military-industrial complex. When the Soviet Union collapsed, in addition to the nuclear-weapon systems and facilities, the newly independent state inherited a developed civilian uranium mining and processing infrastructure (Nuclear Threat Initiative, 2015). However, the disruption of economic ties after December 1991 led to the weakening of cooperation between the nuclear-fuel-cycle entities of Kazakhstan, Russia and other post-Soviet states, and the country's uranium sector underwent a crisis, in need of significant investment and upgrades. It was not until 1997 when the state-owned nuclear company Kazatomprom was established that the uranium industry started to recover. This important move coincided with the renewed interest in nuclear energy in the world allowing the government of Kazakhstan to successfully implement the strategy for developing its national nuclear industry, which dramatically expanded the domestic natural uranium production.

In 2009, Kazakhstan became the world's leading uranium producer, with almost 28% of the global uranium market, leaving Canada and Australia behind. By 2016, Kazakhstan's share increased to 39%, with the uranium production rising from 14,020 tons in 2009 to 24,575

В советский период урановая промышленность Казахстана играла важную роль в качестве неотъемлемой части ядерного военно-промышленного комплекса СССР. Когда Советский Союз рухнул, помимо систем и объектов, связанных с ядерным оружием, новое независимое государство унаследовало развитую гражданскую инфраструктуру по добыче и переработке урана (Nuclear Threat Initiative, 2015). Однако разрыв экономических связей после декабря 1991 года привел к ослаблению сотрудничества между предприятиями ядерного топливного цикла Казахстана, России и других постсоветских государств, а урановый сектор страны стал испытывать кризис, needing в значительных инвестициях и модернизации. Только в 1997 году, когда была создана государственная атомная компания «Казатомпром», урановая промышленность начала восстанавливаться. Этот важный шаг совпал с возобновлением интереса к ядерной энергии в мире, что позволило правительству Казахстана успешно реализовать стратегию развития своей национальной атомной отрасли, которая существенно расширила внутреннее производство природного урана.

В 2009 году Казахстан стал ведущим мировым производителем урана, заняв почти

tons in 2016. Since uranium is mined by five enterprises owned by Kazatomprom and 12 joint ventures with foreign companies, Kazatomprom itself accounts for 21%, or 12,986 tons, of the world production (World Nuclear Association, 2017). It is worth mentioning that Kazakhstan possesses 12% of the world's recoverable uranium resources, and total reserves are estimated at approximately 1.4 million tons (Zhandybayev, 2017). Moreover, due to geological peculiarities of the Kazakh uranium deposits and the use of a low capital-cost method of in-situ leaching, extracting uranium in Kazakhstan is comparatively cheaper than in other parts of the world. The country's uranium is exported to China, the United States, South Korea, the European Union, India, Ukraine, and Canada (Kazatomprom, 2017).

Along with being one of the key sources for supplying the global nuclear power industry with uranium, Kazakhstan also seeks to produce domestically higher-end, value-added nuclear products, such as fabricated fuel assemblies, rather than just natural uranium.

28% глобального уранового рынка и превзойдя Канаду и Австралию. К 2016 году доля Казахстана увеличилась до 39%, а добыча урана увеличилась с 14 020 тонн в 2009 году до 24 575 тонн в 2016 году. Поскольку добыча урана осуществляется пятью предприятиями, принадлежащими «Казатомпрому», и 12 совместными предприятиями с участием иностранных компаний, на сам «Казатомпром» приходится 21% или 12 986 тонн мирового производства (World Nuclear Association, 2017). Следует отметить, что Казахстан обладает 12% мировых извлекаемых ресурсов урана, а общие запасы оцениваются примерно в 1,4 млн. тонн (Жандыбаев, 2017). Более того, из-за геологических особенностей казахстанских урановых месторождений и использования низкочувствительного метода подземного выщелачивания добыча урана в Казахстане сравнительно дешевле, чем в других частях мира. Произведенный в стране уран экспортируется в Китай, США, Южную Корею, Европейский Союз, Индию, Украину и Канаду (Казатомпром,

Kazatomprom's main uranium processing subsidiary, the Ulba Metallurgical Plant in Oskemen, is one of the leading manufacturers of uranium dioxide fuel pellets for nuclear power plants (NPP), but Kazakhstan has indicated its interest in running more advanced stages of the nuclear fuel cycle, such as conversion and/or enrichment, on its territory. However, the international uranium stakeholders have not been interested in supporting Astana's aspiration to become a full-fledged player of the world market of high-added-value uranium products. Besides, the March 2011 accident at the Japanese Fukushima NPP made the outlook for nuclear energy growth murky, dealing a serious blow to Kazakhstan's plans to enter new product markets. As a result, Kazatomprom's cooperative arrangements with Canada's Cameco and France's Areva, the world's leading companies in this sector, to build uranium hexafluoride conversion and fuel assembly production facilities at the Ulba Plant have not been implemented. Similarly, plans to construct NPPs in Kazakhstan in cooperation with Russia and, possibly, Japan have been put on hold. Due to Kazakhstan's nuclear nonproliferation obligations, it is politically unfeasible to create uranium enrichment capacity in the country, but Kazatomprom has managed to gain access to enrichment through forming a joint venture with the Russian TVEL at the Urals Electrochemical Combine at Novouralsk and acquiring a 10% share of the International Uranium Enrichment Center at Angarsk (World Nuclear Association, 2017).

In 2007, to prove the seriousness of its ambitions, Kazatomprom acquired a 10% share of Westinghouse, the U.S.-based NPP building unit of Japan's Toshiba Corporation, for \$540 million. However, after the May 2009 change of Kazatomprom's leadership, nuclear cooperation with Japan has decreased giving way to more active collaboration

ALONG WITH BEING ONE OF THE KEY SOURCES FOR SUPPLYING THE GLOBAL NUCLEAR POWER INDUSTRY WITH URANIUM, KAZAKHSTAN ALSO SEEKS TO PRODUCE DOMESTICALLY HIGHER-END, VALUE-ADDED NUCLEAR PRODUCTS RATHER THAN JUST NATURAL URANIUM.

ЯВЛЯЯСЬ ОДНИМ ИЗ КЛЮЧЕВЫХ ИСТОЧНИКОВ ПОСТАВОК УРАНА ДЛЯ МИРОВОЙ АТОМНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ, КАЗАХСТАН ТАКЖЕ СТРЕМИТСЯ ПРОИЗВОДИТЬ СОБСТВЕННУЮ ЯДЕРНУЮ ПРОДУКЦИЮ ВЫСОКОГО ПЕРЕДЕЛА С ДОБАВЛЕННОЙ СТОИМОСТЬЮ, А НЕ ТОЛЬКО ПРИРОДНЫЙ УРАН.

2017).

Являясь одним из ключевых источников поставок урана для мировой атомной энергетики, Казахстан также стремится производить собственную ядерную продукцию высокого передела с добавленной стоимостью, такую как тепловыделяющие сборки, а не только природный уран. Будучи основным дочерним предприятием «Казатомпрома» по переработке урана, Ульбинский металлургический завод (УМЗ) в Усть-Каменогорске является одним из ведущих производителей топливных таблеток из диоксида урана для атомных электростанций (АЭС), но Казахстан проявил интерес к запуску на своей территории более технологичных этапов ядерного топливного цикла, таких как конверсия и/или обогащение. Однако международные стейкхолдеры урановой отрасли не были заинтересованы в поддержке стремления Астаны стать полноправным игроком мирового рынка урановой продукции с высокой добавленной стоимостью. Кроме того, произошедшая в марте 2011 года авария на японской АЭС «Фукусима» сделала перспективы роста ядерной энергетики туманными, нанеся серьезный удар по планам Казахстана по вхождению на новые рынки продукции. В результате договоренности «Казатомпрома» с канадской «Самеско» и французской «Areva», ведущими мировыми компаниями в этом секторе, о строительстве предприятий по производству гексафторида урана и изготовлению топливных сборок на УМЗ не были реализованы. Аналогичным образом были приостановлены планы по строительству АЭС в Казахстане в сотрудничестве с Россией и, возможно, Японией. В силу обязательств Казахстана по нераспространению ядерного оружия создать в стране мощности по обогащению урана невозможно по

with Russia. More importantly, as the nuclear power boom has subsided worldwide, Westinghouse faced massive cost overruns in its NPP construction projects and filed for bankruptcy in March 2017. Fortunately, Kazatomprom will not sustain considerable financial losses since at the time of the purchase it had negotiated a put option that allows selling its entire minority stake in Westinghouse back to Toshiba at a fixed price proportionate to the initial investment. Indeed, in early October 2017, Toshiba announced that it would buy back Kazatomprom's stake in Westinghouse for 59 billion yen (\$522 million), taking full ownership of the bankrupt company (Reuters, 2017).

The market oversupply and resulting price slump in 2016 forced Kazatomprom to declare in January 2017 that it would reduce uranium production this year by more than 2,000 tons, or about 10% of its output, an amount equivalent to 3% of global production (World Nuclear News, 2017). While this announcement led to a short-term increase in the uranium spot prices,

политическим соображениям, но «Казатомпрому» удалось получить доступ к обогащению путем организации совместного предприятия с российским концерном «ТВЭЛ» на Уральском электрохимическом комбинате в Новоуральске и приобретения 10%-й доли Международного центра по обогащению урана в Ангарске (World Nuclear Association, 2017 год).

В 2007 году, чтобы доказать серьезность своих амбиций, «Казатомпром» приобрел за 540 миллионов долларов 10% акций «Westinghouse» – базирующегося в США подразделения японской корпорации «Toshiba» по строительству АЭС. Однако после смены руководства «Казатомпрома» в мае 2009 года ядерное сотрудничество с Японией сократилось, уступив место более активному взаимодействию с Россией. Более того, в связи со спадом бума атомной энергетики по всему миру, «Westinghouse» столкнулся с масштабным превышением сметных расходов по проектам строительства АЭС и в марте 2017 года объявил о сво-

IN THE PROCESS OF EXPANDING PARTNERSHIPS IN THE NUCLEAR FIELD, IT IS NECESSARY TO TAKE INTO ACCOUNT THE COUNTRY'S LONG-TERM INTERESTS AND AVOID PERPETUATING THE STATUS OF A MERE SUPPLIER OF RAW MATERIALS TO THE GLOBAL ATOMIC ENERGY INDUSTRY.

**В ПРОЦЕССЕ РАСШИРЕНИЯ
ПАРТНЕРСКИХ ОТНОШЕНИЙ В
ЯДЕРНОЙ ОБЛАСТИ НЕОБХОДИМО
УЧИТЫВАТЬ ДОЛГОСРОЧНЫЕ
ИНТЕРЕСЫ СТРАНЫ И ИЗБЕГАТЬ
ЗАКРЕПЛЕНИЯ СТАТУСА
СЫРЬЕВОГО ПРИДАТКА МИРОВОЙ
АТОМНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ.**

”

ем банкротстве. К счастью, «Казатомпром» не понесет значительных финансовых потерь, поскольку на момент покупки он договорился об опционе на продажу, который позволяет ему продать весь свой миноритарный пакет акций в «Westinghouse» обратно «Toshiba» по фиксированной цене, пропорциональной первоначальным инвестициям. Действительно, в начале октября 2017 года «Toshiba» объявила, что выкупит долю «Казатомпрома» в «Westinghouse» за 59 млрд. иен (522 млн. долларов), становясь единственным владельцем компании-банкрота (Reuters, 2017).

Перенасыщенность рынка и обусловленный этим резкий спад цен в 2016 году заставили «Казатомпром» объявить в январе 2017 года, что в этом году он сократит производство урана более чем на 2000 тонн или около 10% своего объема добычи, что эквивалентно 3% мирового производства (World Nuclear News, 2017). Хотя это объявление и привело к краткосрочному повышению спотовых цен на уран, его влияние не было продолжительным, и цены остаются под рыночным давлением. Тем не менее, Казахстан продолжает реализацию своей долгосрочной стратегии диверсификации национальной урановой промышленности. В декабре 2016 года «Казатомпром» и Китайская генеральная ядерно-энергетическая корпорация запустили совместное предприятие на УМЗ, которое, как ожидается, начнет производство готовых к применению ядерных топливных сборок для китайских АЭС с 2020 года. Согласно плану, на первом этапе совместное предприятие будет производить 200 тонн тепловыделяющих сборок в год с использованием технологии изготовления топлива и производственного оборудования компании «Aveva», а обогащенный уран будет закупаться либо в Китае, либо в России. УМЗ принадлежит 51% совместного предприятия под названием «Ульба-ТВС», а остальные 49% контролирует китайская сторона (Казатомпром, 2016).

С целью поддержания своей глобальной конкурентоспособности, начиная с 2015 года, «Казатомпром» реализует крупномас-

its influence has not been enduring, and the prices remain under market pressure. Nevertheless, Kazakhstan continues to implement its long-term diversification strategy for the national uranium industry. In December 2016, Kazatomprom and China General Nuclear Power Group launched a joint venture at the Ulba Plant that is expected to produce ready-to-use nuclear fuel assemblies for Chinese NPPs starting in 2020. According to the plan, at the first stage the joint venture will produce 200 tons of fuel assemblies a year using fuel fabrication technology and production equipment supplied by Areva, while enriched uranium will be procured either from China or Russia. The Ulba Plant owns 51% of the joint venture called Ulba-FA, and the Chinese side controls the remaining 49% (Kazatomprom, 2016).

To maintain its global competitiveness, since 2015, Kazatomprom has been implementing the large-scale transformation program that provides for improvements in the company's production process, marketing policy, diversification strategy, corporate governance, management quality and transparency practices. As part of the program, the company has introduced the enterprise resource planning system to streamline its core industrial and business processes, including automation and digitalization of operations. In addition, Kazatomprom has initiated the program for disposing of its noncore assets and reducing capital expenditures. As of early 2015, the company had 82 subsidiaries and affiliates engaged in various kinds of business activity, many of which were loss making, and by the end of 2018 it plans to reduce the number of affiliated entities to 42, all involved in uranium production (Alibekova, 2016; Akhmetbekov, 2017). The companies that are subject to asset divestiture include Astana Solar (photovoltaic modules), Kazakhstan Solar Silicon

THE MARCH 2011 ACCIDENT AT THE JAPANESE FUKUSHIMA NPP MADE THE OUTLOOK FOR NUCLEAR ENERGY GROWTH MURKY, DEALING A SERIOUS BLOW TO KAZAKHSTAN'S PLANS TO ENTER NEW PRODUCT MARKETS.

ПРОИЗОШЕДШАЯ В МАРТЕ 2011 ГОДА АВАРИЯ НА ЯПОНСКОЙ АЭС «ФУКУСИМА» СДЕЛАЛА ПЕРСПЕКТИВЫ РОСТА ЯДЕРНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ ТУМАННЫМИ, НАНЕСЯ СЕРЬЕЗНЫЙ УДАР ПО ПЛАНАМ КАЗАХСТАНА ПО ВХОЖДЕНИЮ НА НОВЫЕ РЫНКИ ПРОДУКЦИИ.

штабную программу трансформации, которая предусматривает усовершенствование производственного процесса, маркетинговой политики, стратегии диверсификации, корпоративного управления, качества управления и прозрачности компании. В рамках этой программы компания внедрила систему планирования ресурсов предприятия для оптимизации своих основных производственных и бизнес-процессов, включая автоматизацию и цифровизацию операций. Кроме того, «Казатомпром» инициировал программу вывода непрофильных активов и сокращения капитальных затрат. На начало 2015 года в компании имелось 82 дочерних и зависимых организаций, занимавшихся различными видами хозяйственной деятельности, многие из которых были убыточными, а к концу 2018 года число таких предприятий планируется сократить до 42, причем все они будут связаны с урановым производством (Алибекова, 2016, Ахметбеков, 2017). Перечень компаний, подлежащих выводу из состава «Казатомпрома», включает в себя «Astana Solar» (фотоэлектрические модули), «Kazakhstan Solar Silicon» (мультикристаллические кремниевые пластины и фотоэлектрические ячейки), «МС KazSilicon» (металлургический кремний) и «Каустик» (химическая продукция). Цель этих мер – улучшение экономических показателей и эффективности компании, в которой занято более 26 000 человек. К тому же, программа трансформации предназначена для подготовки компании к первичному публичному размещению акций, и, как ожидается, до 2019 года внешним инвесторам будет продано до 25% акций «Казатомпрома» (Казатомпром, 2017).

Очевидно, что Казахстан ставит амбициозные цели, чтобы использо-

(multicrystalline silicon wafers and photovoltaic cells), MC KazSilicon (metallurgical silicon), and Caustic (chemical products). The aim of these measures is to improve economic performance and efficiency of the company that employs more than 26,000 people. In addition, the transformation program is intended to prepare the company for initial public offerings, and it is expected that up to 25% of Kazatomprom's shares will be sold to outside investors by 2019 (Kazatomprom, 2017).

It is clear that Kazakhstan sets ambitious goals for using its available peaceful atom opportunities to create a new high-tech branch of the national economy and turn into a key player in the world nuclear fuel market, as well as strengthen its internal scientific and technological potential. That is why Astana aims to strengthen cooperation in this area with the states that have advanced nuclear cycle technologies and practical experience of their application. At the same time, in the process of expanding partnerships in the nuclear field, it is necessary to take into account the country's long-term interests and avoid perpetuating the status of a mere supplier of raw materials to the global atomic energy industry. The government of Kazakhstan must develop nuclear

вать имеющиеся у себя возможности мирного атома для создания новой высокотехнологической отрасли национальной экономики и превращения в ключевого игрока на мировом рынке ядерного топлива, а также для укрепления своего внутреннего научно-технического потенциала. Именно поэтому Астана нацелена на укрепление сотрудничества в этой области с государствами, которые обладают передовыми технологиями ядерного цикла и практическим опытом их применения. В то же время в процессе расширения партнерских отношений в ядерной области необходимо учитывать долгосрочные интересы страны и избегать закрепления статуса сырьевого придатка мировой атомной энергетики. Правительство Казахстана должно развивать ядерное сотрудничество со своими международными партнерами на основе принципов прагматизма и взаимной выгоды, обеспечивая доступ страны к современным технологиям и ноу-хау. □

cooperation with its international counterparts based on the principles of pragmatism and mutual benefit, ensuring the country's access to sophisticated technology and know-how. □

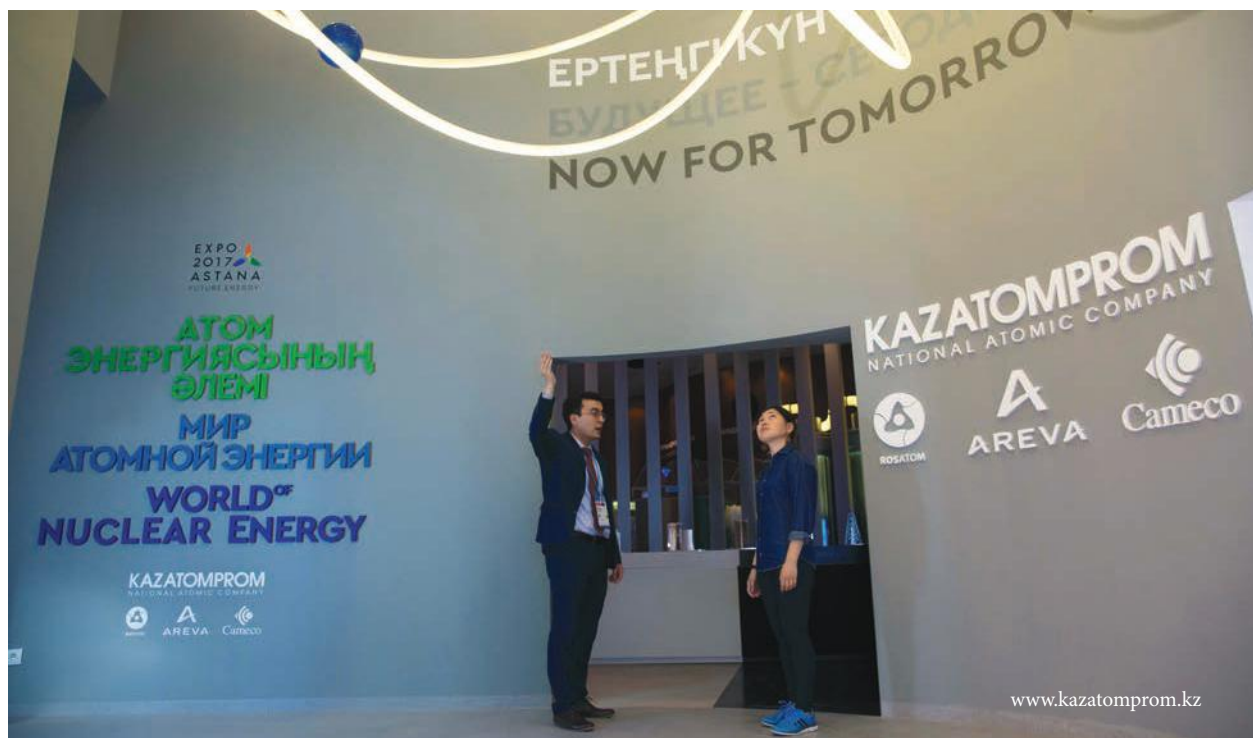

References:

1. Nuclear Threat Initiative. (2015). Kazakhstan: Nuclear. Retrieved from <http://www.nti.org/learn/countries/kazakhstan/nuclear/>. Accessed on 27.09.2017.
2. World Nuclear Association. (2017). Uranium and Nuclear Power in Kazakhstan. Retrieved from <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-g-n/kazakhstan.aspx>. Accessed on 27.09.2017.
3. Kairat Zhandybayev. (2017). Kazakhstan nameren sokhranit lideruyuschiye positsii na mirovom rynke urana. Retrieved from <https://strategy2050.kz/ru/news/44925>. Accessed on 27.09.2017.
4. Kazatomprom. (2017). Integrated annual report of "NAC "Kazatomprom" JSC for 2016. Retrieved from <http://www.kazatomprom.kz/en/corp-documents>. Accessed on 27.09.2017.
5. Reuters. (2017). Toshiba buying back 10 percent stake in Westinghouse unit for \$522 million. Retrieved from <http://www.reuters.com/article/us-toshiba-accounting-westinghouse/toshiba-buying-back-10-percent-stake-in-westinghouse-unit-for-522-million-idUSKCN1C80SV>. Accessed on 04.10.2017.
6. World Nuclear News. (2017). Oversupply prompts Kazakh uranium production cut. Retrieved from <http://www.world-nuclear-news.org/UF-Oversupply-prompts-Kazakh-uranium-production-cut-1001177.html>. Accessed on 04.10.2017.
7. Kazatomprom. (2016). The construction of nuclear fuel fabrication plant has started in Kazakhstan. Retrieved from <http://www.kazatomprom.kz/en/news/construction-nuclear-fuel-fabrication-plant-has-started-kazakhstan>. Accessed on 04.10.2017.
8. Rysty Alibekova. (2016). Perspektivy uranovogo proizvodstva. Retrieved from <http://www.kazpravda.kz/fresh/view/perspektivi-uranovogo-proizvodstva/>. Accessed on 04.10.2017.
9. Askhat Akhmetbekov. (2017). Zamykaya polnyy tsikl. Retrieved from <http://expertonline.kz/a14928/>. Accessed on 04.10.2017.

Источники:

1. Nuclear Threat Initiative. (2015). Kazakhstan: Nuclear. Retrieved from <http://www.nti.org/learn/countries/kazakhstan/nuclear/>. Accessed on 27.09.2017.
2. World Nuclear Association. (2017). Uranium and Nuclear Power in Kazakhstan. Retrieved from <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-g-n/kazakhstan.aspx>. Accessed on 27.09.2017.
3. Kairat Zhandybayev. (2017). Kazakhstan nameren sokhranit lideruyuschiye positsii na mirovom rynke urana. Retrieved from <https://strategy2050.kz/ru/news/44925>. Accessed on 27.09.2017.
4. Kazatomprom. (2017). Integrated annual report of "NAC "Kazatomprom" JSC for 2016. Retrieved from <http://www.kazatomprom.kz/en/corp-documents>. Accessed on 27.09.2017.
5. Reuters. (2017). Toshiba buying back 10 percent stake in Westinghouse unit for \$522 million. Retrieved from <http://www.reuters.com/article/us-toshiba-accounting-westinghouse/toshiba-buying-back-10-percent-stake-in-westinghouse-unit-for-522-million-idUSKCN1C80SV>. Accessed on 04.10.2017.
6. World Nuclear News. (2017). Oversupply prompts Kazakh uranium production cut. Retrieved from <http://www.world-nuclear-news.org/UF-Oversupply-prompts-Kazakh-uranium-production-cut-1001177.html>. Accessed on 04.10.2017.
7. Kazatomprom. (2016). The construction of nuclear fuel fabrication plant has started in Kazakhstan. Retrieved from <http://www.kazatomprom.kz/en/news/construction-nuclear-fuel-fabrication-plant-has-started-kazakhstan>. Accessed on 04.10.2017.
8. Rysty Alibekova. (2016). Perspektivy uranovogo proizvodstva. Retrieved from <http://www.kazpravda.kz/fresh/view/perspektivi-uranovogo-proizvodstva/>. Accessed on 04.10.2017.
9. Askhat Akhmetbekov. (2017). Zamykaya polnyy tsikl. Retrieved from <http://expertonline.kz/a14928/>. Accessed on 04.10.2017.

ECONOMIC IMPLICATIONS OF DEMOGRAPHICS IN KAZAKHSTAN

KANAT MAKHANOV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДЕМОГРА- ФИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В КАЗАХСТАНЕ

According to the latest official report provided by the Committee on Statistics of the Ministry of National Economy of Kazakhstan based on the latest collected data, the population of Kazakhstan exceeded 18 million by the beginning of June 2017. Thus, since the beginning of 2017, the population of Kazakhstan increased by 0.54%. The demographic dynamics of Kazakhstan shows a positive trend since 2003. In 2016, for instance, the total population growth was at 1.31%, which can be considered as high. Such a significant growth of the population was accomplished due to a combination of several factors such as the rising birth rate, longer life expectancy, decreasing death rate and migration. Apart from historical, social, political and other effects, this demographic evolution also has certain economic implications.

The direct linkage between demographics and economics is one of the key instruments used in policymaking processes. One of the earliest attempts to establish a direct link between demographics and economics within the academic framework was that of T.Malthus (1826). Demographics is a powerful tool in making economic analysis and predicting mid-run and long-run economic developments since it reflects an average form of the economic behavior of individuals and households, which can be seen in such prominent pieces of academic research made

Согласно последней статистике Комитета по статистике при Министерстве национальной экономики Казахстана, к началу июня 2017 г. общая численность населения страны превысила 18 млн. человек. Таким образом, с начала 2017 г. численность населения Казахстана увеличилась на 0,54%. Демографические показатели Казахстана показывают положительную динамику с 2003 г. Так, например, общий прирост населения в 2016 г. составил 1,31%, что является довольно высоким показателем. Такой значительный прирост населения был обусловлен ростом рождаемости, увеличением продолжительности жизни, снижением смертности и миграцией. Демографическая эволюция Казахстана, помимо ряда исторических, социальных, политических и других последствий, также вызвала определенные экономические изменения.

Взаимосвязь демографических процессов с состоянием экономики используется в качестве ключевого инструмента в процессе выработки и осуществления экономической политики. Одна из самых ранних попыток установить взаимосвязь между демографией и экономикой в рамках академического исследования была предпринята Т. Мальтусом (1826). Демография - это мощный инструмент экономического анализа и прогнозирования на среднесрочный

in this field such as Samuelson (1958), Auerbach and Kotlikoff (1987), Cutler *et al.* (1990) Becker (1991, 1993), and many others.

The positive demographic dynamics in Kazakhstan certainly has strong economic implications. One of the ways that demographics affects the economy is the size of the labor force and working age population. Figure 1 below depicts the evolution of the population, working age population, labor force and GDP in constant prices since 1991. As we can see in 1990s there was a clear demographic decline expressed in decreasing population and labor force that was eventually followed by a recovery starting from early 2000s. As it can be predicted from the demographic economics theory, the rise in population and labor force was accompanied with the increase in real GDP.

**THE POSITIVE
DEMOGRAPHIC
DYNAMICS IN
KAZAKHSTAN CERTAINLY
HAS STRONG ECONOMIC
IMPLICATIONS.**

**ПОЛОЖИТЕЛЬНАЯ
ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ
ДИНАМИКА В КАЗАХ-
СТАНЕ, БЕЗУСЛОВНО,
ПОВЛЕКЛА ЗА СОБОЙ
СЕРЬЕЗНЫЕ ЭКОНОМИ-
ЧЕСКОЕ ПОСЛЕДСТВИЯ.**

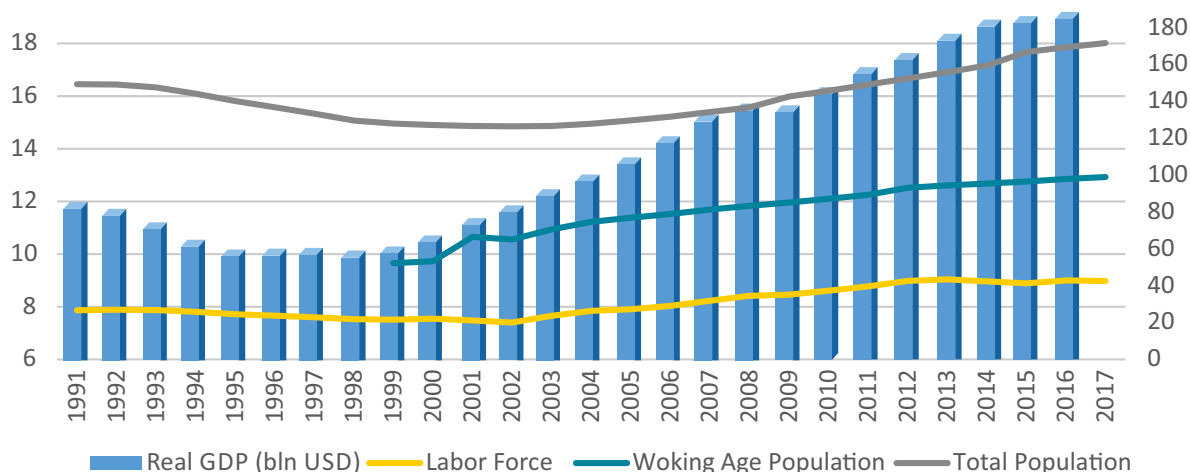

и долгосрочный периоды, поскольку с ее помощью можно довольно точно описать закономерности усредненного экономического поведения людей и домашних хозяйств, что подтверждается исследованиями таких авторов, как П. Самуэльсон (1958), А. Ауэрбах и Л. Котликов (1987), Д. Катлер и др. (1990), Г. Беккер (1991, 1993) и многие другие.

Положительная демографическая динамика в Казахстане, безусловно, повлекла за собой серьезные экономические последствия. Одним из ключевых показателей в плане изучения воздействия демографии на экономику является численность экономически активного населения и лиц трудоспособного возраста. На графике 1 отображена динамика темпов роста общей численности населения, трудоспособного и экономически активного населения, а также ВВП в постоянных ценах в

Figure 1: Total Population, Working Age Population and Labor Force (mln people)

График 1. Общая численность населения, трудоспособного и экономически активного населения (млн. чел.)

Source: Prepared by the author based on the data from the Committee on Statistics and the World Bank
 Источник: подготовлен автором на основе данных Комитета по статистике и Всемирного банка

Demographic changes in 1990s and early 2000s also led to changes in the dependency ratio throughout the sample period. As we can see from Figure 2 below, which depicts the dynamics of the birth rate, death rate and dependency ratio since 1991, the dependency ratio was high in early 1990s, which was caused by a high proportion of youth under working age and elderly people. However, by the end of the 1990s the dependency ratio started to drop due to decreasing birth rates, increasing death rates, shorter life expectancy and net emigration (Rakhmetova and Abenova 2013). Further decrease of the dependency ratio until around 2010 was primarily due to the entry of the population born in late 1980s and early 1990s. However, starting from 2010-11 the dependency ratio took off mainly due to two reasons, which are high birth rates in early 2000s and gradually increasing life expectancy. Further projections provided by the United Nations (UN) predict further increase of the dependency ratio due to fertility rates, which are expected to decline, and life expectancy, which will increase in the near future. Obviously, based on these projections we can expect that the pressure on the working age population will continue to increase.

период с 1991 г. по 2016 г. Как мы видим, в 1990-х гг. в стране наблюдался явный демографический спад, выражающийся в сокращении численности населения, а, следовательно, и экономически активного населения, за которым, в конечном итоге, в начале 2000-х гг. последовало восстановление. Точно так же, как и предсказывает теория экономической демографии, рост общей численности населения и экономически активного населения в 1991-2016 гг. сопровождался увеличением реального ВВП.

Демографические изменения в 1990-х и начале 2000-х гг. также привели к изменению значений коэффициента демографической нагрузки на протяжении всего периода выборки. Как видно на графике 2, отображающем динамику изменения уровня рождаемости, смертности и демографической нагрузки, последний показатель был высоким в начале 1990-х гг., что было обусловлено высокой долей молодежи и пожилого населения, которые не входят в когорту трудоспособного населения. Однако, ввиду снижения рождаемости, увеличения смертности, сокращения продолжительности жизни и чистой эмиграции, к концу 1990-х гг. демогра-

“

THE FEASIBILITY OF ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE NEAR FUTURE WOULD ALSO STRONGLY DEPEND ON LABOR PRODUCTIVITY AND HUMAN CAPITAL OF THE POPULATION THAT IS ABOUT TO ENTER THE LABOR MARKET STARTING 5-20 YEARS FROM NOW.

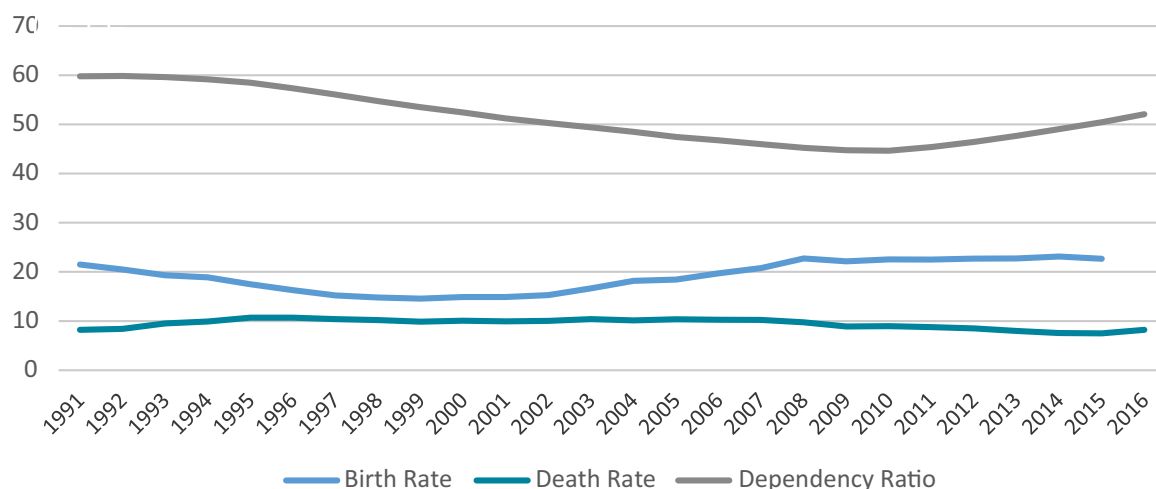
ПРАКТИЧЕСКАЯ ВОЗМОЖНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В БЛИЖАЙШЕМ БУДУЩЕМ БУДЕТ ВО МНОГОМ ЗАВИСЕТЬ ОТ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА ПОКОЛЕНИЯ, КОТОРОЕ ДОСТИГНЕТ ТРУДОСПОСОБНОГО ВОЗРАСТА ПРИМЕРНО К 2020-Х ГГ.

”

Figure 2: Birth Rate and Death Rate vs Dependency Ratio

График 2. Коэффициент рождаемости, смертности и демографической нагрузки

Source: Prepared by the author based on the data from the Committee on Statistics and the World Bank
 Источник: подготовлен автором на основе данных Комитета по статистике и Всемирного банка

The generally accepted theory from demographic economics states that variations in the age structure of the population cause changes in the business cycle. This fact is the direct reflection of the patterns of consumer behavior. The working age population always tends to spend more on consumption compared to other age groups. Therefore, variations of the share of working age population in the total population up to certain extent affects the total consumption in the economy and the GDP. The economy of Kazakhstan relies very much on internal consumption. Generally, consumption makes about two thirds of the GDP. According to the data from the Committee on Statistics, in 2016, the share of household consumption in the total GDP of Kazakhstan were 53.2%, whereas the public consumption was only around 11.8%. The relationship between consumption, GDP and labor force is shown in Figure 3. As we can see, changes in the private consumption and GDP go hand in hand throughout the sample period. However, the relationship between the working age population and private consumption doesn't seem to be so clear. The size of the working age population and the private consumption growth go downwards from 1991 to 1994. However, further decrease of the working age population is accompanied with a rise in private con-

фическая нагрузка начала снижаться (Р. Рахметова и К. Абенова, 2013). Снижение коэффициента демографической нагрузки вплоть до 2010 г. было связано, прежде всего, с тем, что поколение, родившееся в конце 1980-х и начале 1990-х гг., достигло трудоспособного возраста. Однако, благодаря высоким темпам рождаемости в начале 2000-х гг. и постепенному увеличению продолжительности жизни, начиная с 2010-2011 гг., доля нетрудоспособного населения в стране существенно увеличилась. Согласно прогнозам Организации Объединенных Наций (ООН), дальнейшее увеличение коэффициента демографической нагрузки будет обусловлено ожидаемым снижением коэффициента фертильности, а также увеличением продолжительности жизни в ближайшем будущем. Исходя из этих прогнозов, можно ожидать, что демографическая нагрузка на население трудоспособного возраста будет продолжать расти.

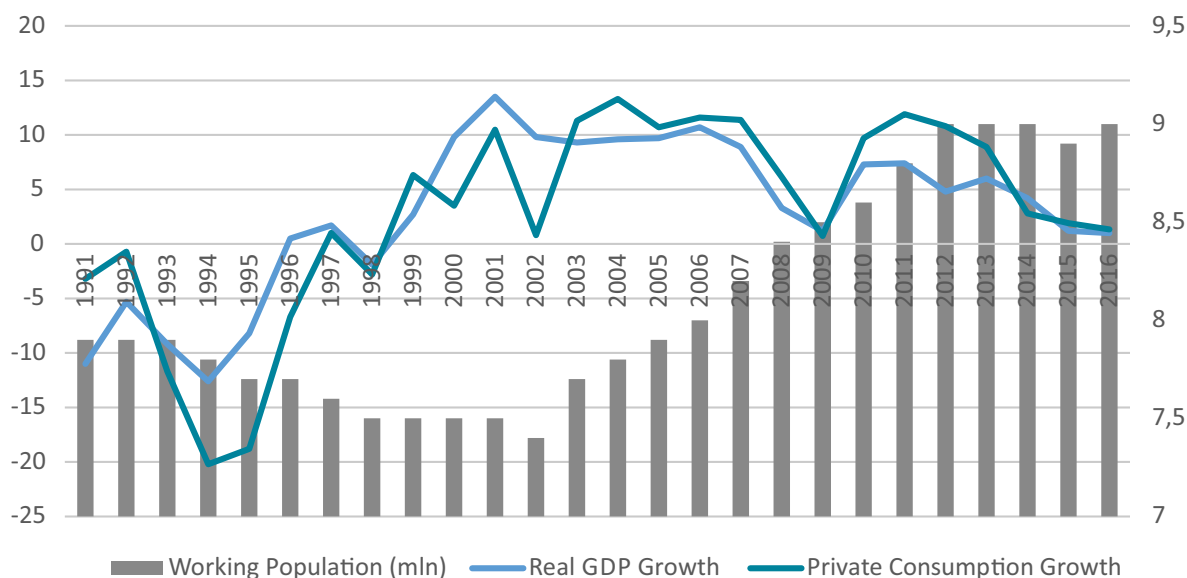
Согласно общепринятой теории экономической демографии, изменения в возрастной структуре населения приводят к изменениям в бизнес-цикле. Этот факт является прямым отражением моделей поведения потребителей. Население трудо-

sumption. We can also observe two sudden falls of consumption that took place in 2009 and 2014 most probably as a response to falls in the GDP caused by the crises. There has been a significant growth of the working age population between 2002 and 2012. This, however, does not match with changes in the private consumption growth.

способного возраста всегда имеет тенденцию тратить больше на товары и услуги по сравнению с другими возрастными группами. Поэтому от того, какова доля лиц трудоспособного возраста в общей численности населения, в определенной степени зависит и уровень потребления в экономике и ВВП. Экономика Казахстана очень сильно

Figure 3: Real GDP Growth and Private Consumption Growth vs Working Age Population

График 3. Рост реального ВВП, рост частного потребления и изменение численности трудоспособного населения

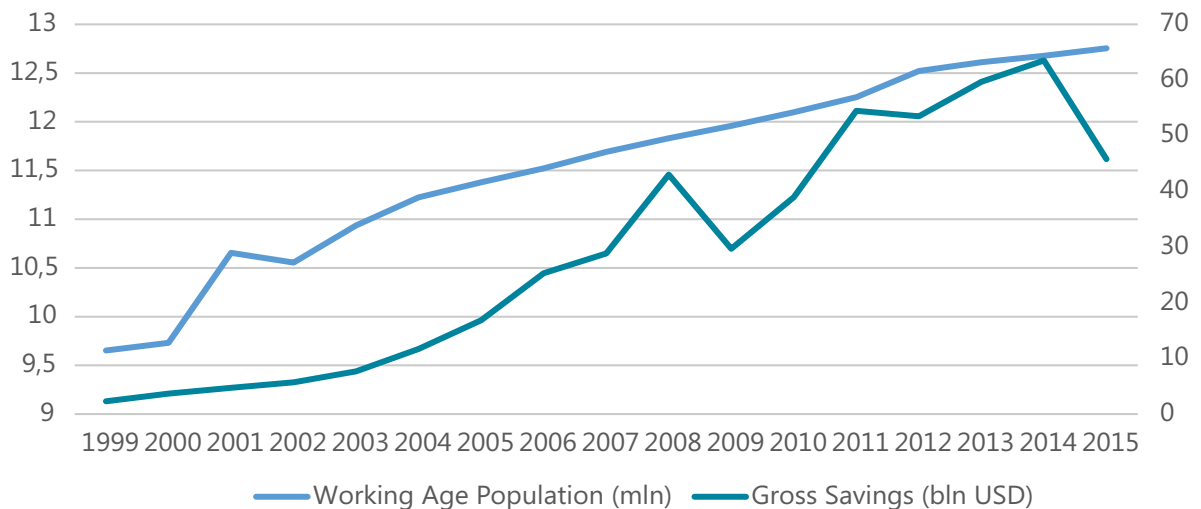
Source: Prepared by the author based on the data from the Committee on Statistics and the World Bank
 Источник: подготовлен автором на основе данных Комитета по статистике и Всемирного банка

Another way through which the age structure of the population can affect the economy is the change of savings. If to consider the lifecycle model, for example, working-age adults save in anticipation of their retirement, whereas elderly people dis-save in order to sustain their retirement (Modigliani and Brumberg 1954). The positive relationship between the working age population and gross savings holds for Kazakhstan, as we can see from Figure 4. Throughout the period from 1999 to 2015, there is a smooth and gradual rise of the working age population. The gross savings increased proportionally to the working age population with minor drops in 2009 and 2015.

As we can see, there are a number of aspects that show the interrelatedness of certain de-

зависит от внутреннего потребления. Как правило, потребление составляет около двух третей ВВП. По данным Комитета по статистике, в 2016 г. доля потребления домашних хозяйств в общем ВВП страны составляла 53,2%, тогда как государственное потребление составляло лишь около 11,8%. Взаимосвязь между уровнем частного потребления, ростом ВВП и увеличением численности экономически активного населения показана на графике 3. Как мы видим, на протяжении всего периода выборки налицо корреляция между уровнем частного потребления и ростом ВВП. Однако взаимозависимость между частным потреблением и численностью лиц трудоспособного возраста не кажется столь явной. С 1991 г. по 1994 г. снижение численности населения трудоспособного

Figure 4: Gross Savings in Constant USD vs Population Aged 65+/ График 4. Уровень валового сбережения в постоянных ценах в долларах США и численность населения трудоспособном возрасте

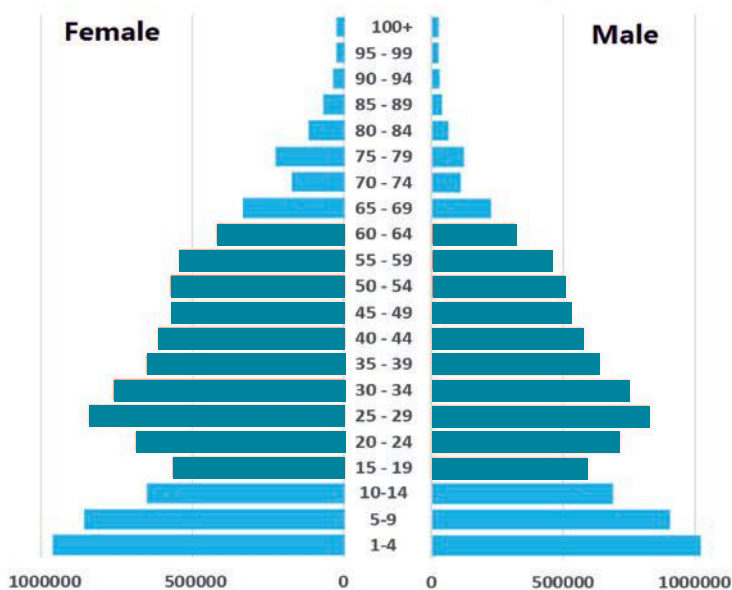

Source: Prepared by the author based on the data from the World Bank
 Источник: Подготовлено автором на основе данных Всемирного банка

demographic and economic processes. The economic decline during 1990s was accompanied with the decrease in total population, working age population, labor force and dependency ratio. After 2000, we can see a reversal of these patterns and the increase of gross savings along with the increase of the working age population.

возраста идет параллельно со снижением частного потребления. Однако сокращение численности трудоспособного населения в последующие годы сопровождается ростом частного потребления. В 2009 г. и 2014 г. резкое падение ВВП, вызванное экономическим кризисом, привело к внезапному падению потребления в стране. В то же время в период с 2002 г. по 2012 г. наблюдается значительный прирост численности населения трудоспособного возраста. Однако это не приводит к росту частного потребления.

Figure 5: Population Pyramid of Kazakhstan in 2017
 Рисунок 5: Половозрастная пирамида населения Казахстана в 2017 г.

Source: Prepared by the author based on the data from the Committee on Statistics /Источник: подготовлен автором на основе данных Комитета по статистике

Изменения в возрастной структуре населения также влияют на уровень сбережений в экономике. Согласно модели жизненного цикла потребления и сбережений, взрослое трудоспособное население откладывает и накапливает гораздо больше сбережений в ожидании своего пенсионного возраста по сравнению с людьми пожилого возраста, которые тратят свои сбережения, чтобы обеспечить себя средствами после выхода на пенсию (Ф. Модильяни и Р. Брумберг, 1954). Прямая зависимость между численностью населения трудоспособного возраста и уровнем валовых сбережений сохраняется для Казахстана, как видно из графика 4. На

In demographic terms, Kazakhstan can be classified as a country of the third demographic transition stage with a slowing natural population increase. The UN demographic projections on Kazakhstan predict a further natural increase of the population that will gradually slow down and stop by the mid-21st century. This would imply a further continuation of the current trends in the labor market. Higher birth rates that persisted during 2000-2015 would start to expand the labor market around five years from now. At the same time, the share of the working age population would rise along with the median age. From the point of view of the economic policy, this would open new prospects for development, as it will be easier for the government to promote the economic growth through stimulating private consumption, which makes more than a half of the country's GDP. On the other hand, the feasibility of economic development in the near future would also strongly depend on labor productivity and human capital of the

KAZAKHSTAN CAN BE CLASSIFIED AS A COUNTRY OF THE THIRD DEMOGRAPHIC TRANSITION STAGE WITH A SLOWING NATURAL POPULATION INCREASE.

КАЗАХСТАН ПЕРЕЖИВАЕТ ТРЕТИЙ ЭТАП ДЕМОГРАФИЧЕСКОГО ПЕРЕХОДА, ВЫРАЖАЮЩИЙСЯ В ЗАМЕДЛЕНИИ ЕСТЕСТВЕННОГО ПРИРОСТА НАСЕЛЕНИЯ.

протяжении всего периода с 1999 г. по 2015 г. наблюдается плавный и постепенный рост населения трудоспособного возраста, при этом валовые сбережения увеличились пропорционально численности населения трудоспособного возраста с небольшими падениями в 2009 г. и 2015 г.

Как мы видим, существует ряд аспектов, которые показывают взаимосвязь определенных демографических и экономических процессов. Экономический спад, наблюдавшийся в 1990-х гг., сопровождался снижением общей численности населения, трудоспособного населения, экономически активного населения и коэффициента демографической нагрузки. После 2000 г. мы наблюдаем обращение вспять данной ситуации, что приводит к увеличению валовых сбережений наряду с увеличением численности населения трудоспособного возраста.

Table 1: UN Demographic Projections for Kazakhstan / Таблица 1: Демографические прогнозы ООН для Казахстана

Year	Population	Yearly Change	Median Age	Fertility Rate
2017	18,064,470	209,086	29.6	2.62
2020	18,616,175	198,190	31	2.53
2030	20,072,162	130,442	32	2.35
2035	20,664,749	118,517	32	2.28
2040	21,264,723	119,995	32	2.21
2045	21,875,012	122,058	33	2.15
2050	22,447,181	114,434	34	2.10

Source: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division/ Источник: Организация Объединенных Наций, Департамент по экономическим и социальным вопросам, Отдел народонаселения

population that is about to enter the labor market starting 5-20 years from now. The UN demographic projection for Kazakhstan is presented in Table 1 below.

В настоящее время Казахстан переживает третий этап демографического перехода, выражающийся в замедлении естественного прироста населения. Демографические прогнозы ООН по Казахстану пред-

In June 2017, the population of Kazakhstan exceeded 18 million people making it the 65th most populous country in the world. The demographic dynamics of Kazakhstan has had highly correlated reflections on the country's economy. The demographic downturn of the 1990s has also had huge economic effects. The economic recovery that began in the early 2000s was accompanied with such demographic shifts as rising birth rates, falling death rates, and most importantly with expanding labor force. As would the theory suggest, the level of the gross savings increased along with the number of the working age population. Kazakhstan is classified as a country that is on the third demographic transition stage heading towards the fourth demographic transition stage. The demographic projections for Kazakhstan provided by the UN predict further increase of the country's population that will gradually slow down. The working age

KAZAKHSTAN SHOULD START TO RELY ON THE QUALITY OF ITS LABOR FORCE RATHER THAN ON ITS QUANTITY.

ДЛЯ КАЗАХСТАНА АКТУАЛИЗИРУЕТСЯ ЗАДАЧА ПОВЫШАТЬ КАЧЕСТВО СВОЕЙ РАБОЧЕЙ СИЛЫ, НЕ ПОЛАГАЯСЬ НА ПРОСТОЕ УВЕЛИЧЕНИЕ ЕЕ КОЛИЧЕСТВА.

сказывают сохранение тренда на дальнейший естественный прирост населения, темпы увеличения которого будут постепенно снижаться и прекратятся к середине XXI века. В данных обстоятельствах текущие тенденции на рынке труда страны будут сохраняться. В частности, рост показателей рождаемости в течение 2000-2015 гг. ожидаемо окажет влияние на рынок труда, который начнет расширяться примерно через пять лет. В то же время доля лиц трудоспособного возраста будет возрастать вместе с медианым возрастом населения страны. С точки зрения экономической политики это создаст новые перспективы для развития, поскольку правительству будет проще обеспечивать экономический рост за счет стимулирования частного потребления, которое составляет более половины ВВП страны. С другой стороны, практическая возможность обеспечения экономического роста в ближайшем будущем будет во многом

population therefore would increase in the near future. The economic implications of this demographic landscape is such that Kazakhstan should start to rely on the quality of its labor force rather than on its quantity. In order to take advantage of the largest age group of today that is about to start entering the labor market 5-10 years from now the public policy of Kazakhstan should now be focused more on investing in human capital.

References: / Источники:

1. Auerbach, A.J., and Kotlikoff L.J. (1987): "Dynamic Fiscal Policy", Cambridge: Cambridge University Press.
2. Becker, G., (1991): "A Treatise on the Family", enlarged edition. Cambridge, MA: Harvard University Press.
3. Becker, G., (1993): "Nobel Lecture: The Economic Way of Looking at Behavior." *Journal of Political Economy*, 101(3): pp. 385-403.
4. Cutler, D.M., Poterba J.M., Sheiner L.M., and Summers L.H., (1990): "An Aging Society: Opportunity or Challenge?" *Brookings Papers on Economic Activity*, 1: pp. 1-56.
5. Malthus, T.R., (1826): "An Essay on the Principle of Population: A View of its Past and Present Effects on Human Happiness; with an Inquiry into Our Prospects Respecting the Future Removal or Mitigation of the Evils which It Occasions" (Sixth ed.). London: John Murray. Retrieved 2008-pp. 11-22.
6. Modigliani, F., and Brumberg R., (1954): "Utility Analysis and the Consumption Function: An Interpretation of Cross-Section Data", *Post-Keynesian Economics*, edited by K.K. Kurihara. New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press.
7. Rakhmetova, R., and Abenova, K. (2013): "Economic Mechanisms of the Demographic Policy of Kazakhstan", *Procedia Economics and Finance* #5, pp. 631 – 636.
8. Samuelson, P., (1958). "An Exact Consumption Loan Model of Interest with or without the Social Contrivance of Money." *Journal of Political Economy*, 66, pp. 467-482.
9. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2017). Retrieved from <http://www.un.org/en/development/desa/population/theme/trends/index.shtml>. Accessed on September 14, 2017.

зависеть от показателей производительности труда и эффективности человеческого капитала поколения, которое достигнет трудоспособного возраста примерно к 2020-м гг. Демографический прогноз ООН для Казахстана представлен в таблице 1.

В июне 2017 г. население Казахстана превысило 18 млн. человек, что позволило стране занять 65-ое место в мире по численности населения. Демографическая динамика Казахстана показывает довольно высокую степень корреляции с некоторыми экономическими показателями. Так, демографический спад 1990-х гг. имел огромные экономические последствия для страны. Восстановление экономики, начавшееся в начале 2000-х гг., сопровождалось такими демографическими изменениями, как рост рождаемости, падение смертности и, самое главное, увеличение экономически активного населения. Как и предполагает теория, размер валовых сбережений возрастал вместе с численностью населения трудоспособного возраста. В настоящее время Казахстан находится в состоянии транзита между третьим и четвертым этапом демографического перехода. Демографические прогнозы для Казахстана, представленные ООН, предсказывают дальнейшее увеличение общей численности населения, темпы прироста которого будут постепенно замедляться. Одновременно с этим ожидается дальнейшее увеличение численности населения трудоспособного возраста. Экономическое значение осуществляемого в стране демографического перехода заключается в том, что для Казахстана актуализируется задача повышать качество своей рабочей силы, не полагаясь на простое увеличение ее количества. Для того, чтобы в полной мере реализовать потенциал самой многочисленной на сегодняшний момент возрастной группы, представители которой начнут входить в категорию трудоспособного населения через 5-10 лет, государственная политика Казахстана должна уделять более пристальное внимание инвестированию в человеческий капитал.

ALMANYA'DA 24 EYLÜL 2017 FEDERAL MECLİS SEÇİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

OMİRBЕК HANAYI

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ,
ARAŞTIRMACI

ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ, ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕР

ГЕРМАНИЯДА 2017 ЖЫЛЫ 24 ҚЫРКҮЙЕКТЕ ӨТКЕН ПАРЛАМЕНТ САЙЛАУЫ ТУРАЛЫ

Аврүпа Бірлігі'нін (АВ) локомотив үлкеси ко-
numunda olan Аlманыа'нн Federal Мес-
ліс сеііmlері, 24 Ейлүл 2017 таріһнде сона
ерді. Federal Месліс сеііmlерінде Аlманыа
Federal Сумһуриеті'нін 19. дөнем Federal
Меслісі'нін (Бундестаг) 709 үyesi белirlенді.
Аlманыа Аnаyasасı'на гөре, Federal Месліс,
Аlманыа Federal Сумһуриеті'нін еn үкsek
yasama organıdır (mad. 38). [1] Аlманыа Fe-
deral Сеіім Yasасı'нда Federal Месліс'in үye
sayısı еn аз 598 olarak белirlтілміştir, аncaк
бу rakam үкseltіlebilir (mad. 1). [2] Сеіім-
де 299 milletvekili сеііmenlerini ilk oylarıyla
direkt olarak сеііilir. Сеііmenlerini ikinci oyları
ise partilerini eyalet listelerine verilir, parti-
lerini meclisteki milletvekili sayıları aldıkları
ikinci oy oranına бағlıdır. 2013'teki сеііm-
lerde Federal Месліс'e 631 milletvekili сеііilir-
ken, söz konusu сеііmlерде milletvekili sayısı
709 olmuştur. Бөylece, 709 milletvekiliyle 19.
дөнем Federal Меслісі Аlманыа таріһндеki
еn kalabalık meclislerden birisi olacaktır.

Аlманыа Federal Сеіім Kurulu'nun resmi
sonuçlarına гөре, үлкedeki 61.688.485 kayıtlı
сеііmenin 46.976.341'i oy kullanmış ve katı-
lım oranı %76,2 olarak гөреііleşmiştir. [3] Bu
oran гөreceli olarak өnceki iki Federal Мес-

Еуропалық Одақтың (ЕО) көшбасшысы са-
налатын Германиядағы Парламент сайлауы
2017 жылы 24 қыркүйекте аяқталды. Пар-
ламент сайлауында Германия Федеративтік
Республикасының 19-шы кезекті Парла-
ментінің (Бундестаг) 709 мүшесі анықталды.
Германия Конституциясына сәйкес, Бунде-
стаг Германия Федеративтік Республика-
сының ең жоғарғы заң шығарушы органы
болып табылады (38-бап). [1] Германия
Федералдық сайлау заңында парламент
депутаттарының саны кем дегенде 598 бо-
лып белгіленгенімен, алайда бұл санның
ұлғаюы да мүмкін (1-бап). [2] Сайлауда 299
депутат сайлаушылардың алғашқы сайлау
бюллетені арқылы тікелей сайланады. Сай-
лаушылардың екінші сайлау бюллетені сая-
си партиялардың федералды облыстардағы
кандидаттарына беріледі, сондықтан сая-
си партиялардың парламентке сайланған
депутаттарының саны олар алған екінші
дауысқа байланысты болады. 2013 жылғы
сайлауда Бундестагқа 631 депутат сайланса,
ал осы жолғы сайлауда 709 депутат сайлан-
ды. Осылайша, 19-шы кезекті Бундестаг 709
депутатпен Германия тарихындағы депутат
саны ең көп парламенттің бірі болып отыр.

Германия Федералдық сайлау комиссия-

lis seçimlerine göre daha yüksektir. Örneğin, 2009 yılında Federal Meclis seçimlerine katılım oranı %70,8 iken 2013 yılında ise Federal Meclis seçimlerine katılım oranı %71,5'e yükselmiştir [4] [5]. Tarihsel süreçte seçimlere katılım oranına baktığımızda 1976 yılından bu yana Almanya'da Federal Meclis seçimlerine katılım oranı genellikle %70'ten aşağıya inmemiştir. [6]

2017 Federal Meclis seçimlerine 42 parti katılmış olup bu rakam 1990 yılında Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesinden bu yana en yüksek sayıdır. Söz konusu seçimlerin diğer bir özelliği ise 16 partinin seçimlere ilk kez katılımıdır. [7] Almanya'da 42 siyasi parti içinden sadece 6 parti yüzde 5'lik barajı geçerek 19. dönem Federal Meclis'e girmeyi başarabilirdi. Almanya Federal Seçim Kurulu'nun resmi sonuçlarına göre, Hristiyan Demokrat Birliği (CDU) 12.447.656 (%26.8) oy alarak Federal Meclis'te 200 sandalye, Sosyal Demokrat Partisi (SDP) 9.539.381 (%20.5) oy alarak Federal

сының ресми мәліметтеріне сәйкес, елдегі тіркелген 61,688,485 сайлаушының 46,976,341-і дауыс беріп, сайлауға қатысу деңгейі 76,2%-ды құраған. [3] Бұл көрсеткіш бұрынғы екі реткі Парламент сайлауына қарағанда әлде қайда жоғары. Мысалы, 2009 жылғы Парламент сайлауына қатысу деңгейі 70,8% құраса, ал 2013 жылғы Парламент сайлауына қатысу деңгейі 71,5%-ға жеткен болатын. [4] [5]. Тарихи кезеңдердегі сайлауға қатысу жағдайға қарағанда, 1976 жылдан бастап Германияда Парламент сайлауына қатысу деңгейі әдетте 70%-дан төмен болмаған еді. [6]

2017 Парламент сайлауына жалпы 42 саяси партия қатысып, бұл 1990 жылы Шығыс пен Батыс Германия біріккеннен бергі ең жоғары көрсеткіш болып отыр. Осы жолғы сайлаудың тағы бір ерекшелігі - 16 партияның сайлауға алғаш рет қатысуы. [7] Алайда Германиядағы 42 саяси партиядан 6 партия ғана 5%-дық межеден өтіп 19-шы

Meclis'te 153 sandalye, Almaniya için Alternatif (AfD) 5.878.115 (%12.6) oy alarak Federal Meclis'te 94 sandalye, Hür Demokratik Parti (FDP) 4.999.449 (%10.7) oy alarak Federal Meclis'te 80 sandalye, Sol (DIE LINKE) 4.297.270 (%9.2) oy alarak Federal Meclis'te 69 sandalye, Birlik 90/Yeşiller (Bündnis 90/Die Grünen) 4.158.400 (%8.9) oy alarak Federal Meclis'te 67 sandalye ve CDU'nin kardeş partisi Hristiyan Sosyal Birliği (CSU) 2.869.688 (%6.2) oy alarak Federal Meclis'te 64 sandalye kazandılar. Seçim sonucunda, iki kardeş parti CDU ve CSU'den oluşan Hristiyan Birliği'nin (CDU/CSU) adayı Angela Merkel, SDP'nin adayı Martin Schulz'u geride bırakarak dördüncü kez Almaniya Başbakanı görevine seçildi. [3]

Özellikle, CDU lideri Angela Merkel'in dördüncü kez başbakanlık koltuğuna oturması, CDU'nin hatta Hristiyan Birliği'nin söz konusu Federal Meclis seçimlerindeki en büyük galibiyeti olarak nitelendirilebilir. Çünkü Angela Merkel'den önce sadece Konrad Adenauer ve Helmut Kohl böyle bir başarı elde etmişlerdir. Fakat bu galibiyete rağmen, CDU'nin bir önceki seçimlere göre %7.4'lük oy kaybı yaşayarak 1949 yılından bu yana en düşük seviyede oy kazanmış olması, CDU'nin hatta Hristiyan Birliği'nin söz konusu seçimlerdeki bir "yenilgisi" olarak ifade edilebilir. Öte yandan, CDU'nin kardeş partisi CSU de bir önceki seçimlere nazaran %1.2'lik oy kaybına uğramıştır. 2013 yılında kurulan Koalisyon hükümetine ortak olan SDP ise, söz konusu seçimlerde ikinci sırada yer almasına rağmen, tarihinin en ağır oy kaybını yaşamıştır. Bu büyük yenilginin ardından SPD Başkan yardımcısı Manuela Schwesig, muhalefete geçeceklerine yönelik açıklamalarda bulundu. [8] Ayrıca, aşırı sağcı olarak

**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN
(AB) LOKOMOTİF ÜLKESİ
KONUMUNDA OLAN
ALMANYA'NIN FEDERAL
MECLİS SEÇİMLERİ, 24
EYLÜL 2017 TARİHİNDE
SONA ERDİ.**

**ЕУРОПАЛЫҚ
ОДАҚТЫҢ (ЕО) КӨШ-
БАСШЫСЫ САНАЛА-
ТЫН ГЕРМАНИЯДАҒЫ
ПАРЛАМЕНТ САЙЛА-
УЫ 2017 ЖЫЛЫ 24
ҚЫРКҮЙЕКТЕ
АЯҚТАЛДЫ.**

кезекті Бундестагтан орын алды.

Германия Федералдық сайлау комиссиясының ресми қорытындысы бойынша, Христиан демократиялық одағы (CDU) 12,447,656 (26,8%) дауыс жинап Бундестагта 200 орын, Социал демократиялық партиясы (SDP) 9,539,381 (20,5%) дауыс жинап Бундестагта 153 орын, Германия үшін балама (AfD) партиясы 5,878.115 (12,6%) дауыс жинап Бундестагта 94 орын, Еркін демократиялық партиясы (FDP) 4,999,449 (10,7%) дауыс жинап Бундестагта 80 орын, Солшыл партия (DIE LINKE) 4.297.270 (9,2%) дауыс жинап Бундестагта 69 орын, Жасылдар партиясы (Bündnis 90 / Die Grünen) 4.158.400 (8,9%) дауыс жинап Бундестагта 67 орынды және Христиан демократиялық одағымен еншілес Христиан социалистік одағы (CSU) 2,869,688 (6,2%) дауыс жинап Бундестагта 64 орынға ие болды. Сайлау нәтижесінде, Христиан демократиялық одағы мен Христиан социалистік одағы сында екі еншілес партиядан құралған Христиан блогының (CDU/CSU) кандидаты Ангела Меркель Социал демократиялық партиясының кандидаты Мартин Шульцты артта қалтырып төртінші рет Германияның премьер-министрі болып сайланды. [3]

Христиан демократиялық одағының лидері Ангела Меркелдің премьер-министр орын тағына төртінші рет отыруы, Христиан демократиялық одағының ғана емес Христиан блогының да аталмыш Парламент сайлауындағы ең үлкен жеңісі деп сипаттауға болады. Өйткені Ангела Меркелден бұрын тек Конрад Аденауэр мен Хельмут Коол ғана осындай жетістікке қол жеткізген болатын. Бірақ мұндай жеңіске қарамастан, Христиан демократиялық одағының өткен жолғы парламент сайлауына қарағанда 7,4%-ға аз

nitelendirilen AfD'nin %12.6'lık oy oranı ile üçüncü güç olarak ilk defa Federal Meclis'te yer almayı başarması, söz konusu seçimlerin beklenmeyen bir sonucudur. Nitekim 2013 Federal Meclis seçimlerine %5'lik seçim barajına takılarak tarihinde ilk kez Federal Meclis'e girememiş olan FDP için, söz konusu seçimlerde %10.7 oy alarak tekrar Federal Meclis'e girebilmesi, büyük bir kazanç sayılabilir. Bir önceki seçimlere nazaran kazandığı oy oranı %0.6'lık artış göstermesine rağmen, Sol parti Federal Meclis'teki 3'üncü parti konumunu koruyamadı. Birlik 90/Yeşiller ise, bir önceki seçimlere nazaran %0.5'lik artışla oylarını artırmayı başarsa da, Federal Meclis'teki sonuncu parti oldu. Tüm bu sonuçlar ele alındığında, 1945'ten bu yana aşırı sağcı bir parti olarak ilk defa Federal Meclis'e giren AfD'nin bu seçimden en kazançlı çıkan parti olduğunu belirtebiliriz.

Görüldüğü üzere, dünyanın gözünü çevir-

және 1949 жылдан бергі ең төмен деңгейдегі дауыс жинауы, аталмыш партияның тіпті Христиан блогының осы жолғы сайлаудағы бір «жеңілісі» деуге болады. Сонымен қатар, Христиан демократиялық одағымен еншілес Христиан социалистік одағы да өткен сайлаумен салыстырғанда 1,2% дауыс жоғалтты. Ал, 2013 жылы құрылған коалициялық үкіметтің құрамындағы Социал демократиялық партиясы осы сайлауда екінші орын алғанына қарамастан, жинаған дауысы партия тарихындағы ең нашар көрсеткіш болды. Осындай үлкен жеңістен кейін Социал демократиялық партиясының вице-президенті Мануэла Швесиг оппозицияға кететіндерін мәлімдеді. [8] Әсіресе, әсіре оңшыл бағыттағы Германия үшін балама партиясының 12,6%-дық дауыспен биліктегі үшінші күш ретінде алғаш рет Бундестагқа кіруі, осы жолғы сайлаудың күтілмеген бір нәтижесі болды. Ал, 2013 жылғы парламент сайлауында 5%-дық межеден

дігі Алмания Federal Meclis seçim-
lerindeki деğişік sonuçлар, Алмания
ве дүныада тартыша конусу олмаа
девам етмектедір. Чүнкү Алмания
Federal Meclis seçimlerinin беклен-
meyen sonuçлары бірчок соруну бера-
берінде гетіребілір. Дүныанын АБД, Чін
ве Јапоня’дан сонра дөрдүңкү ве
АБ’нін ісе ең буюк економісі олан
Алмания’дакі генел seçimin sonuçлары,
уені курулакак һүкүметін політика-
лары ве оласы еткілері бағламında садеце
Алмания ве АБ’уі деғіл, улусларарасы
arenada дігер бірчок үлкелері де я-
кından ілгілендірмектедір.

Өзет оларак, Алмания Federal Meclis
seçimlerinin sonuçlarına уөnelік уу-
карıdaki деғерлендірмелерде булуна-
рак, seçim sonucunun гетірецеғі оласы
еткілеріні ве уені дөнемдекі Алмания
політıkasının өнселіклеріні ашағıdaki
біркаш ноктада інеleyebіліріз. İlk ola-
рак, seçim sonucunun гетірецеғі оласы
еткілер ачıсından шунлары сөyleyebіліріз:
1) Koalisyon һүкүметі курма сүре-
сі узаяабілір. Алмания Anayasası’на
гөре, Federal Meclis seçimlerinden ең
геç 30 гүн сонра уені һүкүметін гө-
revіне башласы герекмектедір, уані
24 Ekim 2017 таріһінде 19. Dөnem
Federal Meclis’in ilk генел курул топ-
lantısı уаылması lazımdır. Бу уүзден,
тек башина һүкүмет курма шансını
kaybeden CDU, ең кısa сүреде дігер
partilerle koalisyon курмак zorunda-
dır. SPD’nin таріһінін ең буюк уеніл-
gisіне ұғрадıktan сонра muhalefete
gececeğini ачıklaması, Hristiyan Bir-
liğı’nin SPD’yle koalisyon һүкүметі
курма оласılıklarını masadan kaldı-
rmıştır. Dolayısıyla, Hristiyan Birliğı,
FDP ве Birlik 90/Yeşiller’le birlikte koa-
lisyon һүкүметі курулабілір. Ama Hris-
tiyan Birliğı, FDP ве Birlik 90/Yeşiller’in
programları arasında önemli farkların
olması nedeniyle, оласы koalisyon ку-
рма гөрüşmeleri oldukça узаяабілір.
2) Siyasi rekabet artabілір. Şu an ikinci

**SPD’NİN MUHALEFETE
GEÇEBİLECEK
OLMASI, FEDERAL
MECLİS’TEKİ PARTİLER
VE MİLLETVEKİLLERİ
SAYISININ ÇOĞALMASI
VE ESAS OLARAK SAĞ
POPÜLİST AFD’NİN
ÜÇÜNCÜ GÜÇ
OLARAK FEDERAL
MECLİS’E GİRMESİ,
YENİ DÖNEMDE
ALMANYA’DAKİ
SİYASİ REKABETİN
YÜKSELECEĞİNİ
GÖSTERMEKTEDİR.**

**СОЦИАЛ
ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ
ПАРТИЯСЫНЫҢ
ОППОЗИЦИЯҒА ӨТУІ
ЖӘНЕ БУНДЕСТАГТАҒЫ
ПАРТИЯЛАР МЕН
ДЕПУТАТТАР САНЫНЫҢ
БҰРЫНҒЫДАН
АРТУЫМЕН ҚАТАР,
ӘСІРЕСЕ ОҢШЫЛ
ПОПУЛИСТ ГЕРМАНИЯ
ҮШІН БАЛАМА
ПАРТИЯСЫНЫҢ
БУНДЕСТАГТАҒЫ
ҮШІНШІ КҮШКЕ
АЙНАЛУЫ,
ЖАҢА КЕЗЕҢДЕ
ГЕРМАНИЯДАҒЫ САЯСИ
БӘСЕКЕЛЕСТІК АРТА
ТҮСЕТІНІН КӨРСЕТЕДІ.**

өте алмай өз таріхында алғаш рет
Бундестагқа кіре алмай қалған Ер-
кін демократиялық партиясы үшін
бұл сайлауда 10,7%-дық дауыспен
Бундестагқа қайта оралуы үл-
кен жеңіс болып саналады. Өткен
жолғы сайлаумен салыстырғанда,
0,6%-ға артық дауыс жинағаны-
на қарамастан, бұрын Бундестагта
үшінші партия саналған Солшыл
партия өз орынын сақтай алмады.
Жасылдар партиясы өткен жолғы
сайлаумен салыстырғанда 0,5%-ға
артық дауыс жинаса да, Бундестаг-

бүйік парти конумунда олан SPD'nin муһаләфете геҗебілекек олмасы, Federal Meclis'teki partiler ve milletvekilleri sayısının чоғалмасы ve esas olarak sağ popülist AfD'nin үчүнцү гүч оларак Federal Meclis'e girmesi, yeni dönemde Almanyа'daki siyasi rekabetin yükseleceğini göstermektedir. Bu durum hem дөрдүнцү kez başbakanlık koltuғuna oturan Angela Merkel için hem de partisi CDU için yeni bir zorluktur. Чүнкү шу ана kadar CDU'nin karşısında böyle bir muhalefet yoktu. 3) Ашын sağ yükselebilir. Neredeyse 5.878.115 seçmenin oyunu alarak Federal Meclis'ten 94

та соңғы орынды місе тұтты. Осылардың барлығын салыстыра қарағанда, 1945 жылдан бері алғаш рет әсіре оңшыл партия ретінде Бундестагқа кірген Германия үшін балама партиясын осы жолғы сайлаудағы ең жеңімпаз партия болды деп айтуға болады.

Белгілі болғанындай, бүкіл әлем көз тіккен Германиядағы Парламент сайлауының нәтижелері Германиямен қатар әлем үшін де тартысты тақырып болып қала бермек. Өйткені аталмыш сайлауының күтпеген нәтижелері көптеген мәселелерді тудыруы

sandalye kazanması, sadece Şubat 2013'te kurulan AfD'nin kısa dönemde oldukça hızlı yükselmeye başladığının bir işaretidir. Son yıllarda gerek Almanya gerekse AB'de aşırı milliyetçi, göç ve İslam karşıtı bir duruşun ortaya çıkması ve yükselmesi, AfD'nin hızla yükselmesi için bir ortam yarattığını ifade edebiliriz. Örneğin, Avusturya'da Heinz Christian Strache'nin aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi'nin (FPÖ) yükselişi, Hollanda'da Geert Wilders'in aşırı sağcı Özgürlük Partisi'nin (PVV) parlamentodaki kol-tuk sayısını artırması, İsveç'te Jimmie Akesson'un liderliğindeki göç ve İslam karşıtı İsveç Demokratları Partisi'nin (SD) üçüncü büyük parti olması ve Fransa'da Marine Le Pen'in aşırı sağcı Fransa Ulusal Cephe Partisi'nin (FN) etkisinin artması, Almanya'da ise AfD'nin yükselmesine yol açtığı söylenebilir. Diğer yandan, 2015 yılında ortaya çıkan mülteci krizi, AfD'nin hızlı ve çok sayıda destekçi bulmasına neden olduğunu söylemek gerekir. Böyle bir ortamda AfD'nin Almanya Federal Meclis seçimlerinde kazanç sağlaması, aynı zamanda ülkedeki aşırı sağın daha da yükselmesini sağlaması mümkündür.

Yeni dönemdeki Almanya politikasının öncelikleri açısından bakıldığında, ülkede ekonomik istikrarın sağlanması, Almanya ve AB'deki mülteci krizi, Almanya-ABD ilişkileri ve Almanya-Türkiye ilişkileri gibi bölgesel ve küresel önem kazanan konular Almanya'da kısa zamanda kurulacak olan koalisyon hükümetini bekleyen önemli konular arasında yer almaktadır. Bu da demek oluyor ki Almanya Şansölyesi olarak dördüncü kez seçilen Angela Merkel için de, birinci parti konumunu koruyan CDU için de, yeni dönemin kolay olmayacağını belirtmek gerekir. □

**HRİSTİYAN BİRLİĞİ,
FDP VE BİRLİK
90/YEŞİLLER'İN
PROGRAMLARI
ARASINDA ÖNEMLİ
FARKLARIN OLMASI
NEDENİYLE, OLASI
KOALİSYON KURMA
GÖRÜŞMELERİ
OLDUKÇA UZAYABİLİR.**

mүmkін. АҚШ, Қытай және Жапониядан кейінгі әлемдегі төртінші және ЕО-ның ең ірі экономикасы саналатын Германиядағы сайлаудың нәтижелерін алда жаңадан құрылатын үкіметтің саясаты мен ықтимал әсерлері тұрғысынан алып қарағанда, тек Германия мен ЕО-ға ғана емес, халықаралық аренада бірқатар басқа елдерге де ықпал ететін болады.

Қорытып айтқанда, Германияның Парламент сайлауының нәтижелеріне жоғарыдағыдай талдау жасай отырып, сайлау нәтижелерінің алдағы ықтимал әсерлері мен жаңа кезеңдегі Германия

саясатының басымдылықтарын төмендегі бірнеше түйінге бөліп қарастыра аламыз. Ең алдымен, сайлау нәтижесінің ықтимал әсерлері тұрғысынан соларды айтуға болады: 1) Коалиция үкіметін құру процесі ұзаққа созылуы мүмкін. Германия Конституциясына сәйкес, жаңа үкімет ең кеш болғанда Парламент сайлауынан 30 күн өткенге дейін қызметіне кірісуі керек, яғни 2017 жылдың 24-қазанында 19-шы кезекті Бундестагтың бірінші жалпы отырысы өткізілуі тиіс. Сондықтан, жеке дара үкімет құрудың мүмкіндігін қолға келтіре алмаған Христиан демократиялық одағы тез арада басқа партиялармен бір-

ХРИСТИАН БЛОГЫ, ЕРКІН ДЕМОКРАТИЯ-ЛЫҚ ПАРТИЯСЫ ЖӘНЕ ЖАСЫЛДАР ПАРТИЯСЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ АРАСЫНДА МАҢЫЗДЫ АЙЫРМАШЫЛЫҚТАР БОЛҒАНДЫҚТАН, ЫҚТИМАЛ КОАЛИЦИЯ ҚҰРУ ЖӨНІНДЕГІ КЕЛІССӨЗДЕР БАРЫНША ҰЗАҚҚА СОЗЫЛУЫ МҮМКІН

лесіп коалиция құруға мәжбүр. Өз тарихындағы ең үлкен жеңіліске ұшырағаннан кейін Социал демократиялық партиясының оппозицияға кететіндерін мәлімдеуі, Христиан блогының бұрынғыдай Социал демократиялық партиясымен коалициялық үкімет құруына мүмкіндік қалдырмады. Осылайша, Христиан блогының тек Еркін демократиялық партиясы және Жасылдар партиясымен бірлесіп коалициялық үкімет құруына тура келді. Бірақ Христиан блогы, Еркін демократиялық партиясы және Жасылдар партиясының бағдарламалары арасында маңызды айырмашылықтар болғандықтан, ықтимал коалиция құру жөніндегі келіссөздер барынша ұзаққа созылуы мүмкін. 2) Саяси бәсекелестік артуы мүмкін. Қазіргі таңда елдегі екінші ірі партия болып табылатын Социал демократиялық партиясының оппозицияға өтуі және Бундестаптағы партиялар мен депутаттар санының бұрынғыдан артуымен қатар, әсіресе оңшыл популист Германия үшін балама партиясының Бундестаптағы үшінші күшке айналуы, жаңа кезеңде Германиядағы саяси бәсекелестік арта түсетінін көрсетеді. Бұл жағдай төртінші рет премьер-министр қызметін атқаратын Ангела Меркель мен оның партиясы үшін жаңа бір сынақ болмақ. Себебі, бұған дейін Христиан демократиялық одағының қарсысында мұндай күшті оппозиция болмаған еді. 3) Әсіре оңшылдық күшеюі мүмкін. Қалай дегенмен 5,878,115 сайлаушының қолдауымен Бундестагтан 94 депутаттық орынға ие болуы, 2013 жылдың ақпан айында ғана құрылған Германия үшін балама партиясының қысқа уақытта барынша тез күшейе бастағанын көрсетеді. Соңғы жылдары мейлі Германи-

яда болсын, мейлі ЕО-да болсын әсіре ұлтшыл, иммиграция мен исламға қарсы көзқарастың пайда болуы мен ұлғаюы, Германия үшін балама партиясының тез арада күшеюіне қолайлы жағдай тудырды деуге болады. Мысалы, Австрияда Хайнц Кристиан Штрахенің әсіре оңшыл Австрия еркіндік партиясының (FPÖ) күшеюі, Нидерландта Герт Вилдерстің әсіре оңшыл Еркіндік партиясының (PVV) парламенттегі депутаттарының көбеюі, Швейцарияда Йимми Окессонның басшылығындағы иммиграция мен исламға қарсы Швейцария демократиялық партиясының (SD) елдегі үшінші ірі партияға айналуы және Францияда Марин Ле Пеннің әсіре оңшыл Ұлттық майдан партиясының (FN) ықпалының артуы, өз кезегінде Германияда Германия үшін балама партиясының күшеюіне жол ашқанын айтуға болады. Сонымен қатар, 2015 жылы туылған босқындар дағдарысы да Германия үшін балама партиясының тез арада тіпті де көп жақтаушы табуына себеп болғанын атап өткен жөн. Осындай жағдайда Германия үшін балама партиясының Германияның парламент сайлауында жеңіске жетуі, елдегі әсіре оңшылдықты одан әрі күшейтуі мүмкін.

Жаңа кезеңдегі Германия саясатының басымдылықтары тұрғысынан қарағанда, елдегі экономикалық тұрақтылықты сақтау, Германия мен ЕО-дағы босқындар дағдарысы, Германия-АҚШ қарым-қатынасы мен Германия-Түркия қарым-қатынасы сияқты аймақтық және әлемдік маңызға ие мәселелер Германияда жақын арада

**AFD'NİN ALMANYA
FEDERAL MECLİS
SEÇİMLERİNDE KAZANÇ
SAĞLAMASI, AYNİ
ZAMANDA ÜLKEDEKİ
AŞIRI SAĞIN DAHA
DA YÜKSELMESİNİ
SAĞLAMASI
MÜMKÜNDÜR.**

**ГЕРМАНИЯ ҮШІН БА-
ЛАМА ПАРТИЯСЫНЫҢ
ГЕРМАНИЯНЫҢ ПАР-
ЛАМЕНТ САЙЛАУЫН-
ДА ЖЕҢІСКЕ ЖЕТУІ,
ЕЛДЕГІ ӘСІРЕ ОҢШЫЛ-
ДЫҚТЫ ОДАН ӘРІ
КҮШЕЙТУІ МҮМКІН.**

құрылатын коалиция үкіметі дүп келетін маңызды мәселелер болып табылады. Демек, төртінші рет Германия канцлері болып сайланған Ангела Меркель үшін де, елдегі бірінші үлкен партия ретіндегі орынын сақтап қалған Христиан демократиялық одағы үшін де алдағы жаңа кезеңнің оңайға соқпайтынын атап өткен жөн. □

Кайнақлар: / Әдебиеттер:

1. Das Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland: Art 38. Alınan yer: https://www.gesetze-im-internet.de/gg/art_38.html Erişim tarihi: 03.10.2017.
2. Das Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. Bundeswahlgesetz: 1 Zusammensetzung des Deutschen Bundestages und Wahlrechtsgrundsätze. Alınan yer: https://www.gesetze-im-internet.de/bwahlg/_1.html Erişim tarihi: 03.10.2017.
3. Bundeswahlleiter (2017). Bundestagswahl 2017: Ergebnisse. Alınan yer: <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2017/ergebnisse/bund-99.html> Erişim tarihi: 04.10.2017.
4. Bundeswahlleiter (2013). Bundestagswahl 2013: Ergebnisse. Alınan yer: <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2013/ergebnisse/bund-99.html> Erişim tarihi: 04.10.2017.
5. Bundeswahlleiter (2009). Bundestagswahl 2009: Ergebnisse. Alınan yer: <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2009.html> Erişim tarihi: 05.10.2017.
6. Die Bundestagswahl 2017 (2017). Die Bundestagswahl 2017: Wahlbeteiligung. Alınan yer: <https://bundestagswahl-2017.com/wahlprognose/#beteiligung> Erişim tarihi: 05.10.2017.
7. Bundeswahlleiter (2017). Bundestagswahl 2017: Parteien und Wahlbewerber. Alınan yer: <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2017/wahlbewerber.html> Erişim tarihi: 06.10.2017.
8. Die Welt (2017). SPD will als „Bollwerk der Demokratie“ in die Opposition. Alınan yer: <https://www.welt.de/politik/deutschland/article168986093/SPD-will-als-Bollwerk-der-Demokratie-in-die-Opposition.html> Erişim tarihi: 06.10.2017.

GUAM: A STILL RELEVANT REGIONAL ACTOR?

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ДЕЕСПОСОБНОСТЬ РЕГИОНАЛЬНОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ ГУАМ

On March 27, 2017, the heads of governments of the Organization for Democracy and Economic Development – GUAM (acronym standing for Georgia, Ukraine, Azerbaijan and Moldova) member states gathered in Kiev for the first time in almost a decade since its 2008 summit in Batumi, Georgia. The regional grouping was established in 1997 with a long-term goal of integrating into the Euro-Atlantic organizations and counterbalancing the Russian dominance in the Black Sea region. However, in recent years, it seems that the organization has lacked unity in its geopolitical choice between Russia and the West despite the presence of the frozen conflicts on their territories involving the Kremlin. This year, the union celebrates its 20th anniversary and should redefine its purpose to make cooperation between its members more efficient.

The collapse of the Soviet Union in 1991 broke the established order in the Eurasian continent, thus requiring an establishment of a multilateral forum to facilitate the resolution of a wide range of issues accompanying the period of the post-Soviet transition. To this end, the Commonwealth of Independent States (CIS) was established made up of 12 newly independent states. At the same time, within the CIS two separate groups of countries emerged, one (Belarus, Armenia and the Central Asian states) inclined towards Russia and the other comprising the states which later formed GUAM, oriented on for-

27 марта 2017 г., впервые за последние десять лет, главы правительств государств-членов Организации за демократию и экономическое развитие - ГУАМ (сокращенно от «Грузия, Украина, Азербайджан и Молдова») собрались в Киеве. Региональная организация была создана в 1997 г. с долгосрочной целью интеграции в евроатлантические структуры, а также противостояния российскому доминированию в Черноморском регионе. Однако в последние годы становится очевидно, что, несмотря на наличие ряда замороженных территориальных конфликтов, протекающих при активном участии Кремля, государства-члены организации разошлись в своих предпочтениях относительно основного геополитического вектора, выбирая между Россией и Западом. В год двадцатилетней годовщины со дня своего основания перед региональным объединением актуализируется потребность переосмыслить ключевые аспекты своей деятельности, поставив перед собой те цели и задачи, которые бы реанимировали угасающее сотрудничество между его членами.

Распад Советского Союза в 1991 г. нарушил установленный порядок на евразийском континенте, вызвав необходимость создания многосторонних механизмов, способных содействовать решению широкого ряда вопросов переходного периода. С данной целью было создано Содружество независимых государств (СНГ), в со-

ging partnership and institutional ties with the Trans-Atlantic community. All the GUAM members either refused to join the CIS Collective Security Treaty (CST) or as in the case of Uzbekistan, which was part of GUAM from 1999 to 2005 making it GUUAM, subsequently quit the CIS security arrangement. Instead, they pursued the NATO membership and have been active within NATO's Partnership for Peace program. The single important factor that united the GUAM member states was their opposition to the Russian military and weaponry deployed on or near their territory (Valasek, 2000). Another goal of this union was the focus on promoting good governance and liberal values as well as closer economic ties as reflected in the decision to rename the organization in 2006 to the Organization for Democracy and Economic Development.

By looking at GUAM's current activities, it can be argued that the organization has largely failed to achieve the goals enshrined in its charter documents. GUAM experienced

став которого вошли 12 государств, вновь обретших независимость. Однако в рамках деятельности СНГ началось формирование двух групп государств, отличающихся в своем видении дальнейшего развития организации. Первая группа состояла из тех государств (Беларусь, Армения и страны Центральной Азии), которые были ориентированы в своей внешней политике на сближение с Россией, вторая же группа, члены которой позже сформировали ГУАМ, ставила своей целью налаживание партнерства и институциональных связей с трансатлантическим сообществом. К примеру, все члены ГУАМ либо отказались присоединиться к Договору о коллективной безопасности (ДКБ), либо, как в случае с Узбекистаном, который входил в состав ГУАМ с 1999 г. по 2005 г., впоследствии покинули ряды Организации ДКБ. Вместо этого эти страны стали преследовать цель вступить в НАТО, активизировав свое участие в программе «Партнерство ради мира». Ключевым фактором, определившим данный выбор, стало стремление

some periods of activism in 2000s but, in general, the organization had limited impact in addressing the security issues. Inability of GUAM to rally joint support to Georgia in its military confrontation with Russia in August 2008 has fatally damaged the regional grouping (Kuzio, 2010). In fact, since 2008 GUAM has been largely inactive. Over recent years, the GUAM member states have also diverged in their security and foreign policy strategies. The main rationale behind the establishment of this union was joint opposition to the Russian hegemony in the region and a platform for appeals to the West. Nevertheless, Azerbaijan has largely abandoned its pro-Western orientation, while Moldova after electing pro-Russian president Igor Dodon is somewhere in the middle with Georgia and Ukraine remaining fully committed. Thus, at present, Moldova continues to seek the EU, but not NATO, membership, while Ukraine and Georgia still see the NATO membership as a stepping stone to the membership in the EU (Kuzio, 2008). Azerbaijan has largely given up the idea of the European integration. Another area where the GUAM member states failed to cooperate was addressing their energy dependence on Russia. Except for Azerbaijan, all the member states were dependent on supplies of oil and gas either from or through Russia (Valasek, 2000). This provided significant leverage to Moscow for influencing domestic and foreign policies of these states. Although in recent years the situation has changed with the construction of the South Caucasus Pipeline, this has not taken place under the GUAM umbrella. The lack of consensus on many issues resulted in GUAM's inability to function the way it was originally planned, so that requires the organization to redefine its purpose.

THE REGIONAL GROUPING WAS ESTABLISHED IN 1997 WITH A LONG-TERM GOAL OF INTEGRATING INTO THE EURO-ATLANTIC ORGANIZATIONS AND COUNTERBALANCING THE RUSSIAN DOMINANCE IN THE BLACK SEA REGION.

РЕГИОНАЛЬНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ БЫЛА СОЗДАНА В 1997 Г. С ДОЛГОСРОЧНОЙ ЦЕЛЬЮ ИНТЕГРАЦИИ В ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКИЕ СТРУКТУРЫ, А ТАКЖЕ ПРОТИВОСТОЯНИЯ РОССИЙСКОМУ ДОМИНИРОВАНИЮ В ЧЕРНОМОРСКОМ РЕГИОНЕ.

государств-членов ГУАМ воспрепятствовать разворачиванию российских вооруженных сил и систем вооружений на их территории или рядом с ними (Валашек, 2000). Помимо этого, организация поставила перед собой цель способствовать повышению эффективности государственного управления, продвижению либеральных ценностей, а также укреплению тесных экономических связей между участниками, что нашло свое отражение в решении о переименовании организации в 2006 г. в Организацию за демократию и экономическое развитие.

Анализ текущей деятельности организации позволяет говорить о том, что по большей части ГУАМ не смогла достичь тех целей, которая ставила перед собой в уставных документах. Несмотря на то, что в начале 2000-х отмечался некоторый всплеск активности ГУАМ, в целом, возможности организации противодействовать вызовам региональной безопасности оказались ограничены. Неспособность организации оказать сколь-нибудь весомую поддержку Грузии в ее военной конфронтации с Россией в августе 2008 г. поставила вопрос о дееспособности регионального объединения (Кузю, 2010). В результате с 2008 г. ГУАМ практически бездействует. За последние годы все более очевидными стали расхождения во внешней политике и стратегии по обеспечению безопасности государств-членов ГУАМ. Главной задачей создания объединения было совместное противодействие российскому доминированию в регионе, а также создание общей платформы для налаживания отношений с Западом. Однако на данный момент Азербайджан в своей внешней политике в значительной степени отказался от прозападной ориентации, Молдова после избра-

The outcome of this year's high level meeting in Kiev, where representatives of GUAM signed a protocol to the agreement on establishing a free trade area (FTA) within GUAM and discussed developing a transportation corridor, suggests that the member states recognize the need to find a common ground to make the organization more efficient. It seems that the regional grouping is currently attempting to move away from its strong anti-Russian agenda and instead look for other

ния пророссийского президента Игоря Додона находится в подвешенном состоянии, в то время как Грузия с Украиной по-прежнему придерживаются прозападных ориентиров. Так, в частности, продолжая добиваться вступления в Европейский Союз (ЕС), Молдова более не пытается получить членство в НАТО, в то время как Украина и Грузия продолжают рассматривать вступление в НАТО в качестве важного шага на пути к вступлению в ЕС (Кузио, 2008). При этом Азербайджан и вовсе перестал

areas of cooperation. In this regard, the recent Chinese initiatives such as One Belt One Road (OBOR) and Trans-Caspian International Transport Route (TITR) could provide a fresh impetus for more active cooperation among the member states in the economic field (Niu, 2017). In fact, all the GUAM member states fall within the Silk Road Economic Belt, the land based component of OBOR. TITR, the railway that connects China with Europe through the territories of Ukraine, Georgia and Azerbaijan bypassing Russia,

проявлять заинтересованность к возможности интеграции с ЕС. Нужно также отметить, что государства-члены ГУАМ так и не справились с задачей ликвидировать энергетическую зависимость от России. За исключением Azerbaijan, все государства-члены оставались зависимы от поставок российской нефти и газа или зависели от поставок через территорию России (Валашек, 2000). Сохранение подобного положения вещей обеспечивало Москву дополнительным рычагом давления на внутреннюю и внешнюю политику данных государств. И хотя со строительством Южно-Кавказского трубопровода ситуация в значительной степени изменилась, данное достижение не связано с деятельностью ГУАМ. Отсутствие консенсуса по многим вопросам привело к невозможности организации функционировать в соответствии с изначально заданными целями ее создания, что актуализирует потребность пересмотреть целеполагание в организации.

Итоги прошедшей в этом году встречи в Киеве, где представители ГУАМ подписали протоколы к соглашению о создании зоны свободной торговли (ЗСТ) и обсудили вопросы развития сотрудничества в рамках международных транспортных коридоров, указывает на понимание со стороны государств-членов важности повышения эффективности организации. Похоже, что региональное объединение в настоящее время пытается отойти от антироссийской повестки дня, находясь в активном поиске иных направлений сотрудничества. В связи с этим импульс для более тесного экономического сотрудничества между государствами-членами могут придать такие региональные проекты, поддерживаемые Китаем, как инициатива «Пояс и путь» (BRI) и проект «Транскаспийский международный транспортный маршрут» (TMTM) (Ню, 2017). Здесь стоит отметить, что все страны-участницы ГУАМ расположены вдоль маршрута «Экономического пояса Шелкового пути», наземного компонента проекта BRI. В свою очередь, TMTM, транспортный маршрут, соединяющий Китай с Европой, проходит через территории Украины, Грузии и Azerbaijan в обход России, тем самым используя необходимую инфраструктуру и общие тарифы, для

provides necessary infrastructure and common tariffs that facilitate trade with the outside world. This route is of particular importance to Ukraine after the 2016 decision of Russia to ban the transit of Ukrainian goods through its territory. Therefore, the establishment of the GUAM FTA and the development of OBOR provides an opportunity for expanded economic connectivity within the region.

Another area where Azerbaijan, Moldova, Georgia and Ukraine can effectively cooperate under the framework of GUAM is their dealings with the EU. At present, all the member states are involved in the EU Eastern Partnership Program, while the latter three countries signed the association agreements with the EU. It is worth noting that they did not coordinate their strategies among themselves and pursued totally independent policies in the process of integrating into the EU. This lack of political unity can be seen from the strained rela-

BY LOOKING AT GUAM'S CURRENT ACTIVITIES, IT CAN BE ARGUED THAT THE ORGANIZATION HAS LARGELY FAILED TO ACHIEVE THE GOALS ENSHRINED IN ITS CHARTER DOCUMENTS.

АНАЛИЗ ТЕКУЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ПОЗВОЛЯЕТ ГОВОРИТЬ О ТОМ, ЧТО ПО БОЛЬШЕЙ ЧАСТИ ГУАМ НЕ СМОГЛА ДОСТИЧЬ ТЕХ ЦЕЛЕЙ, КОТОРАЯ СТАВИЛА ПЕРЕД СОБОЙ В УСТАВНЫХ ДОКУМЕНТАХ.

развития торговли. Учитывая решение России в 2016 г. запретить транзит украинских товаров через свою территорию, данный маршрут имеет особое значение для Украины. Таким образом, создание ЗСТ и последовательная имплементация BRI предоставляют возможность для расширения взаимных экономических связей в регионе.

В рамках ГУАМ Азербайджан, Молдова, Грузия и Украина могут также эффективно выстраивать отношения с ЕС, тем более что в настоящее время все государства-члены являются участниками программы ЕС «Восточное партнерство», более того, страны ГУАМ, за исключением Азербайджана, и вовсе подписали соглашения об ассоциации с ЕС. Стоит отметить, что до сих пор стороны не координировали свои подходы, проводя полностью независимую политику в отношении интеграции с ЕС. Примером отсутствия политического единства можно считать отношения между Грузией и Украиной,

tions between Georgia and Ukraine that existed until recently. After the new government in Kiev was elected following the Maidan revolution, no high-profile meetings between the Ukrainian and Georgian leaders took place mainly due to the appointment of former Georgian President Mikheil Saakashvili (2004-2013) and his associates to the senior posts in Ukraine, despite him being wanted in his home county. Now with the departure of Saakashvili from the position of the governor of Odessa Oblast there seems to be better conditions for coordination. As Kornely Kakachia, Professor of Political Science at the Tbilisi State University, puts it, "if the countries promote themselves together, they would be able to impact the EU more and have greater chances of being heard by Brussels" (Roman-dash, 2016). Without Western assistance many of GUAM proposed reforms and various projects including the energy corridor from the Caspian Sea will exist only on paper.

As the only organization in the post-Soviet space with no Russian participation, GUAM played an important role in the uncertain 1990s to assist the member states in forging partnerships and institutional ties with the Western institutions. With the power asymmetry in favor of Moscow, these states could not cope with common problems and threats on their own. Therefore, from their perspective close integration with the West, in particular with NATO, had a security rationale to build fully independent states by resisting a perceived threat of the Russian expansionism in the region. However, the events that unfolded in the next two decades following its establishment suggest that the organization had limited success. The present lack of consensus on foreign policy strategies of its member states even cal-

THE OUTCOME OF THIS YEAR'S HIGH LEVEL MEETING IN KIEV, WHERE REPRESENTATIVES OF GUAM SIGNED A PROTOCOL TO THE AGREEMENT ON ESTABLISHING A FREE TRADE AREA WITHIN GUAM AND DISCUSSED DEVELOPING A TRANSPORTATION CORRIDOR, SUGGESTS THAT THE MEMBER STATES RECOGNIZE THE NEED TO FIND A COMMON GROUND TO MAKE THE ORGANIZATION MORE EFFICIENT.

ИТОГИ ПРОШЕД- ШЕЙ В ЭТОМ ГОДУ ВСТРЕЧИ В КИЕВЕ, ГДЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ГУАМ ПОДПИСАЛИ ПРОТОКОЛЫ К СОГЛА- ШЕНИЮ О СОЗДАНИИ ЗОНЫ СВОБОДНОЙ ТОРГОВЛИ (ЗСТ) И ОБСУДИЛИ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ СОТРУД- НИЧЕСТВА В РАМКАХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ТРАНСПОРТНЫХ КОРИДОРОВ, УКА- ЗЫВАЕТ НА ПОНИ- МАНИЕ СО СТОРОНЫ ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ ВАЖНОСТИ ПОВЫШЕ- НИЯ ЭФФЕКТИВНО-СТИ ОРГАНИЗАЦИИ.

напряженность между которыми существовала до недавних пор. После того, как в результате событий на Майдане в Киеве было сформировано новое правительство, двухсторонние встречи между украинским и грузинским руководством были прекращены. Основной причиной прекращения контактов стало назначение бывшего президента Грузии Михаила Саакашвили (2004-2013) и его соратников на высшие должностные посты в Украине, несмотря на то, что на родине против него было возбуждено уголовное дело. Однако с уходом Саакашвили с должности губернатора Одесской области условия для сотрудничества между странами стали более благоприятными. По словам профессора Тбилисского государственного университета Корнеле Какачья, «... если страны будут действовать сообща, они смогут больше влиять на политику ЕС и будут иметь больше шансов быть услышанными в Брюсселе» (Раммондаш, 2016). Вполне очевидно, что без помощи и поддержки Запада запланированные государствами-членами ГУАМ реформы и проекты, включая формирование энергетического коридора Каспийское море-Европа, останутся лишь на бумаге.

Будучи единственной организацией на постсоветском пространстве, созданной без участия России, в середине 1990-х гг. ГУАМ сыграла важную роль в налаживании партнерских отношений и институциональных связей государств-членов организации с западными институтами. Учитывая асимметрию геополитического баланса сил в пользу Москвы, данные государства не имели возможности самостоятельно справиться с общими проблемами и угрозами, что обусловило курс на тесную интеграцию с Западом, в частности с НАТО, которая была необходима, по их мнению, для противодействия предполагае-

Is into question GUAM's utility today. This year's summit in Kiev where the member states have agreed to establish the FTA is an attempt to revitalize the organization. In this regard, the Chinese economic initiatives in the region could be instrumental. In the political sphere, although the strength of their current pro-Western policies may vary, the unifying factors such as the Russian involvement in their territories and the signing of the association agreements with the EU can serve as a platform for future cooperation between the GUAM member states. □

по-прежнему остаются вовлеченность России в конфликты на их территории, а также подписание соглашений об ассоциации с ЕС. □

References:

1. T. Valasek (2000). *Military Cooperation between Georgia, Ukraine, Uzbekistan, Azerbaijan and Moldova in the GUUAM Framework*. Caspian Studies Program. Policy Brief, [online]. Retrieved from: <http://www.belfercenter.org/publication/military-cooperation-between-georgia-ukraine-uzbekistan-azerbaijan-and-moldova-guam>. Accessed on 30.09.2017.
2. T. Kuzio (2010). *The Crimea: Europe's Next Flashpoint?* Washington, DC: Jamestown Foundation. Retrieved from: <https://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/372451918.pdf>. Accessed on 02.09.2017.
3. T. Kuzio (2008). *GUAM as a Regional and Security Organization*. Paper presented at the National Security and Foreign Policy of Azerbaijan Conference, University of Toronto. Retrieved from: http://www.taraskuzio.com/conferences2_files/GUAM_Azerbaijan.pdf. Accessed on 02.09.2017.
4. Q. Niu (2017). *Can China Help GUAM Diversify Away from Russia?* Eurasianet.org. Retrieved from: <http://www.eurasianet.org/node/83946>. Accessed on 05.09.2017.
5. A. Romandash (2016). *Emerging trio in the post-Soviet scene?* New Eastern Europe. Retrieved from: <http://www.neweasterneurope.eu/articles-and-commentary/1913-emerging-trio-in-the-post-soviet-scene>. Accessed on 05.10.2017.

IN THE POLITICAL SPHERE, ALTHOUGH THE STRENGTH OF THEIR CURRENT PRO-WESTERN POLICIES MAY VARY, THE UNIFYING FACTORS SUCH AS THE RUSSIAN INVOLVEMENT IN THEIR TERRITORIES AND THE SIGNING OF THE ASSOCIATION AGREEMENTS WITH THE EU CAN SERVE AS A PLATFORM FOR FUTURE COOPERATION BETWEEN THE GUAM MEMBER STATES.

НЕСМОТЯ НА СОХРАНЯЮЩИЕСЯ РАЗЛИЧИЯ В ПОДХОДАХ К ФОРМИРОВАНИЮ ОТНОШЕНИЙ С ЗАПАДОМ, В ПЛАНЕ ПОЛИТИЧЕСКОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ВАЖНЫМ КОМПОНЕНТОМ ДЛЯ УКРЕПЛЕНИЯ ДАЛЬНЕЙШЕГО СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ ГОСУДАРСТВАМИ-ЧЛЕНАМИ ГУАМ ПО-ПРЕЖНЕМУ ОСТАЮТСЯ ВОВЛЕЧЕННОСТЬ РОССИИ В РАЗРЕШЕНИЕ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ КОНФЛИКТОВ, А ТАКЖЕ ПОДПИСАНИЕ СОГЛАШЕНИЙ ОБ АССОЦИИИ С ЕС.

мой угрозе российского экспансионизма. Однако события последних двух десятилетий свидетельствуют о том, что организация не достигла успеха в реализации поставленных перед собой целей. Отсутствие консенсуса в отношении внешнеполитических приоритетов среди государств-членов вообще ставит под сомнение смысл существования самой организации. Однако саммит в Киеве, где государства-члены договорились о создании ЗСТ, продемонстрировал намерение сторон возродить организацию. В данном контексте, важную позитивную роль могут сыграть китайские экономические инициативы в регионе. Нужно также подчеркнуть, что несмотря на сохраняющиеся различия в подходах к формированию отношений с Западом, в плане политического взаимодействия важным компонентом для укрепления дальнейшего сотрудничества между государствами-членами ГУАМ

Источники:

1. T. Valasek (2000). *Military Cooperation between Georgia, Ukraine, Uzbekistan, Azerbaijan and Moldova in the GUUAM Framework*. Caspian Studies Program. Policy Brief, [online]. Retrieved from: <http://www.belfercenter.org/publication/military-cooperation-between-georgia-ukraine-uzbekistan-azerbaijan-and-moldova-guam>. Accessed on 30.09.2017.
2. T. Kuzio (2010). *The Crimea: Europe's Next Flashpoint?* Washington, DC: Jamestown Foundation. Retrieved from: <https://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/372451918.pdf>. Accessed on 02.09.2017.
3. T. Kuzio (2008). *GUAM as a Regional and Security Organization*. Paper presented at the National Security and Foreign Policy of Azerbaijan Conference, University of Toronto. Retrieved from: http://www.taraskuzio.com/conferences2_files/GUAM_Azerbaijan.pdf. Accessed on 02.09.2017.
4. Q. Niu (2017). *Can China Help GUAM Diversify Away from Russia?* Eurasianet.org. Retrieved from: <http://www.eurasianet.org/node/83946>. Accessed on 05.09.2017.
5. A. Romandash (2016). *Emerging trio in the post-Soviet scene?* New Eastern Europe. Retrieved from: <http://www.neweasterneurope.eu/articles-and-commentary/1913-emerging-trio-in-the-post-soviet-scene>. Accessed on 05.10.2017.

THE FIFTH CASPIAN SUMMIT IN ASTANA: TO BE OR NOT TO BE?

LIDIYA PARKHOMCHIK

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

У КАСПИЙСКИЙ САММИТ В АСТАНЕ: БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ?

On October 6, 2017, Russian Foreign Minister Sergey Lavrov visited Astana to have consultations with his Kazakh counterpart Kairat Abdrakhmanov. At the joint press conference following the talks, Lavrov stated that the V. Caspian Summit would be hosted by Kazakhstan next year as the heads of states agreed (Ministry of Foreign Affairs of Russia, 2017). In this connection, it is worth noting that during the last meeting of the ministers of foreign affairs of the Caspian states held in Astana on July 13, 2016, Sergei Lavrov expressed optimism that the Convention on the Legal Status of the Caspian Sea designed to consolidate the legal norms of interaction in various fields in the region could be ready to be signed in the first half of 2017. According to his remarks at that time, the parties made progress in this direction and the only thing the Caspian states needed was the right wording for the principles agreed by the presidents at the IV. Caspian Summit in Astrakhan¹. However, then Kazakh Foreign Minister Erlan Idrissov made more cautious forecasts than the head of the Russian delegation stating that while the parties still have a common outlook for signing the convention at the forthcoming Astana Summit,

6 октября 2017 г. министр иностранных дел России Сергей Лавров прибыл в Астану, чтобы провести консультации со своим казахстанским коллегой Кайратом Абдрахмановым. На совместной пресс-конференции по итогам переговоров Сергей Лавров заявил, что Казахстан будет принимать очередной Каспийский саммит в будущем году, как договаривались главы государств (Министерство иностранных дел России, 2017). В связи с этим стоит отметить, что во время последней встречи министров иностранных дел прикаспийских государств, состоявшейся в Астане 13 июля 2016 г., Сергей Лавров оптимистично заявил о том, что Конвенция о международно-правовом статусе Каспийского моря, разрабатываемая для структурирования правовых норм взаимодействия сторон в регионе, может быть готова к подписанию уже в первой половине 2017 г. По его словам, стороны уже добились достаточного прогресса в данном направлении, и единственное, что необходимо сделать прикаспийским государствам на данном этапе, так это найти надлежащие формулировки принципов, согласованных президентами в ходе IV Каспийского саммита в Астрахани¹. Однако тогдашний ми-

1 During the Astrakhan Summit, the leaders of the littoral states agreed to recognize 15-nautical mile territorial and sovereign waters adjacent to each country's shoreline and the exclusive right for each country to fish an additional 10 nautical miles beyond the 15-mile zone. Actually, Kazakhstan was the one who suggested to establish territorial sea, fishing zone and common water area in the Caspian Sea.

1 В ходе Астраханского саммита главы прикаспийских государств согласились признать суверенные права на 15-мильные территориальные воды, прилегающих к береговой линии каждой страны, и исключительное право каждой страны на рыболовство в пределах последующих десяти морских миль. Фактически, именно Казахстан предложил

www.mfa.gov.kz

it was difficult to say exactly when it would happen, especially taking into account the work that had to be done on the remaining issues².

Despite the ongoing consultations within the framework of the Special Working Group (SWG) on the elaboration of the convention at the level of the Caspian states' deputy foreign ministers, there are no signs of scheduling the Caspian states' Foreign Ministers meeting, which should determine the exact dates of the Caspian Summit in Astana. In his latest interview, State Secretary and Deputy Foreign Minister of Russia Grigory Karasin expressed the view that the Caspian Foreign Ministers meeting could take place before the end of this year and specific dates were be-

² Following the meeting, Foreign Ministers have identified the following issues requiring further negotiations: the determination of the methods of delimitation of the seabed, construction of maritime communications under the Caspian Sea including pipelines, civil and military navigation and transshipment.

RUSSIAN FOREIGN MINISTER SERGEY LAVROV STATED THAT THE V. CASPIAN SUMMIT WOULD BE HOSTED BY KAZAKHSTAN NEXT YEAR AS THE HEADS OF STATES AGREED.

МИНИСТР ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ РОССИИ СЕРГЕЙ ЛАВРОВ ЗАЯВИЛ, ЧТО КАЗАХСТАН БУДЕТ ПРИНИМАТЬ ОЧЕРЕДНОЙ КАСПИЙСКИЙ САММИТ В БУДУЩЕМ ГОДУ, КАК ДОГОВАРИВАЛИСЬ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВ.

нистр иностранных дел Казахстана Ерлан Идрисов сделал более осторожный прогноз, заявив, что, хотя на политическом уровне у сторон сохраняется общий настрой и понимание выходить на подписание Конвенции в Астане на саммите глав государств, с учетом работы, которая должна быть проделана по оставшимся вопросам, точно обозначить, когда это произойдет, достаточно трудно².

Несмотря на продолжающиеся консультации в рамках Специальной рабочей группы (СРГ) по разработке Конвенции на уровне заместителей министров иностранных дел прикаспийских государств,

обозначить территориальное море, рыболовную зону и общее водное пространство в Каспийском море.

² По итогам встречи министры иностранных дел определили следующие вопросы, требующие дальнейшего согласования: определение методов делимитации морского дна, строительство морских коммуникаций по дну Каспийского моря, включая трубопроводы, гражданское и военное судоходство и перевалка грузов.

ing negotiated through diplomatic channels (Ministry of Foreign Affairs of Russia, 2017). However, since too many uncertainties remain on drafting the final text of the convention, there is no guarantee that the parties would be able to schedule the meeting until at least the 50th meeting of the SWG, which is planned to be held in Iran in October 2017.

In 2017, the SWG already held two meetings aimed to find a mutually acceptable solution to the Caspian Sea delimitation problem. However, right after the 48th meeting of the SWG held in Baku on January 25-26, 2017, deputy foreign ministers of the Caspian Sea littoral states summarized that unresolved issues of baseline, seabed and sub-seabed division, as well as navigation issues, including free access to the Russian Volga-Don shipping canal and free passage of warships through the territorial waters, and issues of laying submarine cables and pipelines are still on the agenda for negotiations. Furthermore, Deputy Foreign Minister for Asia and Pacific Affairs of Iran Ebrahim Rahimpour mentioned that the ongoing discussions on

сроки проведения очередного заседания министров иностранных дел прикаспийских государств, в ходе которого должны быть согласованы точные даты Каспийского саммита в Астане, остаются неопределенными. В своем последнем интервью заместитель министра иностранных дел России Григорий Карасин высказал мнение, что встреча министров иностранных дел прикаспийских государств может состояться до конца этого года, и конкретные сроки уже обсуждаются по дипломатическим каналам (Министерство иностранных дел России, 2017). Однако поскольку составлению окончательного варианта текста Конвенции препятствуют оставшиеся несогласованные вопросы, нет никакой гарантии того, что в ближайшей перспективе стороны смогут запланировать проведение встречи. По меньшей мере данный вопрос останется открытым, пока не состоится 50-ое заседание СРГ в Иране, проведение которого планируется на октябрь 2017 г.

В течение 2017 г. СРГ уже провела два со-

the legal regime of the Caspian Sea could be considered as complicated technical talks (Daneshvar, 2017). As a result, the 48th meeting of the SWG did not lead to any significant progress on the issue of the Caspian Sea delimitation. As for the 49th meeting of the SWG held in Ashgabat on June 1-2, 2017, Azerbaijani Foreign Minister Elmar Mammadyarov announced following the talks that the current phase of negotiations could be regarded as the beginning of the final stage since most articles, or almost 80%, of the draft convention had been agreed (Sputnik, 2017). Indeed, during the meeting chaired by Murat Atadjanov, the Chairman of the State Enterprise for Caspian Sea Issues under the President of Turkmenistan, the delegations focused on bringing together the positions of their states on uncoordinated provisions of the draft convention. The meeting concluded with an agreement on a number of key points of the document. However, despite the fact that the parties positively assessed the results of the talks, the long-awaited convention is still forthcoming.

On the other hand, it is worth mentioning that the Caspian dialogue is not limited to the SWG or Caspian Summit formats. In fact, since the Caspian Five experience difficulties in finalizing the text of the draft convention, the parties launched consultations of authorized representatives of the Caspian littoral states in parallel with the SWG talks. Under this format, the parties re-energized the process of further improvement of a new five-party legal base of the Caspian Sea legal regime. To date, the parties have already signed following five-party agreements prepared through the efforts of their authorized representatives: Agreement on Security Cooperation on the Caspian Sea (2010 Baku Summit); Agreement on the Conservation and Rational Use of Marine Biological Resources, Agreement on Cooperation in the Field of Prevention and Liquidation of Emergencies, and Agreement on Cooperation in the Field of Hydrometeorology of the Caspian Sea (2014 Astrakhan Summit). Currently, a package of new five-party legal documents is being prepared. The Turkmen side actively contributed to finalizing the text of the Agree-

вещения, в ходе которых стороны попытались приблизиться к взаимоприемлемому решению проблемы делимитации Каспийского моря. Однако сразу после 48-го заседания СРГ, прошедшего в Баку 25-26 января 2017 г., заместители министров иностранных дел прикаспийских государств резюмировали, что нерешенные вопросы в отношении раздела морского дна, вопросы

ment on Trade and Economic Cooperation in the Caspian Sea region³, and the Agreement on Cooperation in the Field of Transport on

- 3 The Agreement focuses on establishment of legal and organizational mechanisms and institutions that should be formed in order to bring economic cooperation in the region to a qualitatively new level providing the governmental structures and business circles of the littoral states with an effective dialogue platform.

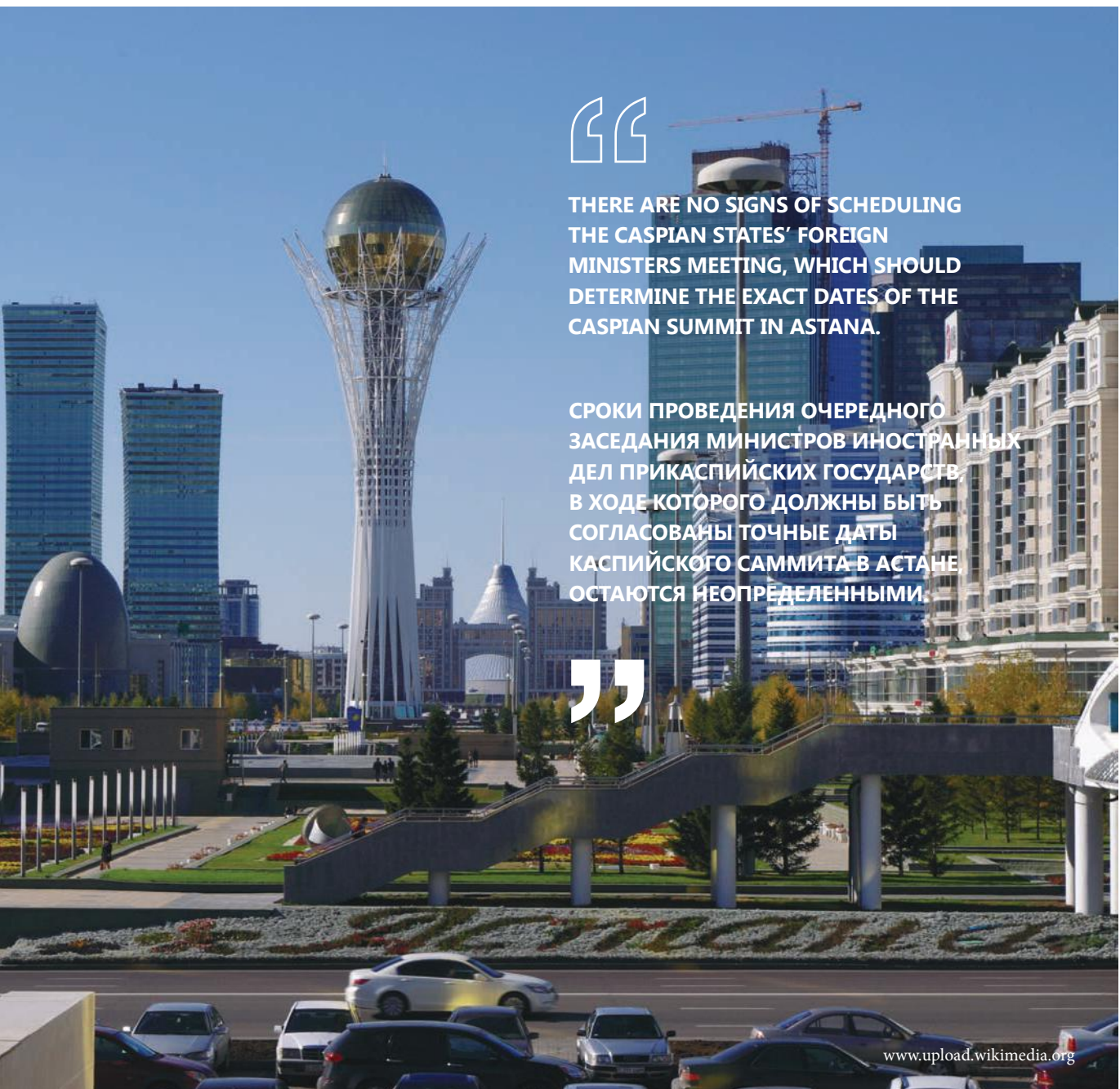
судоходства (свободный доступ к российскому Волго-Донскому судоходному каналу и вопросы прохода военных кораблей через территориальные воды другого государства на Каспии), а также вопросы прокладки подводных кабелей и трубопроводов все еще не решены и находятся на переговорной повестке дня. Все это в совокупности позволило заместителю

“

THERE ARE NO SIGNS OF SCHEDULING THE CASPIAN STATES' FOREIGN MINISTERS MEETING, WHICH SHOULD DETERMINE THE EXACT DATES OF THE CASPIAN SUMMIT IN ASTANA.

СРОКИ ПРОВЕДЕНИЯ ОЧЕРЕДНОГО ЗАСЕДАНИЯ МИНИСТРОВ ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ ПРИКАСПИЙСКИХ ГОСУДАРСТВ, В ХОДЕ КОТОРОГО ДОЛЖНЫ БЫТЬ СОГЛАСОВАНЫ ТОЧНЫЕ ДАТЫ КАСПИЙСКОГО САММИТА В АСТАНЕ, ОСТАЮТСЯ НЕОПРЕДЕЛЕННЫМИ.

”

the Caspian Sea⁴ developed in accordance with the proposals of President of Turkmenistan Gurbanguly Berdimuhamedov (Turkmenistan Today, 2017). All the meetings to discuss the mentioned agreements were held under the chairmanship of the Turkmen side in Ashgabat. For instance, the representatives of the authorized bodies of the Caspian Five held two meetings on trade and economic cooperation agreement on February 1, 2017 and April 24, 2017, while the consultations on the issue of transport agreement took place on November 17, 2016 and May 15, 2017. In addition, two protocols to the agreement on security cooperation, namely, the Protocol on Cooperation in Ensuring Safety of Shipping on the Caspian Sea⁵ and the Protocol on Cooperation in the Fight against Poaching on the Caspian Sea⁶, were discussed in Ashgabat on November 8, 2016, November 17, 2016, February 14, 2017, and March 15, 2017.

It appears that the documents that are prepared by the authorized representatives would continue to establish a new legal background for the current legal regime in the Caspian Sea. However, as can be seen from the dates, the negotiation process has slowed after May 2017. It can be assumed that the parties no longer had any reason to rush into finalizing new agreements and protocols. This assumption looks quite convincing assuming that after the 49th meeting of SWG it became clear to the parties that the Astana Summit could not be conducted in 2017.

In fact, there seems to be little chance of progress during the upcoming Caspian con-

министра иностранных дел Ирана по делам стран Азии и Тихоокеанского региона Ибрахиму Рахимуру классифицировать продолжающиеся дискуссии относительно определения правового режима Каспийского моря как сложные технические переговоры (Данешвар, 2017). В результате итоги 48-е совещания СРГ не обозначили наличие прогресса в решении проблемы делимитации каспийского водоема. Примечательно, что после завершения 49-го заседания СРГ, состоявшегося в Ашхабаде 1-2 июня 2017 г., министр иностранных дел Азербайджана Эльмар Мамедъяров объявил, что нынешний этап переговоров по правовому статусу Каспия можно рассматривать как начало заключительного этапа, поскольку большинство статей или почти 80% проекта Конвенции были успешно согласованы (Спутник, 2017). Действительно, в ходе заседания, прошедшего под руководством председателя Государственного предприятия по вопросам Каспийского моря при Президенте Туркменистана Мурата Атаджанова, делегации сосредоточили свое внимание на том, чтобы сблизить позиции сторон по несогласованным положениям проекта Конвенции. В результате ряд ключевых положений документа удалось согласовать. Однако, несмотря на то, что стороны положительно оценили результаты переговоров, окончательный вариант долгожданной Конвенции так и не был представлен.

Следует напомнить, что каспийский диалог не ограничивается форматами заседаний СРГ и Каспийских саммитов. Ввиду сохраняющихся сложностей с доработкой окончательного текста проекта Конвенции, параллельно с переговорами в рамках СРГ стороны начали консультации уполномоченных представителей прикаспийских государств, тем самым активизировав процесс расширения правовой базы на Каспии в формате секторальных соглашений. К настоящему моменту стороны уже подписали следующие пятисторонние соглашения, подготовленные усилиями их уполномоченных представителей: Соглашение о сотрудничестве в

4 The document is to be aimed at enhancing cargo and passenger transport, improving shipping services, and developing modern transport and logistics infrastructure including sea-ports.

5 Protocol aimed to ensure the navigation safety in the region, focusing on protecting life and health of crewmembers and passengers, as well as ensuring the safety of carriers and cargo. The Protocol should unify regional norms and standards for the construction of ships, harmonize course of actions in order to deal with accident investigations and rescue operations, standardize requirements for the crew qualification, etc.

6 The Protocol covers a wide range of issues such as combating the illegal extraction of biological resources (poaching), fight against terrorism, organized crime, arms and drugs trafficking, smuggling, human trafficking and illegal immigration.

sultations if Iran makes no significant changes in its position on the issue of the Caspian basin delimitation, which is still classified as a major obstacle towards achieving five-party consensus over the Caspian Sea division. All the littoral states except Iran de-facto and de-jure recognized that the Caspian Sea basin delimitation should be based on a modified median-line method and there is no chance to divide the Caspian Sea into 5 equal parts, 20% for each littoral state. However, it is important to highlight that without Iran's approval all the bilateral and trilateral agreements between Azerbaijan, Kazakhstan, Russia and Turkmenistan⁷ should be classified as

7 On July 6, 1998, Kazakhstan and Russia concluded the Agreement on delimitation of the bottom of the northern part of the Caspian Sea for realize sovereign rights on using of sub-soil. The two sides also inked two protocols to this agreement on May 13, 2002 and on October 15, 2015. Moreover, on November 29, 2001 the Agreement between Kazakhstan and Azerbaijan on delimitation of the bottom of the Caspian Sea was signed. The parties also inked the protocol to it on February 27, 2003. The Agreement between Kazakhstan and Russia about differentiation of adjacent sites of the bottom of the Caspian Sea was inked on September 23, 2002. Finally, on May 14, 2003, the Agreement on the point of the joint of lines of differentiation of adjacent sites of the bottom of the Caspian Sea between Kazakhstan, Azerbaijan and Russia was concluded. On December 2, 2014, the Agreement between Kazakhstan and Turkmenistan on the delimitation of the bottom of the Caspian Sea was signed. (Pritchkin, 2016)

сфере безопасности на Каспийском море (Бакинский саммит в 2010 г.); Соглашение о сохранении и рациональном использовании водных биологических ресурсов, Соглашение о сотрудничестве в сфере предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций и Соглашение о сотрудничестве в области гидрометеорологии Каспийского моря (Астраханский саммит в 2014 г.). В настоящее время странами готовится пакет новых пятисторонних документов. В частности, Туркменистан активно продвигает процесс согласования текстов таких документов, как Соглашение о торгово-экономическом сотрудничестве на Каспийском море³, а также Соглашение о сотрудничестве в области транспорта на Каспии⁴, разработанных в соответствии с

3 Основное внимание в Соглашении уделяется созданию правовых и организационных механизмов и институтов, которые должны быть сформированы для того, чтобы вывести экономическое сотрудничество в регионе на качественно новый уровень, обеспечив создание эффективной диалоговой платформы между правительственными структурами и деловыми кругами прибрежных государств.

4 Документ направлен на улучшение грузового и пассажирского транспорта, улучшение судоходства и развитие современной транспортно-логистической инфраструктуры, включая морские порты.

interim measures in the regulation of the legal regime of the Caspian basin. Therefore, without Iran's support it would be impossible to finalize the process of the Caspian Sea division. As a result, the only way to make the V. Caspian Summit happen is to continue attempts to influence Tehran's position regarding prospects of the Caspian Sea division, otherwise we could witness the indefinite postponement of the Caspian Summit in Astana.□

предложениями Президента Туркменистана Гурбангулы Бердымухамедова (Туркменистан Сегодня, 2017). Поэтому не удивительно, что все встречи по обсуждению упомянутых соглашений проходили в Ашхабаде под председательством туркменской стороны. Так, к примеру, представители уполномоченных органов стран «каспийской пятерки» дважды обсудили Соглашение о торгово-экономическом сотрудничестве, а именно, 1 февраля 2017 г. и 24 апреля 2017 г., а консультации по вопросу о транспортном соглашении состоялись 17 ноября 2016 г. и 15 мая 2017 г. Кроме того, заседания уполномоченных представителей по обсуждению Протокола о сотрудничестве в области обеспечения безопасности мореплавания на Каспии⁵ и Протокола о сотрудничестве в области борьбы с незаконной добычей биологических ресурсов (браконьерством) на Каспии⁶, которые разрабатываются

5 Протокол направлен на обеспечение безопасности мореплавания в регионе, включая предотвращение аварий морских судов, охрану жизни и здоровья членов экипажей судов и пассажиров, обеспечением сохранности самих транспортных средств и перевозимых на них грузов. Протокол имеет целью унифицировать региональные нормы и стандарты строительства судов, согласовывать порядок действий в проведении расследований аварий и спасательных операций, стандартизировать требования к квалификации экипажа и т.д.

6 Протокол охватывает широкий круг вопросов, таких как борьба с незаконным использованием биологических ресурсов (браконьерство), борьба с терроризмом, организованной преступ-

DESPITE THE FACT THAT THE PARTIES POSITIVELY ASSESSED THE RESULTS OF THE TALKS UNDER THE FRAMEWORK OF THE SWG, THE LONG-AWAITED CONVENTION IS STILL FORTHCOMING.

НЕСМОТРЯ НА ТО, ЧТО СТОРОНЫ ПОЛОЖИТЕЛЬНО ОЦЕНИЛИ РЕЗУЛЬТАТЫ ПЕРЕГОВОРОВ, ПРОШЕДШИХ В РАМКАХ ЗАСЕДАНИЙ СРГ, ОКОНЧАТЕЛЬНЫЙ ВАРИАНТ ДОЛГОЖДАННОЙ КОНВЕНЦИИ ТАК И НЕ БЫЛ ПРЕДСТАВЛЕН.

к Соглашению о сотрудничестве в сфере безопасности на Каспийском море, прошли в Ашхабаде 8 ноября 2016 г., 17 ноября 2016 г., 14 февраля 2017 г. и 15 марта 2017 г.

Очевидно, что подписание документов, подготавливаемых уполномоченными представителями, позволит сторонам приблизиться к формированию нового полноценного правового режима в каспийском регионе. Однако, исходя из хронологии проведения консультаций, можно заметить, что с мая 2017 г. переговорный процесс замедлился. Отсутствие попыток собраться для обсуждения новых соглашений и протоколов могло быть аргументировано появлением информации об очередной отсрочке в организации Каспийского саммита, что устранило необходимость в излишней спешке организовывать дополнительные консультации. Подобное рассуждение выглядит вполне убедительным, если предположить, что об очередном переносе саммита в Астане стало известно после 49-го заседания СРГ.

Нужно отметить, что шанс на достижение ощутимого прогресса в решении проблемы правового режима на Каспии может так и не появиться, если Иран, позиция которого по-прежнему считается основным препятствием на пути достижения пятистороннего консенсуса, не изменит свой подход к делимитации водоема. Все прибрежные государства, за исключением Ирана, де-факто и де-юре признали, что делимитация акватории Каспийского моря должна основываться на методологии разграничения по модифицированной срединной линии, что исключает

ностью, торговлей оружием и наркотическими веществами, торговлей людьми и незаконной миграцией.

возможность разделения Каспийского моря на 5 равных частей по 20%-му сектору для каждого прибрежного государства. Однако важно подчеркнуть, что без одобрения Ирана все двусторонние и трехсторонние соглашения между Азербайджаном, Казахстаном, Россией и Туркменистаном⁷ являются лишь

7 6 июля 1998 г. Казахстан и Россия заключили Соглашение о делимитации дна северной части Каспийского моря для реализации суверенных прав на использование недр. Обе стороны также подписали два протокола к этому соглашению 13 мая 2002 г. и 15 октября 2015 г. Более того, 29 ноября 2001 г. было подписано Соглашение между Казахстаном и Азербайджаном о делимитации дна Каспийского моря. Стороны также подписали протокол к нему 27 февраля 2003 г. Соглашение между Азербайджаном и Россией о разграничении смежных участков дна Каспийского моря подписано 23 сентября 2002 г. Наконец, 14 мая 2003 г. Казахстан, Азербайджан и Россия заключили Соглашение о точке стыка

References:

1. Daneshvar, F. (2017). Iran: Caspian's legal status - complex technical talks . Retrieved from <http://en.trend.az/iran/politics/2713354.html> Accessed on: 01.10.2017
2. Ministry of Foreign Affairs of Russia. (2017). Foreign Minister Sergey Lavrov's remarks and answers to media questions at a joint news conference following talks with Foreign Minister of Kazakhstan Kairat Abdrakhmanov, Astana, October 6, 2017. Retrieved from http://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2889166 Accessed on: 10.10.2017
3. Ministry of Foreign Affairs of Russia. (2017). State Secretary and Deputy Foreign Minister Grigory Karasin's interview with RIA Novosti, October 10, 2017. Retrieved from http://www.mid.ru/en/diverse/-/asset_publisher/zwl2FuDbhJx9/content/interv-u-stats-sekretara-zamestite-la-ministra-inostrannyh-del-rossii-g-b-karasin-agentstvu-ria-novosti-10-oktabra-2017-goda?_101_INSTANCE_zwl2FuDbhJx9_redirect=http%3A%2F%2Fwww.mid.ru%2F Accessed on: 11.10.2017
4. Pritchins, S. (2016). BIGTIME PROBLEMS. Russia in Foreign Affairs, Vol. 14 (1), 194-203.
5. Sputnik. (2017). Almost 80% of Draft Convention on Legal Status of Caspian Sea Agreed Upon - Baku. Retrieved from <https://sputnik-news.com/world/201612271049038921-azerbaijan-caspian-sea/> Accessed on: 13.10.2017
6. Turkmenistan Today. (2017). Meeting of the working group on determining the legal status of the Caspian Sea opened. Retrieved from <http://tdh.gov.tm/news/en/articles.aspx&article7292&cat26> Accessed on: 11.10.2017

THE PARTIES RE-ENERGIZED THE PROCESS OF FURTHER IMPROVEMENT OF A NEW FIVE-PARTY LEGAL BASE OF THE CASPIAN SEA LEGAL REGIME.

СТОРОНЫ АКТИВИЗИРОВАЛИ ПРОЦЕСС РАСШИРЕНИЯ ПРАВОВОЙ БАЗЫ НА КАСПИИ В ФОРМАТЕ СЕКТОРАЛЬНЫХ СОГЛАШЕНИЙ.

THERE SEEMS TO BE LITTLE CHANCE OF PROGRESS DURING THE UPCOMING CASPIAN CONSULTATIONS IF IRAN MAKES NO SIGNIFICANT CHANGES IN ITS POSITION ON THE ISSUE OF THE CASPIAN BASIN DELIMITATION.

НУЖНО ОТМЕТИТЬ, ЧТО ШАНС НА ДОСТИЖЕНИЕ ОЩУТИМОГО ПРОГРЕССА В РЕШЕНИИ ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕЖИМА НА КАСПИИ МОЖЕТ ТАК И НЕ ПОЯВИТСЯ, ЕСЛИ ИРАН НЕ ИЗМЕНИТ СВОЙ ПОДХОД К ДЕЛИМИТАЦИИ ВОДОЕМА.

временными мерами регулирования правового режима каспийского бассейна. Поэтому без поддержки Тегерана завершить процесс раздела Каспийского моря не представляется возможным. Таким образом, проведение V Каспийского саммита напрямую зависит от того, насколько попытки повлиять на позицию Ирана окажутся успешными, в противном случае мы можем стать свидетелями того, как проведение Каспийского саммита в Астане будет отложено на неопределенное время. □

линий разграничения сопредельных участков дна Каспийского моря. 2 декабря 2014 г. было подписано Соглашение между Казахстаном и Туркменистаном о делимитации дна Каспийского моря. (Притчин, 2016)

Источники:

1. Daneshvar, F. (2017). Iran: Caspian's legal status - complex technical talks . Retrieved from <http://en.trend.az/iran/politics/2713354.html> Accessed on: 01.10.2017
2. Ministry of Foreign Affairs of Russia. (2017). Foreign Minister Sergey Lavrov's remarks and answers to media questions at a joint news conference following talks with Foreign Minister of Kazakhstan Kairat Abdrakhmanov, Astana, October 6, 2017. Retrieved from http://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2889166 Accessed on: 10.10.2017
3. Ministry of Foreign Affairs of Russia. (2017). State Secretary and Deputy Foreign Minister Grigory Karasin's interview with RIA Novosti, October 10, 2017. Retrieved from http://www.mid.ru/en/diverse/-/asset_publisher/zwl2FuDbhJx9/content/interv-u-stats-sekretara-zamestite-la-ministra-inostrannyh-del-rossii-g-b-karasin-agentstvu-ria-novosti-10-oktabra-2017-goda?_101_INSTANCE_zwl2FuDbhJx9_redirect=http%3A%2F%2Fwww.mid.ru%2F Accessed on: 11.10.2017
4. Pritchins, S. (2016). BIGTIME PROBLEMS. Russia in Foreign Affairs, Vol. 14 (1), 194-203.
5. Sputnik. (2017). Almost 80% of Draft Convention on Legal Status of Caspian Sea Agreed Upon - Baku. Retrieved from <https://sputnik-news.com/world/201612271049038921-azerbaijan-caspian-sea/> Accessed on: 13.10.2017
6. Turkmenistan Today. (2017). Meeting of the working group on determining the legal status of the Caspian Sea opened. Retrieved from <http://tdh.gov.tm/news/en/articles.aspx&article7292&cat26> Accessed on: 11.10.2017

KAZAKISTAN CUMHURİYETİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDA ORTAKLIK VE İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

ZHANDOS RANOV

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ,
UZMAN ARAŞTIRMACI

ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ, АҒА ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕР

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ АРАСЫНДАҒЫ ӘРІПТЕСТІК ЖӘНЕ ЫНТЫМАҚТА- СТЫҚ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМ

Ортақлық ve Ішбірлігі Анаlaşması; Kazakistan Cumhuriyeti'nin hem Avrupa Birlięi (AB) hem de Batı dүnyasıyla olan mүнasebetlerini saęlamlaştırmanın yanı sıra, bu үлкeler arasındaki istikrarlı siyasi ilişkilerin de oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Söz konusu anlaşmanın imzalanmasından önce Kazakistan Cumhuriyeti ve Avrupa Birlięi arasında önemli ve olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle, 1991 yılında Avrupa Birlięi tarafından Kazakistan Cumhuriyeti bağımsız bir devlet olarak tanınmış; 15 Nisan 1993 tarihinde Belçika Krallığı'nda Kazakistan Cumhuriyeti'nin Büyükelçilięi açılmış; Avrupa Birlięi'ne üye yedi ülke ve Avrupa Birlięi Komisyonu Kazakistan'ın Almatı şehrinde büyükelçiliklerini açmıştır. 16-17 Aralık 1994 tarihinde imzalanan Avrupa Enerji Şartı (AEŞ), Kazakistan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını aldıktan sonraki ilk uluslararası anlaşması olmuştur. 23 Ocak 1995'te Kazakistan Cumhuriyeti ve Avrupa Birlięi arasında Oртақlık ve İşbirlięi Анаlaşması imzalanmıştır. 5 Aralık 1995'te Geçici Ticaret Анаlaşması imzalanmış ve nihayet 1 Temmuz 1999 tarihinden itibaren Kazakistan Cumhuriyeti ve Avrupa Birlięi arasındaki Oртақlık ve İşbirlięi Анаlaşması yürürlüğe girmiştir.

Tüm işlemlerin tamamlanması için iki yıllık bir sürenin gerekli olması nedeniyle, 24 Mayıs 1994 tarihinde Oртақlık ve İşbirlięi Анаlaşmasının parafe edilmesi esnasında, Kazakistan

Әріптестік және ынтымақтастық туралы келісім, Қазақстан Республикасының Еуропалық Одақпен (ЕО) және Батыс әлемімен қарым-қатынастарын нығайтуда, сондай-ақ бұл елдер арасындағы тұрақты саяси қатынастарды қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Келісімге қол қойғанға дейін Қазақстан мен Еуропалық Одақ маңызды және оң өзгерістер жасады. Атап айтқанда, Еуропалық Одақ 1991 жылы Қазақстан Республикасын тәуелсіз мемлекет ретінде таныды; 1993 жылдың 15 сәуірінде Бельгия Корольдігінде Қазақстан Республикасының Елшілігі ашылды; Еуропалық Одақтағы жеті ел және Еуропалық Комиссия Қазақстанда Алматы қаласында елшіліктер ашты. 1994 жылы 16-17 желтоқсанда қол қойылған Еуропалық Энергетикалық Келісім, Қазақстан Республикасының тәуелсіздік алғаннан кейінгі алғашқы халықаралық келісімі болып табылады. 1995 жылы 23 қаңтарда Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ арасындағы әріптестік және ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды. 1995 жылы 5 желтоқсанда уақытша сауда туралы келісімге қол қойылды және 1999 жылдың 1 шілдесінен бастап Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ арасындағы Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісім күшіне енді.

Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği arasında “Geçici Ticari Anlaşması’nın” geçerli olacağı ve bunun için sadece Avrupa Parlamentosu ile Bakanlar Konseyi’nin onayının yeterli sayılacağı makul görülmüştür. 1992 yılı Ekim ayında Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, eski Sovyetler Birliği ülkeleri ile Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması’nın düzenlenmesine ilişkin müzakerelerin yürütülmesi konusunda hükümler kabul etmiştir. Bu hükümlere uygun olarak 1993-1994 yılları arasında Kazakistan Cumhuriyeti ile müzakerelerin iki raundu gerçekleştirilmiştir. Geçici Ticaret Anlaşması’nın yürürlüğe girmesini sağlayan Geçici Anlaşmanın yapımı için hazırlık çalışmalarını hızlandırmak üzere 1994 yılı sonbaharında Kazakistan Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği arasında bağlantı kurularak, karşılıklı istişareler başlatılmıştır.

23 Ocak 1995 tarihinde Kazakistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev ve Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Jacques Santer, Avrupa Birliği ve Kazakistan Cumhuriyeti arasında Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması’nı imzalamıştır. Ortaklık ve İşbir-

1991 YILINDA AVRUPA BİRLİĞİ TARAFINDAN KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ BAĞIMSIZ BİR DEVLET OLARAK TANINMIŞTIR.

1991 ЖЫЛЫ ЕУ-РОПАЛЫҚ ОДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫН ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТ РЕТІН-ДЕ ТАНЫДЫ.

Барлық жұмыстардың аяқталуына екі жылдық кезеңнің қажеттілігіне байланысты, 1994 жылы 24 мамырда Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ арасындағы әріптестік және ынтымақтастық туралы келісіміне алдын ала қол қою барысында, Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ арасында «Уақытша сауда туралы келісімі» жарамды және бұл үшін тек Еуропарламенттің және Министрлер Кеңесінің бекітуі жеткілікті болып саналды. 1992 жылдың қазан айында Еуропалық Одақ Министрлер Кеңесі бұрынғы Кеңес Одағы елдерімен Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісім жөнінде келіссөздер жүргізуге байланысты ережелерді қабылдады. Осы ережелерге сәйкес, 1993-1994 жылдар аралығында Қазақстан Республикасымен келіссөздердің екі кезеңі өткізілді. 1994 жылдың күзінде Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ байланыс орнатып, Уақытша сауда келісімдерінің күшіне енуіне мүмкіндік беретін Уақытша келісімнің құрылысы бойынша дайындық жұмыстарын жеделдету мақсатында

лігі Аныашмасы'нын Аврупа Топлuluғу ішлерине ve Аврупа Бирлігі'не үйе үлкелерин улusal ve ortak yetkilerine доғрудан бағлантılı олмасы себебіле, бу аныашманын АВ таравандан hem үч Аврупа Топлuluғу (Аврупа Економик Топлuluғу, Аврупа Көмүр ve Çelik Топлuluғу ve Аврупа Atom Enerjisi Топлuluғу) hem de АВ'ye үйе түм үлкелер таравандан onaylanmasına gerek duyulmuştur.

өзара консультациялар басталды.

1995 жылы 23 қаңтарда Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаев пен Еуропалық Комиссияның Төрағасы Жак Сантер, Еуропалық Одақ пен Қазақстан Республикасы арасындағы әріптестік және ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды. Әріптестік және ынтымақтастық туралы келісім Еуропалық Одақ және

Tablo-1 Kazakistan Cumhuriyeti için ORTAKLIK VE İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ Avrupa Birliği'ne Üye Ülkeler Tarafından Onaylanması
Кесте-1. Қазақстан Республикасы үшін Еуропа Одағына мүше мемлекеттердің Әріптестік және ынтымақтастық туралы келісімін бекітуі

1. İspanya/ Испания	30.01.1996	8. Fransa/ Франция	26.02.1997
2. İrlanda/ Ирландия	24.05.1996	9. İtalya/ Италия	03.07.1997
3. Danimarka/ Дания	08.06.1996	10. Hollanda/ Нидерланды	30.10.1997
4. Birleşik Krallık/ Ұлыбритания	14.06.1996	11. Lüksemburg/ Люксембург	02.12.1997
5. Finlandiya/ Финляндия	09.07.1996	12. Yunanistan/ Греция	19.02.1998
6. İsveç/ Швеция	17.07.1996	13. Belçika/ Бельгия	22.06.1998
7. Avusturya/ Австрия	26.09.1996	14. Almanya/ Германия	08.07.1998
		15. Portekiz/Португалия	27.11.1998

Not: İbrashev Z. (2001) Kazakistan Cumhuriyeti Dış Politikasında Avrupa Birliği, s.370, Almatı.

Әдебиет: Ибрашев З. (2001 ж.) Қазақстан Республикасының сыртқы саясатында Еуропа Одағы, 370-б., Алматы қаласы.

Аврупа Бирлігі'не үйе үлкелер таравандан Ortaklık ve İşbirliği Аныашмасы'нын onaylanması süreci ancak 1999 yılında sona ermiştir. Ortaklık ve İşbirliği Аныашмасы, 13 Mart 1997 tarihinde Avrupa Parlamentosu'nca, 1997 yılı Mayıs ayında ise Kazakistan Parlamentosu'nca onaylandıktan sonra; 1 Temmuz 1999 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Ortaklık ve İşbirliği Аныашмасы'нын ilk geçerlilik süresi 10 yıldır. Bu аныашма, geçerlilik süresi dolduktan sonra Kazakistan ve Avrupa Birliği tarafından yenilenmediği takdirde, otomatikman yenilenmiş sayılmaktadır. Ayrıca bu süre zarfında аныашма hükümlerine Avrupa Birliği ve Kazakistan'daki gelişmelere uygun olarak gerekli değişiklikler ile düzen-

Еуропалық Одаққа мүше елдердің ұлттық және бірлескен өкілеттіктерімен тікелей байланысты болғандықтан, бұл келісім Еуропалық қоғамдастықтар тарапынан да (Еуропалық экономикалық қоғамдастық, Еуропалық көмір және болат қауымдастығы және Еуропалық Атом энергиясы қоғамы), сондай-ақ ЕО-ға мүше барлық мемлекеттер тарапынан мақұлданыуы қажет болды.

1999 жылы Еуропалық Одаққа мүше мемлекеттер Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісімін ратификациялау процесін аяқтады. Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісімге 1997 жылы 13 наурызда Еуропалық Парламент және

lemeler de yapılabilir. Şüphesiz, Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması, geleceğe yönelik yapılan önemli bir adım olarak, 1989 yılında AB ve SSCB arasında imzalanan Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın yerini almıştır.

Mayıs 2016 itibarıyla kısmen uygulanmakta olan Kazakistan ve Avrupa Birliği arasındaki İşbirliği Anlaşması, ikili ilişkilerin genişletilmesinde yeni bir seviyeye ulaşmıştır. Avrupa Birliği, Kazakistan'ın en büyük ticari, ekonomik ve yatırım ortağı olmaya devam etmekte olup, ticaret hacminde 2017 yılının ilk yedi ayında geçen yılın aynı dönemine göre %27 oranında bir artış görülmüştür.

Anlaşmanın uluslararası alandaki hukuki belge niteliğini taşıması ve Avrupa Birliği ile Kazakistan arasındaki ilişkileri düzenleyici evrak olması, anlaşmanın önemini daha da artırmaktadır. Bu anlaşma, Kazakistan ve AB arasındaki ilişkileri karşılıklı yararlı ve eşit haklı ortaklık düzeyine kadar taşıma amacını güden hükümleri kapsamaktadır. Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması; AB ile Kazakistan arasındaki siyaset, ekonomi ve sivil ilişkiler alanlarındaki işbirliğinin güçlendirilmesinde, ayrıca piyasa ekonomisine geçişinde Kazakistan'a her türlü desteğini sunulmasında ve AB'ye üye ülkeler ile sıkı ilişkilerin kurulmasında katkı sağlayacaktır.

Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması, uluslararası toplum tarafından kabul edilen insan hakları ve demokrasi normlarını içermektedir. Bu anlaşma, Avrupa Birliği ve Kazakistan Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri geliştirmenin temelini oluşturmakla birlikte, demokratik süreçte Kazakistan'a yardım etmek için büyük olanak sağlayacaktır. Ayrıca, Kazakistan'ın yasal ve hukuki altyapısını Avrupa'nın hukuksal standartlarına uygun bir hale getirmeyi, ticaret ve yatırımı geliştirmeyi hedeflemektedir. Genel olarak, Ortaklık

5 ARALIK 1995'TE GEÇİCİ TİCARET ANLAŞMASI İMZALANMIŞ VE NİHAyet 1 TEMMUZ 1999 TARİHİNDEN İTİBAREN KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ VE AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDAKİ ORTAKLIK VE İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI YÜRÜRLÜĞE GİRMİŞTİR.

1995 ЖЫЛЫ 5 ЖЕЛТОҚСАНДА УАҚЫТША САУДА ТУРАЛЫ КЕЛІСІМГЕ ҚОЛ ҚОЙЫЛДЫ ЖӘНЕ 1999 ЖЫЛДЫҢ 1 ШІЛДЕСІНЕН БАСТАП ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ АРАСЫНДАҒЫ ӘРІПТЕСТІК ПЕН ҰНТЫМАҚТАСТЫҚ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМ КУШІНЕ ЕНДІ.

1997 жылы мамырда Қазақстан Республикасы Парламенті қол қойып, 1999 жылы 1 шілдеден бастап күшіне енді.

Әріптестік және ынтымақтастық туралы келісімнің қолданылуының алғашқы мерзімі - 10 жыл. Қолданылу мерзімі Қазақстан мен Еуропалық Одақ тарапынан жаңартылмаса, бұл келісім автоматты түрде жаңартылған болып есептеледі. Сондай-ақ, аталған кезеңде Еуропалық Одақ пен Қазақстандағы дамуға сәйкес келісімге қажетті өзгерістер мен толықтырулар енгізуге болады. Әрине, Әріптестік және ынтымақтастық туралы келісім болашаққа бағытталған маңызды қадам ретінде, 1989 жылы Еуропалық Одақ пен бұрынғы Кеңес Одағы арасында қол қойылған Коммерциялық және экономикалық ынтымақтастық туралы келісімнің орнын басты.

2016 жылы мамыр айынан бастап ішінара жүзеге асырылған Қазақстан мен Еуропалық Одақ арасындағы ынтымақтастық туралы келісім екі жақты қатынастарды кеңейтуді жаңа деңгейге көтерді. Еуропалық Одақ Қазақстанның ірі коммерциялық, экономикалық және инвестициялық әріптесі болып, өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 2017 жылдың алғашқы жеті айында сауда көлемі 27% артқан болатын.

Келісімнің халықаралық аренада құқықтық құжат екендігі және Еуропалық Одақ пен Қазақстан арасындағы қарым-қатынастардың нормативтік құжаттары болып табылатындығы келісімнің маңыздылығын арттырады. Бұл келісім Қазақстан мен Еуропалық Одақ арасындағы қатынастарды өзара тиімді және тең құқылы серіктестік деңгейіне көшіру мақсатында қарастырылған. Әріптестік пен ынтымақтастық ту-

ve İşbirliği Anlaşması, Avrupa Birliği ve Kazakistan arasındaki ilişkileri geliştirmenin başlangıç siyasi noktası şeklinde algılanmaktadır.

Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması'nda siyasi işbirliğinin canlandırılması; ticaret, yatırım ve işletmecilik alanlarının geliştirilmesi; işletmelerin kuruluşu ve faaliyetleri; sınır geçitlerindeki hizmetlerin iyileştirilmesi; ödeme sistemi ile entelektüel sermayenin geliştirilmesi; sınai, ticari ve telif haklarının korunması, mevzuat alanındaki işbirliği, kültürel, sosyal, finansal ve ekonomik işbirliğinin pekiştirilmesi gibi önemli konulara da değinilmektedir.

Aşağıda yazılanlar Kazakistan Cumhuriyeti ve AB arasındaki Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması'nın temel hükümleridir: AB Komisyonu, Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması hükümlerinin Kazakistan tarafından yerine getiriliş seyrini dikkatlice takip etmektedir. Avrupa

P

ралы келісім, Еуропалық Одақ мен Қазақстан арасындағы саясат, экономика және әлеуметтік қатынастар саласындағы ынтымақтастықты нығайтуға, сондай-ақ Қазақстанның нарықтық экономикаға көшу және ЕО-мен тығыз қарым-қатынас орнатуына ықпал етеді.

Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісім халықаралық қауымдастық қабылдаған адам құқықтары мен демократия нормаларын қамтиды. Бұл келісім демократиялық үдерісте қазақстандықтарға көмектесу үшін жақсы мүмкіндік береді, ал Еуропалық Одақ пен Қазақстан Республикасы арасындағы қатынастарды дамыту үшін негіз болып табылады. Бұдан басқа, Қазақстанның құқық құрылымы және құқық жүйесін еуропалық құқықтық стандарттарға бейімдеуді, сондай-ақ сауда мен инвестицияларды жақсартуға бағыт-

Birliğı, istediğı zaman anlaşma ile ilgili bazı açıklamaları alabilmek için Kazakistan Hükümetiyle görüşme yapabilir ve bu konuda danışabilir. Kazakistan Cumhuriyeti de, Avrupa Birliğı'nin Ortaklık ve İşbirliğı Anlaşması'ndaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini izlemektedir. AB ve Kazakistan Cumhuriyeti arasındaki ihtilâflar uzlaşma yoluyla çözümlenir.

Kazakistan Cumhuriyeti ve AB arasındaki Ortaklık ve İşbirliğı Anlaşması, Kazakistan Cumhuriyeti ile AB ilişkilerinin temel yönlerini belirleyen ve insan hakları ile demokratik ilkelere dayalı işbirliğı meselesini tanımlayan kapsamlı bir belgedir. Şu anda Kazakistan, demokrasisinin geliştirilmesi ve insan haklarının korunması alanında Avrupa ile girişimlerini devam ettirmektedir. Dünyada her ne kadar önemli küresel süreçler yaşansa da Avrupa, dünya gelişim merkezlerinden biri olma niteliğini koruyacaktır. Bu nedenle Kazakistan Cumhuriyeti, öncelikle bakanlıklar düzeyinde Avrupa ile ortaklık münasebetlerini canlandırmalı ve Avrupa'yla işbirliğı sürecinin tüm olumlu yönlerinden yararlanmalıdır.

Kazakistan'ın AB ile ortaklık ilişkileri oluşturmalarının temel amacı; Batı Avrupa ülkeleri ile siyasi ve ekonomik işbirliğini geliştirmek, Kazakistan'ın Avrupa Ekonomik Topluluğı'na entegrasyonunu sağlamak ve Avrupa topluluğı ile eşit şartlarda ortaklık kurmaktır. AB'nin bu ilişkilerden beklentileri; Avrupalı mal ve sermayenin Kazakistan pazarına rahat girişinin sağlanması, ikili ticarete elverişli çalışma rejiminin uygulanması ve doğrudan yatırımların serbest dolaşımıdır.

Kazakistan halkı, Avrupa ile işbirliğı süreci hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Dolayısıyla Orta Asya ülkelerinin liderleri, Avrupa örneğini dikkate alarak Orta Asya bölgesinde bütünleşme sürecini başlatmak istiyorlarsa,

**AVRUPA BİRLİĞİ
KAZAKİSTAN'IN
EN BÜYÜK TİCARİ,
EKONOMİK VE YATIRIM
ORTAĞI OLMAYA DEVAM
EDİYOR VE İKİLİ TİCARET,
OLUMLU DİNAMİKLER
GÖSTEREREK, 2017
YILININ İLK YEDİ AYINDA
GEÇEN YILIN AYNİ
DÖNEMİNE GÖRE YÜZDE
27 ORANINDA BİR
ARTIŞA İŞARET EDİYOR.**

**ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ІРІ
КОММЕРЦИЯЛЫҚ,
ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ ИНВЕСТИЦИ-
ЯЛЫҚ ӘРІПТЕС БОЛЫП
ТАБЫЛАДЫ ЖӘНЕ ЕКІ
ЖАҚТЫ САУДА 2017
ЖЫЛДЫҢ АЛҒАШҚЫ
ЖЕТІ АЙЫНДА ӨТКЕН
ЖЫЛДЫҢ ОСЫ КЕ-
ЗЕҢІМЕН САЛЫСТЫ-
РҒАНДА 27 ПАЙЫЗҒА
АРТЫП, ОҢ ДИНАМИ-
КАНЫ КӨРСЕТТІ.**

талған. Жалпы алғанда, Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісім Еуропалық Одақ пен Қазақстан арасындағы қатынастарды дамыту үшін бастапқы саяси түйін ретінде қабылданады.

Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісімде саяси ынтымақтастықты жандандыру; сауда, инвестиция және басқару аймақтарын дамыту; кәсіпорындарды құру және олардың қызметі; шекаралық өткелдерде қызметтерді жетілдіру; төлем жүйесі мен интеллектуалды капиталды дамыту; өнеркәсіптік, коммерциялық және әлеуметтік құқықтарды қорғау, заңнама саласындағы ынтымақтастық, мәдени, әлеуметтік, қаржылық және экономикалық ынтымақтастықты нығайту сияқты маңызды мәселелерді қамтиды.

Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ арасындағы Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісімнің негізгі қағидалары мыналар болып табылады: Еуропалық Комиссия Қазақстан тарапынан Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісімнің ережелерін мұқият қадағалайды. Еуропалық Одақ реттеу туралы қандай да бір түсініктемелер алу үшін кез келген уақытта Қазақстан Үкіметімен консультациялар жүргізе алады. Қазақстан Республикасы Еуропалық Одақтың Әріптестік пен ынтымақтастық туралы келісім бойынша міндеттемелерін қадағалайды. Еуропалық Одақ мен Қазақстан арасындағы дауларды келісу арқылы шешеді.

Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақ арасындағы Әріптестік және ынтымақтастық туралы келісім Қазақстан Республикасы мен Еуропалық Одақтың қарым-қатынастарының негізгі аспектілерін және адам құқықтары мен демократиялық принциптерге

KAZAKHISTAN'IN AB İLE ORTAKLIK İLİŞKİLERİ OLUŞTURMASININ TEMEL AMACI; BATI AVRUPA ÜLKELERİ İLE SİYASİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİNİ GELİŞTİRMEK, KAZAKHISTAN'IN AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU'NA ENTEGRASYONUNU SAĞLAMAK VE AVRUPA TOPLULUĞU İLE EŞİT ŞARTLARDA ORTAKLIK KURMAKTADIR.

bölge halklarının Avrupa ile işbirliği hakkında yeterli bilgi edinmelerini teşvik etmelidir. Bu amaçla, Orta Asya'da bilimsel araştırmaları yürüten ve Orta Asya ile Avrupa'yı birbirine yakınlaştıracak olan bir Avrupa Birliği Enstitüsü'nün açılması yararlı olabilir. □

негізделген ынтымақтастық мәселелерін анықтайтын кешенді құжат болып табылады. Қазіргі уақытта Қазақстан демократия мен адам құқықтарын қорғау саласында Еуропамен өз бастамаларын жүзеге асыруда. Еуропа әлемдегі маңызды жаһандық процестермен қатар әлемнің даму орталықтарының бірі болып қалады. Осы

**ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚТЫҢ
ҚАЗАҚСТАНМЕН ӘРІПТЕСТІК
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРДЫ
ҚҰРУЫНЫҢ НЕГІЗГІ МАҚСАТЫ:
БАТЫС ЕУРОПА ЕЛДЕРІМЕН
САЯСИ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫ
КЕҢЕЙТУ. ОЛ ЕУРОПАЛЫҚ
ҚАУЫМДАСТЫҚПЕН ТЕҢ
ШАРТТАРДА ЖҰМЫС ЖАСАУ
БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ.**

Кайнактар: / Әдебиеттер:

1. Абиқауев Н. (2000), «Қазақстан - Еуропалық Одақ: әріптестік және ынтымақтастық туралы келісім», Казахстанская правда, № 158-159, 24 Маусым 2000, <http://panoramakz.com/archiv/2000/24.htm>, кіру күні: 25.09.2017.
2. Байзақова К.И. (2003), «Еуропалық Одақ және Орталық Азия», «Орталық Азия операция-ларына Еуропалық комиссия өкілдігі». <http://allrefs.net/c9/1m028/>, кіру күні: 27/09/2017

себепті Қазақстан Республикасы министрліктер деңгейінде Еуропамен серіктестік қарым-қатынастарын жандандырып, Еуропамен ынтымақтастықтың барлық оң аспектілерін пайдалана алады.

Еуропалық Одақтың Қазақстанмен әріптестік қарым-қатынастарды құруының негізгі мақсаты: Батыс Еуропа елдерімен саяси және экономикалық ынтымақтастықты кеңейту. Ол Еуропалық қауымдастықпен тең шарттарда жұмыс жасау болып табылады. Еуроодақтың осы қатынастардан үміттері: Еуропалық тауарлар мен капиталдың Қазақстан нарығына біркелкі кіруі, екі жақты саудадағы қолайлы жұмыс режимін қолдану және тікелей инвестициялардың еркін қозғалысы.

Қазақстан халқының Еуропамен ынтымақтастық барысы туралы жеткілікті ақпараты жоқ. Сондықтан Орталық Азия елдерінің көшбасшылары Еуропа үлгісін ескере отырып, Орталық Азия аймағында интеграция үдерісін бастауды қаласа, аймақ халқын Еуропамен ынтымақтастық туралы жеткілікті ақпарат алуға ынталандыруы керек. Осы мақсатта Орталық Азияда ғылыми зерттеулер жүргізетін және Орталық Азияны Еуропаға жақындата түсетін Еуропалық Одақ институтын ашу пайдалы болуы мүмкін. □

3. Ибрашев З. (2001) «Қазақстан Республикасындағы Еуропалық Одақтың Сыртқы саяса-ты», с.370, Алматы, кіру күні: 25/09/2017.
4. Tengrinews.kz (1997). 1997 жылы 26 мамырда Қазақстан Республикасының Заңы: «әріптестік бекіту және Еуропалық Одақпен Қазақстан Республикасы арасындағы ынтымақтастық туралы келісімнің қабылдануы», № 113. https://tengrinews.kz/zakon/parlament_respubliki_kazahstan/mejdunapodnyie_otnosheniya_respubliki_kazahstan/id-z970000113/, кіру күні: 23.09.2017.
5. Темиржанов С.Д. (2008). «Қазақстан Республикасының леуметтік-экономикалық дамуы: Ағымдағы жағдай және жаңа тренд зерттеу». <https://mirznani.com/a/252368/sotsialno-ekonomicheskoe-razvitiie-respubliki-kazahstan-sostoyanie-analiz-novykh-tendentsiy>, кіру күні: 01/10/2017
6. Носов М.Ю. (2006). «Еуропалық Одақ және Орталық Азия», № 4, <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:79the4ykvvg8j:www.sov-europe.ru/so-veur/2006-4/nosov.doc+&cd=1&HL=RU&CT=clnk&GL=KZ>, кіру күні: 01/10/2017

LIDIYA PARKHOMCHIK

During the period from September 26 to October 1, 2017, the III Caspian Media Forum was held on the territory of the Astrakhan region. The forum was organized by the Astrakhan Region Government and Caspian States Editorial Board under the auspices of the Ministry for Communications and Mass Media of Russia. One of the main tasks faced by the event organizers is strengthening media interaction and setting up a mechanism for information exchange between the editorial offices of the media of the countries of the Caspian region. The forum was attended by delegations from Russia, Azerbaijan, Iran, Kazakhstan and Turkmenistan, which discussed the prospects of development of common information space

DURING THE PERIOD FROM SEPTEMBER 26 TO OCTOBER 1, 2017, THE III CASPIAN MEDIA FORUM WAS HELD ON THE TERRITORY OF THE ASTRAKHAN REGION.

of the Caspian region.

Joint media projects such as New Generation Project and Caspian Editorial Board Project, as well as conferences, round tables and working meetings including the Forum on the Prospects of Information Exchange of Mass Media of the Caspian Region Countries and seventh Meeting of the Caspian Expert Club took place within the framework of the III Caspian Media Forum. Deputy Minister of Communications and Mass Media of Russia Alexei Volin, Special Representative of the President of the Russia Igor Bratchikov, teachers and trainers of the National Research Institute Higher School of Economics, chief editors of media projects Mail.Ru Group, AzTV and External Communications Service RT participated as the experts. At the end of the forum

the results of the contest for the best journalistic work entitled The Caspian without Borders were summarized.

It should be admitted that the idea to hold the Caspian Media Forum was proposed at the fourth Caspian Summit in Astrakhan in September 2014. The first forum was held in Astrakhan on September 16-20, 2015. As a result of the event, 16 agreements on cooperation between the editorial offices of the Caspian mass media were signed. The forum was attended by over 200 guests from all over the Caspian region. The second forum attended by about 500 participants from Russia,

THE CASPIAN MEDIA FORUM MIGHT BECOME A PROFESSIONAL PLATFORM FOR BROAD INFORMATION EXCHANGE IN THE REGION ALLOWING FOR A NEW COMMUNICATION NETWORK.

Azerbaijan, Iran, Kazakhstan and Turkmenistan took place in Astrakhan on September 22-23, 2016.

It could be concluded that the Caspian Media Forum provides an opportunity to boost bilateral and multilateral cooperation in media-related areas, and jointly train skilled personnel. In fact, there is the vast integration potential for media cooperation between the littoral states. The Caspian Media Forum might become a professional platform for broad information exchange in the region allowing for a new communication network.

DAUREN ABEN

On September 22, 2017, the ministers of foreign affairs of Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan and Uzbekistan and the permanent representative of Turkmenistan to the United Nations (UN) met on the sidelines of the 72nd session of the UN General Assembly in New York, at the initiative of the Kazakh side. During the meeting, the parties discussed regional security issues, prospects of Central Asia's economic development, and coordinated approaches to deepening mutual cooperation. It was the second meeting between the regional foreign ministers, with the first meeting held in this format in September 2016 on the margins of the 71st session of the UN General Assembly.

Following the negotiations, the ministers adopted a joint statement reaffirming that the strengthening of security, political, economic and cultural-humanitarian cooperation between the Central Asian states meets

ALL THE INTRA-REGIONAL ISSUES IN CENTRAL ASIA, SUCH AS THE USE OF WATER AND ENERGY RESOURCES, CAN AND SHOULD BE RESOLVED BY THE STATES OF THE REGION THEMSELVES, BASED ON THE PRINCIPLES OF EQUALITY, MUTUAL ACCEPTABILITY AND BENEFIT, AND RESPECT FOR THE INTERESTS OF ALL THE COUNTRIES.

the long-term interests of their peoples. It was emphasized that all the intra-regional issues in Central Asia, such as the use of water and energy resources, can and should be resolved by the states of the region themselves, based on the principles of equality, mutual acceptability and benefit, and respect for the interests of all the countries. In this context, the parties welcomed the signing of the agreement between Kazakhstan and Turkmenistan on the demarcation of the Kazakh-Turkmen state border in April 2017, as well as the agreement between Kyrgyzstan and Uzbekistan on the Kyrgyz-Uzbek state border in early September 2017. According to the statement, the Central Asian countries are willing to expand trade and economic cooperation, especially in the regulation of transport and tariff policies, as well as deepen bilateral humanitarian ties in the fields of culture, education, science, art, tourism, sports, disaster response and other spheres.

The parties expressed their readiness

to reinforce cooperation in the areas of combating terrorism, extremism, illegal migration, human trafficking, cross-border organized crime, illicit arms trade and drug trafficking, both at the regional level and within the framework of relevant international organizations. The foreign ministers supported Kazakhstan's activities as the non-permanent member of the UN Security Council and reiterated their countries' common desire to cooperate within the framework of the Central Asian Nuclear-Weapon-Free Zone to promote the nuclear nonproliferation regime. The ministers also stressed the commitment of all the Central Asian states to the development of long-term cooperation with Afghanistan and approved their positive efforts in implementing infrastructure, transit-transport, energy and other projects contributing to the inclusion of Afghanistan in the regional cooperative activities.

The parties voiced their support for the high-level international conference titled "Central Asia: Shared Past and Common Future, Cooperation for Sustainable Development and Mutual Prosperity" to be held

under the UN auspices in Samarkand in November 2017, as well as another high-level event scheduled for June 2018 in Dushanbe to launch the International Decade "Water for Sustainable Development, 2018-2028". In addition, the ministers agreed to promote joint international youth forums, festivals, competitions, scientific conferences, exhibitions and other events that would contribute to improving intercultural understanding. General commitment to deepening regional engagement was emphasized during the C5+1 meeting with participation of U.S. Secretary of State Rex Tillerson organized on the same day.

It is worth noting that since the September 2016 change of leadership in Uzbekistan, positive developments in bilateral and multilateral relations among the Central Asian states have created new dynamics for regional cooperation. The joint statement of the ministerial meeting, the first such document adopted by the countries of Central Asia under the UNGA process, has become another milestone in furthering the five-way Central Asian dialogue on the development of common approaches to addressing issues of mutual concern.

GÜNEY KORE ORTA ASYA ÜLKELERİ İLE TİCARİ İLİŞKİLERİNİ GELİŞTİRMEK İSTİYOR

www.wsj.com

ZHENGİZKHAN ZHANALTAY

Güney Kore 2013 yılında başlatmış olduğu "Avrasya İnisiyatifi" kapsamında yürüttüğü çalışmalar çerçevesinde 10 Temmuz 2017 tarihinde Güney Kore-Orta Asya İşbirliği Forumu Sekretaryasını Güney Kore'de açmıştır. "Avrasya İnisiyatifi" dönemin Güney Kore Başkanı Park Geun-hye tarafından hayata geçirilmiş olup Sekretarya Kore Fonu himayesinde çalışmalarına başlamıştır. Sekretaryanın kurulma kararı 15 Kasım 2016 yılında düzenlenen 10. Güney Kore-Orta Asya İşbirliği Forumunda oybirliği ile kabul edilmiştir. Sekretarya'nın kuruluş amaçları arasında yeni ve gelecek vaat eden proje

“

GÜNEY KORE "AVRASYA İNİSYATİFİ" KAPSAMINDA 10 TEMMUZ 2017 TARİHİNDE GÜNEY KORE-ORTA ASYA İŞBİRLİĞİ FORUMU SEKRETARYASI AÇILMIŞTIR.

”

ve yatırım alanlarının sistematik bir şekilde yönetilmesi ve uygulamaya konulması ile ülkeler arasındaki işbirliği diyalogunun güçlendirilmesi gösterilebilir. Sekretarya bünyesinde her Orta Asya ülkesinden bir temsilcinin de yer alması kurumda alınan kararlarda bölge ülkeleri ile fikir birliğinin sağlanması konusunda önemli bir adımdır.

Günümüzde çoğunluğu Kazakistan ve Özbekistan'da olmak üzere yaklaşık 500.000 etnik Koreli yaşamaktadır. Tarihsel süreçte bu kişilerin nasıl Orta Asya'ya geldiklerine baktığımızda 1930'lu yıllarda Sovyetler Birliğinde yaşayan yaklaşık 100.000 etnik Koreli'nin Kazakistan ve Özbekistan'a zor-

la göç ettirilmesini gösterebiliriz. Şu an Kazakistan'da 200, Özbekistan'da ise 400'den fazla Koreli şirket faaliyet göstermektedir. Sekretarya kültürel ve ticari bağların daha da güçlendirilmesi konusunda bölgedeki Kore diasporası ile daha sıkı çalışmayı hedeflemektedir.

Güney Kore ile bölge ülkeleri arasındaki ticaret hacmine bakıldığında Özbekistan ve Kazakistan Güney Kore'nin en büyük ticaret ortaklarıdır. 2016 yılında Güney Kore ile Orta Asya ülkeleri arasındaki ticaret hacmi toplam 2 milyar dolar seviyesinde olup bunun 1,6 milyarı Özbekistan ve Kazakistan ile yapılan ticarete aittir. Sekretarya'nın öncelikli görevlerinden birisi özellikle 2015 yılı sonrasında ciddi şekilde düşen ticaret hacmini tekrar 2015 öncesi döneme

“

2016 YILINDA GÜNEY KORE İLE ORTA ASYA ÜLKELERİ ARASINDAKİ TİCARET HACMİ TOPLAM 2 MİLYAR DOLAR SEVİYESİNDE OLUP BUNUN 1,6 MİLYARI ÖZBEKİSTAN VE KAZAKİSTAN İLE YAPILAN TİCARETE AİTTİR.

”

ardından da daha da yüksek seviyelere çıkarmaya çalışmaktır.

Bu girişimi Güney Kore'nin Orta Asya'da görünürliğini artırma ve bölge ülkeleri ile ilişkilerini güçlendirme adımı olarak değerlendirebiliriz. Her ne kadar 2013 sonrasında özellikle Özbekistan ile ticari ilişkilerini geliştirmeyi başaran Güney Kore'nin karşılaştığı en büyük sorunlardan birisi bölgeye olan uzaklığı ve Orta Asya ülkelerinin kara ile çevrili olmasıdır. Bu durum lojistik maliyetlerini artırması nedeniyle Güney Kore ürünlerinin rekabet gücünü fiyat anlamında azaltmaktadır. Bu yüzden ülkeler arasındaki ticari işbirliğini daha da güçlendirebilmek için Sekretaryanın lojistik başta olmak üzere birçok konuda çeşitli çözüm önerileri sunması gerekmektedir.

www.fortune.com

KAZAKHSTAN AND CHINA PLAN TO LAUNCH THE LIANYUNGANG-TURKEY CARGO TRAIN

KANAT MAKHANOV

During the recent working visit to Beijing, Kanat Alpysbayev, the head of Kazakhstan Temir Zholy (KTZ), Kazakhstan's railway operator, met with Li Wenxin, the Vice General Manager of China Railway Corporation. The development of cooperation in the field of transportation and logistics between Kazakhstan and China was discussed during the meeting. It was pointed out that the bilateral cooperation in developing the rail transit was fruitful in many terms. The adoption of common tariffs for transit and export container shipping has led to a considerable increase of the cross-border railroad transportation. At the same time, one of the most important decisions made during the talks was to jointly work on the launch of the container train on the Lianyungang-Turkey route through the ter-

THE CROSS-BORDER TRANSPORTATION IS PROJECTED TO INCREASE AS THE GOVERNMENTS OF KAZAKHSTAN AND CHINA WILL PROGRESS FURTHER IN MUTUAL COOPERATION.

ritory of Kazakhstan using the new Akhalkalaki-Kars railway line.

According to the official statistics of KTZ, during January-August 2017, 6.701 million tons of cargo were transported through the railway border crossings of Dostyk-Alashankou and Altynkol-Khorgos. Hence, there has been a 29% increase in the cross-border cargo transportation in comparison to the same period of 2016. The cross-border transportation is projected to increase as the governments of Kazakhstan and China will progress further in mutual cooperation. Thus, by the end of this year, the cargo transportation is expected to reach 10 million tons, whereas in 2018 it is planned to transport 12.3 million tons.

The Kazakh-Chinese cross-border railroad transportation is in fact one

of the most promising projects that unites economic interests of many countries. Container transportation between China and Europe has shown a significant increase during the first two months of 2017. The first cargo train loaded with consumer goods was launched from China to London in January 2017. In April 2017, the same train was sent back loaded predominantly with whisky and spare parts. China intends to intensify trade via railroad with the European countries within the framework of its Belt and Road Initiative project. The European countries also seek to increase trade with China using the new route, which was confirmed at the Belt and Road Forum for International Cooperation held in Beijing in May 2017.

FOR TURKEY, THE IMPLEMENTATION OF TRADE THROUGH THE NEW ROUTE WOULD IMPLY A NEW LEVEL OF COOPERATION NOT ONLY WITH CHINA, BUT ALSO WITH KAZAKHSTAN AND OTHER CENTRAL ASIAN STATES.

Cargo transportation through the Akhalkalaki-Kars railway line would provide new opportunities for more effective trade between Turkey and China, which is currently worth around \$27.8 billion per year. For Turkey, the implementation of trade through the new route would imply a new level of cooperation not only with China, but also with Kazakhstan and other Central Asian states. The Lianyungang-Turkey trade route is one of the most promising projects to be realized in the near future. Its realization would contribute to further development of the transit potential of Kazakhstan and the regional trade cooperation. However, this would require several rounds of negotiations with Turkey.

OMİRBЕК HANAYI

Çin Dışışleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre, 30 Eylül 2017 tarihinde ABD Dışışleri Bakanı Rex Tillerson Çin'de bir günlük resmi ziyarette bulundu. Ziyaret sırasında ABD Dışışleri Bakanı Tillerson'u Çin Devlet Başkanı Xi Jinping Pekin'deki Büyük Halk Salonu'nda karşıladı. Görüşmede, Çin Devlet Başkanı Xi, Çin-ABD ikili ilişkilerinin istikrarlı bir biçimde gelişmesinden duydukları memnuniyeti dile getirerek, ABD Başkanı Donald Trump'la iyi bir ilişki sağladıkları ifadesinde bulundu. Çin-ABD arasındaki üst düzey ziyaretlerle ikili ilişkilerin karşılıklı saygı ve yararı temel alan işbirliği ortaklığı düzeyinde gelişebileceğini söyleyen Xi, Trump'ın bu yıl Kasım ayında Çin'e yapacağı ziyaretine büyük önem verdiklerini belirtti. Çin-ABD ilişkilerinin geleceğinin iki ülke açısından da çok önemli oldu-

“

**ÇİN DIŞİŞLERİ
BAKANLIĞI'NIN
AÇIKLAMASINA
GÖRE, 30 EYLÜL 2017
TARİHİNDE ABD
DIŞİŞLERİ BAKANİ
REX TILLERSON
ÇİN'DE BİR GÜNLÜK
RESMİ ZİYARETTE
BULUNDU.**

”

ğunun altını çizen Xi, iki ülkenin bölgesel ve küresel meselelerde de tarihi sorumlulukları çerçevesinde hareket etmeleri gerektiğini vurguladı. Tillerson ise, öncelikle Trump'ın Çin Devlet Başkanı'na selamını ileterek, ABD Başkanının gelecek ay Çin'e yapacağı ziyarete önem verdiğini belirtti. Ülkesinin Çin ile ilişkilerini geliştirerek iki ülke arasındaki karşılıklı anlayışın ve güvenin artırılmasına büyük önem verdiğini bildiren Tillerson, özellikle de bölgesel ve küresel ölçekte yaşanan sorunların aşılması için ABD-Çin işbirliğinin derinleştirilmesi gerektiğine vurgu yaptı.

Xi'le görüşmesinden sonra Tillerson, mevkidaşı Çin Dışışleri Bakanı Wang Yi ile görüştü. Görüşmede başta ABD Başkanının ilk Çin ziyareti olmak üzere ikili ilişkilerin yanı sıra, Tayvan sorunu, Afganistan sorunu, Kore Yarımadası'ndaki nükleer kriz ve diğer güncel küresel ve bölgesel meseleler ele

alındı. Başkan Xi ve Başkan Trump'ın önderliğinde Çin-ABD ilişkilerinin olumlu bir ilerleme kaydettiğini ve daha fazla gelişme için önemli bir fırsatla karşı karşıya olduklarını ifade eden Wang, Çin-ABD ilişkilerinin giderek gelişmesi için ABD'nin Tayvan sorunuyla Çin'in egemenliğine ve güvenlik çıkarlarına saygı duymasını istediklerini belirtti. Başkan Trump'un bu yıl Kasım ayında Çin'e yapacağı ziyaretıyla ABD-Çin ilişkilerinde büyük bir ilerleme sağlanabileceğine inandığını bildiren Tillerson, ABD'nin "Tek Çin" politikasına bağlı kalacağını açıkladı.

Daha sonra Tillerson, Çin Devlet Konseyi Üyesi ve Merkezi Dışişleri Lider Çalışma Grubu Başkanı Yang Jiechi ile de bir araya geldi. Öncelikle Kuzey Kore'nin nükleer silah geliştirme sorunu gibi bölgesel ve küresel alandaki hassas konuları ele alan taraflar, Çin-ABD Stratejik ve Ekonomik Diyaloğu ve ilk Çin-ABD Diplomasi ve Güvenlik Diyaloğu kapsamında iki ülke arasında ticari-ekonomik, askeri, adalet, bilim ve diğer önemli alanlarındaki işbirliğini geliştirme konularını görüştü.

**ÖZELLİKLE DE
ABD-KUZEY KORE
GERİLİMİNİN
ARTTIĞI BİR
DÖNEMDE
ABD DIŞİŞLERİ
BAKANI'NIN ÇİN'E
ZİYARET YAPMASI
DİKKAT ÇEKİCİDİR.**

Bu ABD Dışişleri Bakanı Rex Tillerson'un ikinci Çin ziyaretidir. ABD Başkanı Trump ile Çin Devlet Başkanı Xi'nin ilk bir araya gelişinden önce Mart 2017 tarihinde Asya turu kapsamında Çin'e ilk ziyaretini gerçekleştiren Tillerson'un, gene Trump'ın Çin'e yapacağı ilk resmi ziyaretinden bir ay önce Çin'i ziyaret etmesi iki ülke açısından da çok önemlidir. Diğer bir açıdan, özellikle de ABD-Kuzey Kore geriliminin arttığı bir dönemde ABD Dışişleri Bakanı'nın Çin'e yapmış olduğu ziyaret dikkat çekicidir. Çünkü son dönemde Kuzey Kore'nin nükleer sorunu nedeniyle ABD-Kuzey Kore arasındaki gerilimin şiddetlenmesi, ABD'nin konuya yönelik Çin'e ihtiyacını artırmaktadır. Bölgedeki gerilimden endişe duyan Çin ise, Pyongyang yönetimiyle bazı ekonomik ilişkilerini kesmenin yanı sıra, Kuzey Kore nükleer sorununun diyalog yoluyla çözülmesi gerektiğini savunmaktadır. Tillerson'un ikinci Çin ziyaretinde konuşulan başlıca konulardan biri olan Kuzey Kore nükleer sorunu, Trump'ın Çin'e yapacağı ilk resmi ziyaretinde de ele alınacak başlıca konulardan bir olduğunu söyleyebiliriz.

OIL PRICE REACHED ITS HIGHEST LEVEL SINCE JULY 2015

DANIYAR NURBAYEV

On September 26, 2017, the Brent crude oil futures price reached \$59.49 per barrel (closing the day at \$58.44), which was its highest level since July 2015 and more than 34% above its 2017 low. Oil prices had been gradually increasing since the beginning of September when they were at \$52.75 per barrel. However, during the seven days from September 19 to September 26 oil prices experienced a sharp 7.89% increase. This increase was mostly due to Hurricane Harvey that hit the main U.S. shale oil-producing region, Texas, and speculative sentiments from

THE RECENT INCREASE
IN OIL PRICES WAS
MOSTLY DUE TO HUR-
RICANE HARVEY AND
THE KURDISH INDE-
PENDENCE REFEREN-
DUM.

the Kurdish independence referendum in northern Iraq, the results of which might have a negative effect on Iraqi oil exports.

Hurricane Harvey was one of the most disruptive natural cataclysms in the United States in recent years. The U.S. Energy Information Administration reported that because of the hurricane for the week ending September 1, 2017, gross inputs to the Texas refineries, which are located in the U.S. Gulf Coast, fell by 3.2 million barrels per day, or 34%, from the previous week. It was also noted that since the U.S. Gulf Coast is also the main area to store petroleum products, the hurricane affected

supply chain on oil. For example, in March 2017, 49% of total U.S. working crude oil storage capacity and more than 40% of working storage capacity for both motor gasoline and diesel fuel were located in the Gulf Coast. Therefore, supply chains of petroleum products were disrupted, which affected world oil prices.

The second reason for the increase in oil prices was the Kurdish independence referendum in Iraq. According to the results of the referendum, almost 93% voted for the independence with the 72% turnout. At the same time, Turkey noted that if Iraqi Kurdistan declared its independence it would restrict the transportation of Kurdish oil, which is mainly transported through Turkey. According to the Bloomberg agency, the Iraqi Kurdish region has approximately 45

OIL PRICES ARE NOT EXPECTED TO SERIOUSLY EXCEED THE \$60 THRESHOLD IN THE SHORT TERM UNLESS THERE ARE SERIOUS PROBLEMS WITH OIL SUPPLY.

billion barrels of crude reserves, and it extracted about 544,600 barrels of oil per day last year, which was about 12% of total Iraqi production.

However, it is quite possible that this rise in oil prices will not last long for several reasons. First, the two factors described above are not perpetual, and their effect will soon be exhausted. Second, increased oil prices will motivate other countries to produce more, thus leading to overproduction. For example, the prices have fallen after peaking at about \$60, because producers started to produce more in order to benefit from higher prices. Hence, we should not expect that oil prices would seriously exceed the \$60 threshold in the short term unless there are serious problems with oil supply.

MERKEZ BANKALARI SANAL PARA TEKNOLOJİSİNE GEÇMEYİ PLANLIYOR

ZHANDOS RANOV

Son yıllarda hayatımıza giren kripto para olarak tabir edilen sanal para birimlerinin her geçen gün kullanım ağı genişliyor. İlk çıktıkları zaman güven sorunu yaşayan dijital paralar artık daha çok alanda kullanılmasının da etkisiyle, birçok kişinin kripto paraları tercih etmesine sebep olmaktadır. Sanal para ile ilgili Cambridge Centre for Alternative Finance tarafından yaptırılan araştırma çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Araştırmaya göre Merkez Bankalarının yüzde 40'ı yani yaklaşık her iki Merkez Bankasından biri gelecek on yıl içerisinde bu teknolojiye geçmeyi planlıyor. Hatta bazı bankaların bitcoin gibi sanal paraları halka arz etme yönünde düşüncelerinin olduğu ifade edilmekte. Araştırmaya katılan Merkez Bankalarının beşte biri ise önümüzdeki iki yıl içerisinde bu teknoloji-

SANAL PARALAR İLE İLGİLİ CAMBRIDGE CENTRE FOR ALTERNATIVE FINANCE TARAFINDAN YAPTIRILAN ARAŞTIRMAYA GÖRE MERKEZ BANKALARININ YÜZDE 40'I GELECEK ON YIL İÇERİSİNDE SANAL PARA TEKNOLOJİSİNE GEÇMEYİ PLANLIYOR.

ye geçebileceğini kaydetti.

Dünya genelinde 25 Merkez Bankası'nın katıldığı araştırmada dikkat çeken diğer bir sonuç ise her on bankadan sekizinin bu teknolojiyi araştırdığını ifade etmesi oldu. Hayatımıza 2009 yılında giren bitcoin şu an dünya çapında en çok tanınan kripto para konumundadır. Günümüzde birçok finansal ve bankacılık işlemlerini internet üzerinden yapıyoruz. Elektronik ortamlarda yapılan bu işlerin en büyük riski ise olası siber saldırılardır. Her ne kadar bankalar zaman zaman siber saldırılara uğrasalar da internet üzerinden yapılan işlemlerin risklerini göz önüne alarak bu gelişmenin arkasında kalmama adına Merkez Bankaları sanal para birimlerinin kullanma ihtimalleri üzerinde durmaya başlamaktadır.

Dartmouth College ekonomi profesörü Andrew Levin konuyla ilgili olarak yap-

tiği açıklamada Merkez Bankalarının kullandığı dijital para biriminin, dijital para dışındaki kağıt paralara benzediğini ve doları temsil ederek artık ücretsiz bir şekilde kullanılabileceğini bildirdi. Kripto para birimlerinin tüketicilerin ve küçük işletmelerin yararına olacağı düşüncesinin gündeme gelmesinin ardından, birçok ülkenin Merkez Bankaları sanal para kullanımını değerlendirmeye başlamıştır. Örneğin Vietnam Merkez Bankası, Mart ayında bitcoin kullanma ihtimalini ciddi şekilde değerlendirdiğini belirtmiştir. Çin ve Danimarka Merkez Bankaları da kripto para birimi kullanımında denemeler yaptıklarını açıkladılar. Bu açıklamalar arasında en dikkat çeken ise Federal Rezerv İdare Meclis Üyesi

ÇİN VE DANI-MARKA MERKEZ BANKALARI KRIPTO PARA BİRİMİ KULLANIMINDA DENEMELER YAPTIKLARINI AÇIKLADILAR.

Jerome Powell, dijital para birimine geçmeyi düşündüklerini açıklamıştır.

Bitcoin ve genel olarak sanal para birimleri hakkında ortaya çıktıkları ilk günden beri güven tartışması sürmektedir. Her ne kadar Merkez Bankaları sanal para birimine geçmeyi düşündüklerini açıklasa da operasyonel olarak bu fikri hayata geçirme konusunda başta güvenlik olmak üzere oldukça fazla ve ciddi sorunların giderilmesi gerekmektedir.

Araştırmada ayrıca Merkez Bankalarının en çok ilgi duyduğu sanal paranın ise eteryum olduğu belirlenmiş olup dünyanın en büyük sanal para birimi konumundaki bitcoin'in piyasa değeri şu sıralar 3.937 dolar, eteryum'un ise 293 dolardan işlem görmektedir.

www.elespanol.com

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On October 1, 2017, the referendum on independence was held in Catalonia, one of Spain's autonomous communities. According to the announced results, over 2.26 million Catalans out of 5.3 million registered voters (43%) cast their votes, with about 92% voting in favor of Catalonia becoming an independent state. The outcome of the referendum has not been recognized by the Spanish authorities who declared it illegal and unconstitutional – a ruling that allowed Spanish police attempts to disrupt and prevent the referendum from taking place. The clashes of voters with police led to 844 people injured, including 12 police officers. Some experts view the referendum as a political standoff between the Catalonia officials and the central government, rather than a genuine vote for independence as the number of unionists still prevails. However, the heavy handed approach of Madrid in handling this issue

will increase rather than decrease the support base for the secession.

Catalonia located in the north-eastern part of Spain has its own language, culture and history. The region is also the economic powerhouse of the country, providing 20% of Spain's GDP and 25% of total exports, which is quite disproportionate to the size of Catalonia occupying just over 6% of Spain's territory and accounting for 16% of its population. The fact that Catalonia pays more in taxes than it receives in government spending is perhaps the main factor behind the support for the referendum. Another, no less important, factor is the desire of Catalans to formally give the preferential status to their language and define the region as a "nation". These amendments were approved by the referendum in Catalonia and the Spanish parliament in 2006. The constitutional court, however, overturned these and other clauses in 2010, with current Spanish Prime Minister

Mariano Rajoy's People's Party being one of the main opponents of changing the status quo. Although the economic crisis that hit hard all parts of Spain after the 2008 financial crisis and the grievances over the status of Catalonia have led to the growth of separatist moods, the recent polls have suggested that only 45% of Catalans want independence.

In the absence of the clear majority for independence, the administration of Catalonia was hoping for the international support in their aspiration for self-determination. In this regard, the coercive measures against the referendum that the Spanish government took have been instrumental in the long game for international opinion. Yet the only foreign leaders who have expressed support for the

SOME EXPERTS VIEW THE REFERENDUM AS A POLITICAL STANDOFF BETWEEN THE CATALONIA OFFICIALS AND THE CENTRAL GOVERNMENT, RATHER THAN A GENUINE VOTE FOR INDEPENDENCE AS THE NUMBER OF UNIONISTS STILL PREVAILS.

referendum are Nicolas Maduro of Venezuela and Nicola Sturgeon of Scotland. Previously, on September 6, the Catalan parliament adopted a law announcing the results of the independence referendum as "binding" and requiring the declaration of independence within 48 hours in the event of a "Yes" vote. However, in case of a unilateral declaration of independence, the international community struggling with similar secessionist movements elsewhere will take hard stance. The European Commission has confirmed that Catalonia would not remain a member of the EU if it leaves Spain. This would be a high cost to pay, as the region's 75% of export goods goes to the EU member states. Therefore, it is unlikely that the Catalan government would act unilaterally meaning that the political battle for Catalonia is far from over.

ALTHOUGH THE ECONOMIC CRISIS THAT HIT HARD ALL PARTS OF SPAIN AFTER THE 2008 FINANCIAL CRISIS AND THE GRIEVANCES OVER THE STATUS OF CATALONIA HAVE LED TO THE GROWTH OF SEPARATIST MOODS, THE RECENT POLLS HAVE SUGGESTED THAT ONLY 45% OF CATALANS WANT INDEPENDENCE.

LIDIYA PARKHOMCHIK

In September 2017, some Caspian littoral states clearly indicated their intention to further strengthen maritime military capabilities. For instance, according to the Russian Ministry of Defense, Russia plans to construct a new home base for its Caspian Flotilla in the Caspian Sea moving it from Astrakhan to Kaspysk in Dagestan by 2020. It is expected that the new main naval base will become one of Russia's most technically advanced naval facilities compared to those available in the North, the Baltic and Black Seas. The project includes the construction of a seaport, ammunition storage facilities, a hospital and barracks for servicemen and housing for officers. The creation of berthing places for warships, moorings and other nec-

“

ACCORDING TO THE RUSSIAN MINISTRY OF DEFENSE, RUSSIA PLANS TO CONSTRUCT A NEW HOME BASE FOR ITS CASPIAN FLOTILLA IN THE CASPIAN SEA MOVING IT FROM ASTRAKHAN TO KASPIYSK IN DAGESTAN BY 2020.

”

essary ground infrastructure will be among the top priorities under the first stage of the project, which is to be completed by 2019. As a result, after its construction the naval base in Kaspysk will be equipped with fully-fledged and weather-protected port infrastructure.

It appears that Russia has rather ambitious naval modernization plans in the Caspian region, although the Caspian Sea is the only basin where Russia is not challenged by the neighboring naval powers or the West. The decision to build the new naval base correlates with the commitment of the Russian authorities to launch a new commercial port in Kaspysk. Therefore, Russia's strategic vision towards the region is slowly changing meaning that the Caspian basin could play a more important role in the new Russian security and economic policy.

Kazakhstan has also indicated its willingness to modify the Caspian security strategy. Indeed, on October 2, 2017, the parliament delegation from the Senate's Committee on Foreign Relations, Defense and Security headed by its chairman Dariga Nazarbayeva visited the port of Aktau and held the committee's meeting with the participation of Kazakhstan's naval commanders. During the meeting, the Commander-in-Chief of the Kazakh Naval Forces, Vice Admiral Zhandarbek Zhanzakov, reported that the country continues to lag far behind the rest of the Caspian states in terms of maritime military equipment. According to Zhanzakov, the naval forces consisting of seven warships and 660 servicemen could not guarantee the protection of offshore facilities for oil and gas exploration, production and transportation, including oil rigs and underwater pipelines. As a result, the parliament members noted the need for the Ministry of Defense to develop a three-year program for strengthening the Kazakh naval forces and border guard service, which should include the staff expansion and the

**FURTHER
MILITARIZATION OF
THE CASPIAN BASIN
COULD BE OBSERVED
IN THE REGION,
BUT IT DOES NOT
NECESSARILY LEAD
TO A STATE OF
MUTUAL HOSTILITY.**

provision of the navy and other troops with modern armaments and military vessels.

It is important to highlight that the mentioned developments have not yet resulted in a significant increase of tension between the neighboring countries. On the contrary, in April 2017 Iran made its first-ever naval visit to Kazakhstan continuing to slowly build military ties with other Caspian states, while the Kazakh Navy paid its first official visit to Iran in September 2017. It is worth mentioning that Iran's first naval visits to Russia and Azerbaijan in 2013 and 2015, respectively, while Azerbaijan's navy made its first-ever visit to Iran on October 4, 2017. Moreover, in August 2017 Tehran took part for the first time in the open naval competitions Sea Cup-2017 in Baku. On the other hand, Turkmenistan remains out of such kind of mutual cooperation activities.

It could be concluded that further militarization of the Caspian basin could be observed in the region. However, this does not necessarily mean that the Caspian five are in a state of mutual hostility.

DAUREN ABEN

On October 6, 2017, the Norwegian Nobel Committee announced that the Nobel Peace Prize was awarded to the International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN), a coalition of grassroots non-government organizations from across the world seeking a strong and effective global ban on nuclear arms. Geneva-based ICAN originated in Australia and was officially launched in Vienna, Austria in 2007. The initiative was inspired by the success of the International Campaign to Ban Landmines, which was instrumental in the negotiation of the Ottawa Treaty banning anti-personnel mines. Along with the Nobel medal and diploma, the coalition will receive 9 million Swedish krona (\$1.1 million) during a special ceremony in Oslo on December 10, 2017.

In her speech announcing the prize,

ICAN RECEIVED THE AWARD “FOR ITS WORK TO DRAW ATTENTION TO THE CATASTROPHIC HUMANITARIAN CONSEQUENCES OF ANY USE OF NUCLEAR WEAPONS AND FOR ITS GROUND-BREAKING EFFORTS TO ACHIEVE A TREATY-BASED PROHIBITION OF SUCH WEAPONS”.

Berit Reiss-Andersen, the chairperson of the Norwegian Nobel Committee, said that ICAN received the award “for its work to draw attention to the catastrophic humanitarian consequences of any use of nuclear weapons and for its ground-breaking efforts to achieve a treaty-based prohibition of such weapons”. Indeed, from 2010, ICAN was a central part of the so-called Humanitarian Initiative which was launched to reframe the debate on nuclear weapons in response to the absence of concrete outcomes from the multilateral nuclear disarmament talks held within the UN framework. On July 7, 2017, following three international conferences on the humanitarian impact of nuclear weapons, which were held in Norway, Mexico and Austria in 2013-2014, and two rounds of negotiations at the UN headquarters in New York, 122 UN member states adopted the first legally binding instrument to ban nuclear arms officially known as the Treaty on the Prohibition of Nucle-

ar Weapons. The treaty will enter into force as soon as it is ratified by 50 states.

It is worth noting that all five de jure nuclear powers (China, France, Russia, the United Kingdom and the United States) and all four de facto nuclear states (India, Israel, North Korea and Pakistan) boycotted the talks and declined to endorse the treaty. Emphasizing that the Norwegian Nobel Committee was aware of this fact, Ms. Reiss-Andersen called on the nuclear-armed states to initiate "serious negotiations with a view to the gradual, balanced and carefully monitored elimination" of nuclear weapons. In its turn, ICAN issued a statement saying that the Nobel Peace Prize was "a tribute to the tireless efforts of many millions of campaigners and concerned citizens worldwide" who have long protested against nuclear weapons, as well "to the survivors of the atomic bombings of Hiroshima and Nagasaki and victims of nuclear test explosions around the world". Thanking the Norwegian Nobel Committee for the award, the coalition urged all the nations to sign and ratify the nuclear ban treaty without delay.

The reactions of the two major nuclear powers, Russia and the United States, to the choice of ICAN as the Nobel Peace Prize winner were different. Russian President's spokesman Dmitry

Peskov stated that the decision of the Norwegian Nobel Committee should be respected. At the same time, according to Peskov, there is no alternative to nuclear parity, which is extremely important from the point of view of international security, while as a responsible member of the nuclear club Russia also supports the nonproliferation of nuclear weapons. The United States issued a statement saying that "no state possessing nuclear weapons or which depends upon such weapons for its security supports" the nuclear ban treaty and that the decision of the Norwegian Nobel Committee "does not change the U.S. position on the treaty: the United States does not support and will not sign the treaty". According to the United States, under the deteriorating overall security environment, the treaty will not make the world more peaceful and risks undermining existing efforts to address global proliferation and security challenges. However, Washington promised to work with other nations to improve international security, counter nuclear proliferation and reduce nuclear dangers. Given such feedback from the nuclear powers, it is clear that while awarding the Nobel Peace Prize to ICAN gives a new momentum to the global anti-nuclear movement much remains to be done to achieve a world without nuclear weapons.

WHILE AWARDING THE NOBEL PEACE PRIZE TO ICAN GIVES A NEW MOMENTUM TO THE GLOBAL ANTI-NUCLEAR MOVEMENT MUCH REMAINS TO BE DONE TO ACHIEVE A WORLD WITHOUT NUCLEAR WEAPONS.

ABD-ÇİN ARASINDAKİ İLK YASA UYGULAMA VE SİBER GÜVENLİK DİYALOĞU

OMİRBЕК HANAYI

04 Ekim 2017 tarihinde, ABD-Çin arasındaki Siber Güvenlik Diyalogu'nun ilk turu ABD'nin başkenti Washington'da gerçekleşti. ABD Adalet Bakanı Jeff Sessions, ABD İç Güvenlik Bakan Vekili Elaine Duke ve Çin Devlet Konseyi Üyesi ve Kamu Güvenlik Bakanı Guo Shengkun'un ortaklaşa başkanlık yaptığı diyalog toplantısına, ABD tarafından Dışişleri Bakan Yardımcısı, Adalet Bakanlığı ve İç Güvenlik Bakanlığının üst düzey yetkilileri, Çin tarafından ise Çin Komünist Partisi (ÇKP) Merkez Siyasi ve Hukuk Komitesi, Kamu Güvenliği Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Sanayi ve Enformasyon Teknolojisi Bakanlığı ve Adalet Bakanlığının üst düzey yetkilileri katıldı.

Toplantıda ABD tarafı, ABD-Çin arasında yasa uygulama ve siber güvenlik alanındaki işbirliğinin güçlendiril-

04 EKİM 2017 TARİHİNDE, ABD-ÇİN ARASINDAKİ SİBER GÜVENLİK DİYALOĞU'NUN İLK TURU ABD'NİN BAŞKENTİ WASHINGTON'DA GERÇEKLEŞTİ.

mesinin sadece iki ülke için değil tüm dünya için oldukça önemli olduğuna dikkat çekerek, her iki tarafın da söz konusu alanlarda ortak çıkarları olduğunu ve ortak tehditlerle karşı karşıya kaldığına vurgu yaptı. Washington'un ABD-Çin Yasa Uygulama ve Siber Güvenlik Diyalog mekanizması kapsamında Pekin'le terör, uluslararası suçlarla mücadele, uyuşturucuya karşı mücadele, yasadışı göçmenlerin iadesi, siber suçlarla mücadele, siber güvenliğin koruması ve diğer alanlarda pragmatik işbirliğine hazır olduğu belirtildi.

İki ülkenin Yasa Uygulama ve Siber Güvenlik Diyalog mekanizmasından en yüksek verimle faydalanarak fikir ayrılıklarını azaltması ve işbirliğine odaklanması gerektiğini ifade eden Guo Shengkun, yeni dönemde Çin-ABD ilişkilerinin daha da güçlendirilmesi gerektiğini umduklarını ifade etti. Ülkesinin ABD ile yasa uygulama

ve siber güvenlik alanlarındaki işbirliğini geliştirmeye istekli olduğunu belirten Guo, iki ülkenin güvenliği ve ekonomik çıkarlarının korunması açısından barışçıl, güvenli, açık, uyumlu ve kurallı bir siber ortamının yaratılması için çaba gösterileceğini dile getirdi.

Diyalog toplantısında taraflar arasında terör, uluslararası suçlar, uyuşturucuyla mücadele, gasp edilen malların geri alınması, yasadışı göçmenlerin iadesi, siber suçlar ve hırsızlık gibi önemli konular ele alındı. Diyalog sonucunda, iki ülke arasında a) yasa dışı göçmenlerin iade edilmesi konusunda işbirliğinin sürdürülmesi ve yasa dışı göçmen kimliği tespitine ilişkin mekanizmanın kurulması, b) uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadelede işbirliği birliğinin sağlanması, c) siber güvenliğin korunmasında atılan ortak adımların sürdürülmesi d) rüşvet suçu işleyenlerin yakalanması ve iadesi konularındaki işbirliğine devam edilmesi onaylandı. Taraflar söz konusu temel konularda somut ilerleme kaydetmek amacıyla 2018 yılında da diyalog görüşmelerinin devam edilmesi konusunda anlaştılar.

Söz konusu ABD-Çin ilk Yasa Uygulama ve Siber Güvenlik Diyalogu, ABD Başkanı Donald Trump ve Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in Nisan 2017 tarihindeki ilk görüşmesinde belirlenen iki ülke arasındaki dört üst düzey diyalog mekanizmasından biridir. Aynı zamanda söz konusu diyalog, iki ülke arasında yasa uygulama ve siber güvenlik konusundaki ilk diyalog toplantısı olmasıyla da oldukça dikkat çekicidir. Bazı konularda anlaşmazlıkların olmasına rağmen, son zamanlarda ABD-Çin ilişkileri çeşitli üst düzey diyalog mekanizmaları çerçevesinde ilerlemeler kaydetmektedir. Söz konusu diyalog mekanizmasının gerçekleştirilmesi, ABD-Çin arasında terör, uluslararası suçlar, uyuşturucuyla mücadele, gasp edilen malların geri alınması, yasadışı göçmenlerin iadesi, siber suçlar ve hırsızlık gibi küresel çapta önemli alanlarda işbirliğinin önünün açılmasına olanak sağlayabilir. Diğer bir taraftan dünyanın en büyük güçleri arasında yer alan ABD ve Çin arasındaki uygulama ve siber güvenlik konusundaki işbirliği, sadece iki ülke için değil küresel ölçekte önemli olduğu ifade edilebilir.

“

DİYALOG TOPLANTISINDA TARAFLAR ARASINDA TERÖR, ULUSLARARASI SUÇLAR, UYUŞTURUCUYLA MÜCADELE, GASP EDİLEN MALLARIN GERİ ALINMASI, YASADİŞİ GÖÇMENLERİN İADESİ, SİBER SUÇLAR VE HIRSIZLIK GİBİ ÖNEMLİ KONULAR ELE ALINDI.

”

www.24.kg

KYRGYZSTAN AND UZBEKISTAN EMBARK ON IMPROVING BILATERAL RELATIONS

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On October 5-6, 2017, President of Kyrgyzstan Almazbek Atambayev paid a state visit to Uzbekistan, during which a number of agreements were reached that are expected to resolve several issues previously complicating the relations between the two states. Among a dozen of documents that were signed during the visit the most notable are the Declaration of Strategic Partnership and the agreement on delineating the Kyrgyz-Uzbek state border, as well as the business deals worth \$115 million. This visit was a culmination of the year-long efforts undertaken by Uzbek leader Shavkat Mirziyoyev and his Kyrgyz counterpart Almazbek Atambayev to revive

THIS VISIT WAS A CULMINATION OF THE YEAR-LONG EFFORTS UNDERTAKEN BY UZBEK LEADER SHAVKAT MIRZIYOYEV AND HIS KYRGYZ COUNTERPART ALMAZBEK ATAMBAYEV TO REVIVE THE BILATERAL TIES.

the bilateral ties.

For decades, the three often intertwined issues, including the territorial dispute, border demarcation and, most importantly, water and energy conflict, have soured the relations between the two Central Asian republics. These and other problems that historically served as the areas of contention between Kyrgyzstan and Uzbekistan have largely been resolved during this meeting and the earlier, September 5-6, 2017, state visit of Mirziyoyev to Bishkek. As a result of these high-level meetings, 85% of the shared border has finally been agreed upon, the negotiations for the construction of the China-Kyrgyzstan-Uzbekistan railroad have resumed, and the state-run energy companies have signed an agreement to cooperate in constructing

the Kambar Ata-1 hydropower plant in Kyrgyzstan, something that previous Uzbek leader Islam Karimov strongly objected. Both sides have also expressed their hopes that by addressing water and border disputes they would restore beneficial economic cooperation. Over the next few years it is expected that mutual trade turnover could reach \$500 million, which would represent almost a twofold increase from expected \$280 billion in 2017. The parties also signed the Declaration of Strategic Partnership, which commits the two nations to deepen the political dialogue, boost regional security cooperation, enhance economic and trade ties, and develop cultural exchange.

Experts argue that the main factor behind this rapprochement was the ability of the two leaders to find a common language with each other. It is possible that Mirziyoyev and Atambayev established close ties when they interacted in their capacities as the prime-ministers of their

**THE QUESTION
REMAINS IF
THIS LEVEL OF
COOPERATION WILL
BE SUSTAINED AFTER
THE ELECTION OF A
NEW PRESIDENT IN
KYRGYZSTAN.**

respective states. Nevertheless, the question remains if this level of cooperation will be sustained after the election of a new president in Kyrgyzstan. Although the main obstacles have been overcome, some challenges still lay ahead. One of them is the delimitation of the remaining 15% of the border, which is complicated by the presence of several enclaves on the territories of both countries. The two leaders aim to resolve the remaining 217 kilometers of the border before December 1, 2017 when the incumbent president of Kyrgyzstan will leave his office. This task would probably require no less time and political will than removing all the previous barriers combined. Therefore, it could be the next leader of Kyrgyzstan who would have to search for ways to solve this issue. The successful resolution of the border and territorial disputes would require from both sides making significant concessions that the future Kyrgyz president might not risk to accept.

THE EEU AND CHINA COMPLETED NEGOTIATIONS ON THE AGREEMENT ON TRADE AND ECONOMIC COOPERATION

KANAT MAKHANOV

On October 1, 2017, during the meeting held in the Chinese city of Hangzhou, the Eurasian Economic Commission (EEC) and the Ministry of Commerce of the People's Republic of China (PRC) signed a joint statement announcing the completion in principle of the negotiations on the Agreement on Trade and Economic Cooperation between the Eurasian Economic Union (EEU) and the PRC. The statement was signed by PRC Minister of Commerce Zhong Shan and EEC Minister of Trade Veronika Nikishina. This also marked the end of the fifth round of the consultati-

**THE MOST
OUTSTANDING
ROLE OF THE
DOCUMENT IS THAT
IT WOULD FACILITATE
COOPERATION
BETWEEN THE EEU
MEMBER STATES
AND CHINA UNDER
THE ONE BELT ONE
ROAD INITIATIVE.**

ons on clarifying the parameters of the agreement held on September 26-30, 2017.

The consultations on the agreement on trade and economic cooperation were conducted on the basis of the decision of the Supreme Eurasian Economic Council of May 8, 2015. However, the process is still in the initial stage since now the parties have to sign the agreement, which will then have to be ratified by the EEU member states and China. After the document enters into force, it will allow the EEC to carry out trade and economic cooperation with the PRC on those issues that are listed

in the agreement on behalf of the EEU member states, avoiding unnecessary complexities in the negotiation process. The agreement is not preferential and does not apply to customs duties, but it affects cooperation in other areas, such as market competition, electronic commerce, consumer rights, sanitary and phytosanitary measures. However, potentially, the most outstanding role of the document is that it would facilitate cooperation between the EEU member states and China under the Belt and Road Initiative.

The agreement will become an important step in tailoring the regional partnership that offers tremendous economic payoffs to all of its participants. For China, it is a step forward in realizing its Belt and Road Initiative, which is, in fact, a part of its strategy of creating new trade transit routes to Europe and creating demand for Chinese goods in foreign countries. For Russia, it is an opportunity to reaffirm its primary role in

ONE OF THE PARTICIPANTS THAT PROBABLY BENEFITS THE MOST FROM ENHANCED TRADE AND ECONOMIC COOPERATION WITH CHINA IS KAZAKHSTAN.

the EEU and a step forward in implementing its geopolitical goal of creating the Greater Eurasian Partnership, which is to be realized in a long-term perspective and includes China, India and Pakistan and other countries. However, one of the participants that probably benefits the most from enhanced trade and economic cooperation with China is Kazakhstan. First of all, China is the second largest trade partner of Kazakhstan accounting for more than 13% of Kazakhstan's total foreign trade. Hence, any bilateral trade intensification would contribute to the economies of Kazakhstan and China. Secondly, cooperation with China within the EEU framework will facilitate the further realization of Kazakhstan's transit potential. Finally, the implementation of the agreement would also facilitate the transit of goods from Kazakhstan through the territory of China, which, in turn, makes it easier to deliver goods to foreign markets using the Kazakh-Chinese terminal at the port of Lianyungang (China).

DAUREN ABEN

On October 12, 2017, the U.S. Department of State notified the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) of the U.S. decision to withdraw from the Paris-based organization. The reasons cited to explain the decision include Washington's concerns over its mounting unpaid membership dues, the need for fundamental reform of UNESCO, continuing anti-Israel bias, and "extreme politicization" of the agency. The United States, nevertheless, plans to stay engaged with UNESCO as a non-member state through establishing a permanent observer mission in order to continue contributing U.S. views, perspectives and expertise on such important issues under the organization's

THE UNITED STATES ANNOUNCED ITS WITHDRAWAL FROM UNESCO DUE TO WASHINGTON'S CONCERNS OVER ITS MOUNTING UNPAID MEMBERSHIP DUES, THE NEED FOR FUNDAMENTAL REFORM OF UNESCO, CONTINUING ANTI-ISRAEL BIAS, AND "EXTREME POLITICIZATION" OF THE AGENCY.

mandate as the protection of world heritage sites, advocating for freedom of expression, and promoting scientific collaboration and education. Under the UNESCO Constitution, the United States will remain a full member until December 31, 2018, when the U.S. withdrawal will take effect. As an observer, the United States would be involved in UNESCO debates and activities, but would lose its voting right.

The United States has been distancing itself from UNESCO activities in recent years. In late 2011, Washington stopped paying its dues, which accounted for more than 20% of the international body's budget, after the admission of Palestine as UNESCO's full member, in accordance with the U.S. legal norm prohibiting the funding of any UN agency that accepts

Palestine as a full member. President Barack Obama failed to overturn this prohibition at the U.S. Congress, and in 2013, after two years of nonpayment, the United States lost its vote at UNESCO. The current U.S. debt to UNESCO is about \$550 million and will amount to more than \$600 million by December 2018. It is worth noting that this is not the first time Washington has withdrawn from the organization. In 1984, President Reagan's administration left UNESCO complaining about the agency's budget mismanagement, pro-Soviet Union policy, and hostile stance towards Western values. In 2002, President George W. Bush rejoined the organization in an effort to demonstrate his readiness for international cooperation.

Washington's decision to quit UNESCO came a day before the agency's Executive Board nominated former French culture minister Audrey Azoulay as the organization's new director general. On November 10, 2017, the nomination will be submitted to the vote of the UNESCO General Conference that will bring together all of its 195 member states. The outgoing UNESCO's head, Irina Bokova, issued a statement expressing "profound

regret" over the U.S. withdrawal, which she called a "loss for multilateralism". UN Secretary General António Guterres and other UN member states, including Russia and France, also regretted the U.S. decision, saying that this move could have a negative impact on UNESCO activities.

In contrast, Prime Minister of Israel Benjamin Netanyahu called the U.S. move "brave and moral" and announced his country's intention to leave UNESCO as well. In Netanyahu's words, the UN agency has become "a theater of the absurd; instead of preserving history, it distorts it". The U.S. and Israeli critical attitude towards UNESCO significantly escalated in July 2017 after the organization designated the old city of Hebron and the Tomb of the Patriarchs in the Israeli-occupied West Bank as the Palestinian World Heritage sites in danger. Earlier, in 2015-2016, UNESCO adopted the resolutions condemning Israel for mishandling the religious sites in East Jerusalem and the West Bank. According to U.S. State Department officials, the United States could revisit its decision and resume full membership if UNESCO initiates comprehensive internal reforms.

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On October 15, 2017, voters in Kyrgyzstan elected Sooronbai Jeenbekov, a former prime minister and political ally of incumbent President Almazbek Atambayev, as a new president. According to the Central Election Commission which announced the preliminary results later that day, Jeenbekov received 54.3% of the vote, against 33% for Omurbek Babanov, the leader of the opposition Respublika party. The turnout was 56%, or 1.65 million out of 3 million eligible voters. The first-round victory by Jeenbekov was a surprise to many observers who had expected to see the second round of voting. Aside from the election of Atambayev following Roza Otunbayeva's interim presidency, this is the first peaceful transfer of power in Kyrgyzstan's history, a significant achievement

“

THIS VIBRANT CONTEST FOR POWER HAS RAISED, HOWEVER, CONCERNS OF MANY POLITICAL ANALYSTS OVER THE STABILITY OF KYRGYZSTAN.

”

vement for the country which experienced two revolutions in 2005 and 2010. Nevertheless, experts believe major challenges facing the country still lay ahead.

Although thirteen candidates have been registered for the presidential race, it became clear from the outset that the two candidates, Jeenbekov and Babanov, have the highest chances to win the election. The two candidates were running neck and neck with neither being able to gain an upper hand. The election campaign that started a month before the election day, in the absence of a clear split between the political platforms of the top candidates, was full of damaging information and compromising evidence with two sides accusing each other in using illegal tactics.

This vibrant contest for power has

raised, however, concerns of many political analysts over the stability of Kyrgyzstan. Taking into the account its turbulent past and deep societal divide between the country's north and south, as well as the fact that both candidates invested massively in their victories, much would depend on how the sides would react to the outcome of this election. Despite the fact that Babanov almost immediately acknowledged the election results, it remains to be seen if Jeenbekov would enjoy nationwide legitimacy, as the turnout was comparatively low, and 55% of the vote is the smallest number ever received by a winner in the Kyrgyz presidential elections. Another concern is how newly elected President Jeenbekov is going to repair the damaged ties with Kazakhstan, given the fact that his supporter, incumbent President Atambayev, accused Astana on numerous occasions of interfering in the election process and made several public attacks on its leadership. This has caused a major diplomatic row between the countries that led Kazakhstan to tighten control at the border crossings. As Kyrgyzstan's main routes to the outside world run through Kazakhstan, this tension further complicates the country's economic situation.

As the political ally of President Atambayev and his fellow SDPK party member, president-elect Jeenbekov will most likely follow the footsteps of his predecessor. However, the new leader of the country, who will take the office on December 1, 2017, will operate in a different political context and immediately confront several challenges. The national economy is impoverished with thousands of Kyrgyz people looking for job prospects abroad, mainly in Russia and Kazakhstan. As the relations with Kazakhstan are in their lowest level, jump starting the economy would prove to be a difficult task, something without which gaining a solid mandate would be impossible. Moreover, the election comes after Kyrgyzstan voted in a referendum last year to change its constitution shifting certain powers from the president's office to the prime minister. This would require finding a political settlement satisfactory to the opposition leaders who, although defeated, still have a popular support, particularly in the north of the country. In this regard, much will depend on how successful Jeenbekov would be in meeting these challenges, that is going to have profound repercussions not only for Kyrgyzstan's stability but the region as a whole.

www.euractiv.com

“

MUCH WILL DEPEND ON HOW SUCCESSFUL JEENBEKOV WOULD BE IN MEETING THESE CHALLENGES, THAT IS GOING TO HAVE PROFOUND REPERCUSSIONS NOT ONLY FOR KYRGYZSTAN'S STABILITY BUT THE REGION AS A WHOLE.

”

RESULTS OF THE SUPREME EURASIAN ECONOMIC COUNCIL

KANAT MAKHANOV

The meeting of the Eurasian Economic Union's (EEU) Supreme Eurasian Economic Council took place on October 11, 2017 in Sochi, Russia. One of the primary objectives of the meeting was the acceleration of the ratification of the common customs code so that it could come into force starting January 1, 2018. Another point, which was emphasized by the leaders of the EEU member states, was the development of the digital economy. As mentioned by Russian President Putin, the EEU heads of state approved the guidelines of the Union's digital agenda until 2025.

ONE OF THE PRIMARY OBJECTIVES OF THE MEETING WAS THE ACCELERATION OF THE RATIFICATION OF THE COMMON CUSTOMS CODE.

He also recalled that the initiative to develop this document was put forward in December 2016. According to the Russian President Putin, Russia is ready to participate in the practical implementation of the digital agenda. The abovementioned document implies that the EEU countries will coordinate policies in the areas of Internet economy's development, the formation of common rules for digital trade, and the introduction of unified standards for information exchange and protection.

The leaders also pointed out that the EEU had overcome the economic trough of 2016. The positive trends

that were registered in the beginning of 2017 continue. According to the latest available statistics, during January-August of this year the aggregate GDP of the EEU has grown by 1.8%. The cargo transportation between the member states increased by 7.3% and the passenger transportation rose by 7.1%. There has also been a significant growth in industrial production (2.6%), construction (2.2%), and agriculture (1.5%). Most importantly, there is a significant growth in trade both within the union (27.8%) and with non-EEU countries (26.2%). In this regard, the EEU leaders agreed to continue systematic work on deepening the integration process by removing restrictions that impede the free movement of goods, labor, services and capital

THE UNANIMITY OF THE LEADERS OF THE EEU MEMBER STATES DURING THE MEETING HAS INDICATED THE FACT THAT THE EEU COUNTRIES ARE INTERESTED IN ACHIEVING SPECIFIC ECONOMIC GOALS WITHIN THE PARADIGM OF THE UNION.

between the member states.

The agenda of the Sochi meeting of the Supreme Eurasian Economic Council was precise and well specified. The unanimity of the leaders of the EEU member states during the meeting has indicated the fact that the EEU countries are interested in achieving specific economic goals within the paradigm of the union. These intentions were concretized in such short-term objectives as the ratification of the common customs code and the development of digital economy. Economic pragmatism, mutual interest and the absence of serious controversies between the EEU member states have specified the principal pillars and priorities in the EEU development during the very-short term perspective.

BITCOIN'S PRICE CONTINUES TO RISE

DANIYAR NURBAYEV

Bitcoin, which recently has been attracting more and more attention from investors and policymakers, exceeded its previous record of \$5000. According to the CoinDesk, the main information service specializing in digital currencies, on October 12, 2017, the cryptocurrency grew by 12.6% to \$5,439 from \$4,830 a day before. It is important to note that the cryptocurrency almost reached \$5,000 threshold in the beginning of September, but lately, in the middle of September, fell to about \$3,200 after the announcement of the People's Bank of China that they would ban the Initial Coin Offering, which is a fundraising platform for new cryptocurrencies. In addition, at

**PRESIDENT OF
RUSSIA VLADIMIR
PUTIN NOTED THAT
DESPITE MANY
RISKS RELATED TO
CRYPTOCURREN-
CIES THE COUNTRY
WOULD NOT IMPO-
SE MANY LIMITA-
TIONS ON CRYPTO-
CURRENCIES.**

the same time, main Chinese cryptocurrency exchanges announced that they were going to close their operations in the country at the end of September.

However, despite the fact that the Chinese authorities banned cryptocurrencies in the country, Bitcoin was able to grow by almost 70% since the announcement of the ban. One of the reasons why the cryptocurrency was able to grow significantly was the announcement of President of Russia Vladimir Putin that despite many risks related to cryptocurrencies the country will not impose many limitations on cryptocurrencies.

The next reason for the surge of Bitcoin may be the statement by Christine Lagarde, the Managing Director of the International Monetary Fund,

made in the beginning of October 2017 that cryptocurrencies might become main transaction tools in the future, and it might not be wise for governments to dismiss the new currencies.

It is important to note that cryptocurrencies are also supported by the government of Kazakhstan. According to Kairat Kelimbetov, the Governor of the Astana International Financial Centre (AIFC), the center will be a kind of crypto valley or crypto heaven for investors. For this end, the AIFC is developing special norms to regulate cryptocurrencies and maintain their stable development.

Overall, there is a lot of controversy regarding cryptocurrencies. Some experts say that they are a mon-

**CRYPTOCURRENCIES
GAIN MORE AND
MORE IMPORTAN-
CE, AND MORE AND
MORE PEOPLE WILL
BE USING CRYPTO-
CURRENCIES IN THE
NEAR FUTURE.**

ey-laundering tool primarily used by drug dealers and other criminals, while others note that they are the type of currency that allows to seriously decrease transaction costs, and in the absence of comprehensive national regulation by any government they can become a truly international currency. Because of this controversy, many governments are uncertain on how to regulate cryptocurrencies, which creates a lot of speculations in the cryptocurrency market. These speculations lead to high fluctuations, which in their turn make it impossible to forecast the future value of cryptocurrencies. However, what is certain is that cryptocurrencies gain more and more importance, and more and more people will be using cryptocurrencies in the near future.

OMİRBЕК HANAYI

12 Ekim 2017 tarihinde Pekin'de düzenlenen basın toplantısında Çin Ticaret Bakanlığı Sözcüsü Lu Kang, AB'nin Anti-Damping ve Telafi Edici Vergiler Mevzuatında Değişiklik Yapma Kararı'na yönelik açıklamada bulunarak, AB'nin ilgili tedbirleri hayata geçirirken Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) temel kurallarına, özellikle de ayrımcılık yapmama ilkesine uymasını ve korumacılığı önlemesini istediklerini belirtti. AB'nin yeni anti-damping uygulamalarının DTÖ'nün kurallarına aykırı olduğunu dile getiren Lu, bunun DTÖ sistemine zarar vereceğini ve belirsizliği artıracığını vurguladı. Lu, AB tarafından

SON YILLARDA ÇİN VE AB ARASINDA ÇİN PİYASA EKONOMİSİ STATÜSÜNÜ TANIMA KONUSUNDA ANLAŞMAZLIKLAR DEVAM ETMEKTEDİR.

DTÖ kurallarına uyum sağlanması ve uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülüklerinin uygun bir şekilde yerine getirilmesi gerektiğine vurgu yapmanın yanı sıra, ülkesinin AB'deki ilgili tedbirlere yakından takip edeceğini gerekirse, Çin'in meşru haklarını ve çıkarlarını kararlı bir şekilde korumak için gerekli önlemleri alabileceklerini açıkladı.

Çin'in tepki gösterdiği AB'nin Anti-Damping ve Telafi Edici Vergiler Mevzuatında Değişiklik Yapma Kararı, 3 Ekim 2017 tarihinde Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilmiştir. Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'in açıklamasına göre, söz konusu kararın amacı ya-

bancı sermayelere yönelik yeni denetimleri hayata geçirmektedir. 2017 yılının sonuna doğru yürürlüğe girmesi beklenen söz konusu mevzuat değişikliği, aralarında Çin'in de olduğu bazı ülkelere gelen sermayeyi hedeflediği iddia edilmektedir.

Bu durum Çin ile AB arasındaki korumacılık gerilimi olarak nitelendirilebilir. Çünkü son yıllarda Çin ve AB arasında Çin piyasa ekonomisi statüsünü tanıma konusunda anlaşmazlıklar devam etmektedir. Aslında, 11 Aralık 2001 tarihinde Çin, DTÖ'ye katıldığında üyelik anlaşmasının 15'inci maddesine göre ilk 15 yılda Çin'in piyasa ekonomisi statüsünü tanınmaması belirlenmiştir. Çin, söz konusu maddenin geçiş süresinin tamamlanmasıyla ülkesini piyasa ekonomisi olarak tanınması

AB'NİN 3 EKİM 2017 TARİHİNDEKİ YENİ MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ, ÇİN İLE AB ARASINDAKİ KORUMACILIK GERİLİMİNİ TEKRAR GÜNDEME GETİRDİ.

talep etmektedir. Fakat Çin'in son yıllarda Avrupa'da satın almakta olduğu şirketler konusunda endişe duyan AB, 12 Mayıs 2016 tarihinde Çin'e piyasa ekonomisi statüsünü vermemeye yönelik bir kararı kabul etmiştir. Çin'e karşı anti-damping soruşturmalarında, piyasa ekonomisi statüsündeki üçüncü bir ülkenin fiyatlarının kullanılmasının 2016 yılının sonunda sonlandırılmasının Çin-DTÖ anlaşmalarının bir yükümlülüğü olduğunu savunan Pekin yönetimi, AB'yi "ticaret ve yatırım korumacılığıyla" suçlamıştır. AB'nin 3 Ekim 2017 tarihindeki yeni mevzuat değişikliği, Çin ile AB arasındaki korumacılık gerilimini tekrar gündeme getirmiştir. Bu durum, önümüzdeki süreçte Çin-AB arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri olumsuz etkileyebilir.

DAUREN ABEN

On October 19, 2017, Russian President Vladimir Putin spoke at the Valdai Discussion Club, an annual gathering of foreign-policy experts from Russia and abroad, which was held in Sochi this year. His speech and answers to the questions from the audience were devoted to explaining the Russian perspectives on the world's most pressing issues, with a special focus on the relations with the United States. Although Putin declined to confirm whether he would run for his fourth presidential term next March, some observers noted that his Sochi address was like a pre-election manifesto directed more towards the domestic, rather than international, audience.

Vladimir Putin spent a significant portion of his speech criticizing the Western, especially U.S., approaches to solving international issues. In Putin's words, when interests are pushed through at any cost, then disputes become unpredictable and dangerous, leading to violent conflicts and making the world less secure. Referring to the events in the Middle East, he emphasized that forced attempts

**IN PUTIN'S WORDS,
WHEN INTERESTS
ARE PUSHED
THROUGH AT
ANY COST, THEN
DISPUTES BECOME
UNPREDICTABLE
AND DANGEROUS,
LEADING TO
VIOLENT CONFLICTS
AND MAKING
THE WORLD LESS
SECURE.**

to reshape the region and impose a foreign development model had resulted in "chaos and barbarism" instead of progress and democracy. At the same time, Putin praised joint efforts of Russia and its partners in Syria, which are based on international law and offer an alternative to the West's "arrogant and destructive policy", as "very important, correct, professional and timely". He also thanked President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev for initiating the Astana process that contributes to the peaceful settlement of the Syrian conflict.

Regarding the escalation of tension on the Korean Peninsula, President Putin condemned the nuclear tests conducted by the Democratic People's Republic of Korea, but called to resolve the crisis around the North Korean nuclear program in a civilized manner through dialogue, without threatening force and driving Pyongyang into a corner. The Russian president also spoke about double standards that the West applies towards the issues of territorial integrity. According to him, the European Union acted to please "the big brother in Washington" when it provided unconditional support to the secession of Kosovo, while in similar situations

it unanimously condemned the supporters of independence in Catalonia and rejected the referendum results in Crimea. In Putin's view, such an ambiguous policy poses a serious danger to the stable development of Europe and other parts of the world, and hinders the advancement of integration processes across the globe.

In his speech, the Russian president expressed regret that following the collapse of the Soviet Union the United States and its allies had missed an opportunity to build mutually beneficial relations with Russia, starting, instead, to redistribute the spheres of influence by expanding NATO and openly interfere in Russian internal affairs by supporting separatism in the Caucasus. Moreover, they circumvented the United Nations (UN) Security Council by bombing Yugoslavia and invading Iraq, among other things. According to Putin, Russia's most serious mistake in relations with the West was excessive trust that some Western countries perceived as a weakness and exploited to their advantage, totally neglecting Russia's national interests. Putin gave an example of U.S.-Russian nuclear cooperation to illustrate this. Russia provided the United States with an unhindered access to its top-secret nuclear-weapon facilities to demonstrate compliance with its disarmament obligations, while the Russian side was not granted a similar level of access to the U.S. military nuclear sites. In addition, the Russian president questioned the U.S. intention to implement its commitment on the irreversible conversion of weapons-grade plu-

tonium into forms that are not useable for nuclear weapons. Putin also pointed to the fact that, unlike Moscow, Washington is still to ratify the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty and destroy its stockpile of chemical weapons. With regard to the present-day U.S.-Russian relations, President Putin believes that an "unprovoked" and "unprecedented" anti-Russian campaign launched in the United States has led to the situation when any U.S. failure is attributed to Russia. Nevertheless, despite a lamentable state of bilateral relations, Putin acknowledged that the United States is the world's largest economic and military power and one of Russia's most important partners, and therefore Moscow will continue working with Washington if there is willingness for cooperation on its part.

Speaking about the future of the global order and world governance, Putin emphasized that the UN enjoys universal legitimacy and must remain the center of the international system. While admitting that the organization needs improvement to raise its authority and effectiveness, he insisted that any reforms should be gradual and evolutionary, as well as supported by the overwhelming majority of the UN member states. Putin stressed that today there is no alternative to the UN, and its fundamental principles should be adhered to for decades to come. At the same time, President Putin underscored the importance of preserving the unique identity of each nation and each region and called to respect sovereignty as the basis underlying the entire system of international relations.

www.bp.com

TURKMENISTAN HOSTS THE EIGHTH MEETING OF THE CASPIAN SEA PORT AUTHORITIES

LIDIYA PARKHOMCHIK

On October 13-14, 2017, the heads of the Caspian Sea Port Authorities held their eighth meeting in Turkmenbashi to discuss intensification of regional cooperation in the shipping industry. The representatives of Azerbaijan, Iran, Kazakhstan, Russia and Turkmenistan exchanged views on a wide range of issues, including maritime freight traffic, ensuring navigation safety, the development of port infrastructure, the exchange of logistics information, as well as the protection of the Caspian Sea marine environment. During the meeting, the parties also considered possible unification of commercial service fees and port charges. The agenda of the meeting also covered the issues related to the currently

“

THE HEADS OF THE CASPIAN SEA PORT AUTHORITIES HELD THEIR EIGHTH MEETING IN TURKMENBASHI TO DISCUSS INTENSIFICATION OF REGIONAL COOPERATION IN THE SHIPPING INDUSTRY.

”

negotiated Agreement on Cooperation in the Field of Transport on the Caspian Sea and the improvement of international rankings of the Caspian ports, which could be achieved by further modernization of the region's port facilities and the integration of the most efficient logistics systems based on innovative technologies.

It should be mentioned that regular joint meetings of the Caspian Sea Port Authorities are held since 2009 in one of the Caspian Sea's ports. During the first meeting held on May 5-6, 2009, in Bandar Anzali, the parties expressed interest in the establishment of an effective negotiating mechanism that would help to facilitate and simplify regulations related to cargo loading and discharge in the Caspian Sea ports. The decision to hold regular meetings on an annual basis was made

during the second meeting held in May 2010 in Astrakhan. As a result of the third meeting held in Turkmenbashi in September 2011, the parties discussed the possibility of launching the Caspian Sea Shipping Association (CSA) and initiated the process of drafting a memorandum of understanding on ensuring safety and fire-fighting activities in the Caspian Sea. Kazakhstan hosted the fourth meeting of the Caspian Port Authorities in Aktau on November 14, 2012. During the meeting, special attention was paid to the development of the Caspian logistics non-profit information system aimed to ensure direct exchange of information between shippers, port administrations, and other transport organizations involved in the maritime traffic in the Caspian Sea. The passenger traffic and development of the Caspian cruise tourism was among the main topics of discussion during the fifth meeting held

**THE ESTABLISHED
JOINT FIVE-PARTY
DIALOGUE PLATFORM
PAVED THE WAY FOR
STRENGTHENING IN-
TERNATIONAL COO-
PERATION BETWEEN
THE CASPIAN PORTS
IN THE NAVIGATION
SECTOR AND MARITI-
ME FREIGHT TRAFFIC.**

in Baku on November 7-8, 2013. During the sixth meeting held in Astrakhan on September 16, 2014, the parties focused on the improvement of maritime repair services, while during the seventh meeting held in Amirabad on November 16-17, 2015, the sides agreed on rendering medical services to sailors of other Caspian Sea countries in their ports.

It could be stated that the established joint five-party dialogue platform paved the way for strengthening international cooperation between the Caspian ports in the navigation sector and maritime freight traffic. However, since the meetings conclude without signing legally binding instruments on the shipping industry, there is still much work to be done to expand mutually beneficial partnerships in the transport sector between the littoral states.

www.newsletter.european.eu

THE EBRD GRANTS \$500 MILLION LOAN FOR FINANCING TANAP GAS PROJECT

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On October 18, 2017, the Board of the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) approved a \$500 million loan for the 1850-km long Trans Anatolian Gas Pipeline (TANAP). This project is part of the 3500-km long pipeline, Southern Gas Corridor (SGC), that brings gas from the Caspian Sea to Southern Europe. SGC runs through the territories of six countries, and TANAP will carry natural gas produced at the Shah Deniz II offshore gas field in Azerbaijan across Turkey to the border of Greece, from where the Trans-Adriatic Pipeline (TAP) will take gas through Greece, Albania and across the Adriatic to Italy. The completion of TANAP requires an in-

THE PROJECT IS AIMED AT IMPROVING SECURITY AND DIVERSITY OF THE EUROPEAN UNION'S (EU) ENERGY SUPPLY, WHILE ALSO HELPING TO REDUCE CO2 EMISSIONS IN THE BALKAN STATES, WHICH RELY HEAVILY ON COAL.

vestment of \$8.6 billion out of overall \$45 billion needed for SGC. First gas supplies are expected by mid-2018, and initially about 6 billion cubic meters (bcm) of gas would go to Turkey, while the remaining 10 bcm of TANAP's capacity would be delivered to Europe once it is connected to TAP by 2020. The project is aimed at improving security and diversity of the European Union's (EU) energy supply, while also helping to reduce CO2 emissions in the Balkan states, which rely heavily on coal.

The EBRD's decision on funding the project, which is considered to be one of the largest infrastructure projects in the global oil and gas industry, had been expected in March 2017, but was delayed after Azerbaijan was suspended from the Extractive Transparency Initiative (ETI)

– a standard for oil, gas and mineral governance – due to human rights issues and allegation of high-level corruption. That move put the EBRD before a difficult choice: either uphold its principle to condition financial support on abiding the ETI rules or put a geopolitically important project, central to the EU's efforts to weaken Russia's share in its market, under the threat. Although the ETI's proscriptions are non-binding, the international financial institutions, such as the World Bank and IBRD, take the ETI standards into consideration when determining whether to grant loans. Therefore, the decision to approve the funding, despite the concern over Azerbaijan's eligibility for support, illustrates the importance of the project for the EBRD.

Nevertheless, a real test of this project's viability will not come from the

THE DECISION TO APPROVE THE FUNDING, DESPITE THE CONCERN OVER AZERBAIJAN'S ELIGIBILITY FOR SUPPORT, ILLUSTRATES THE IMPORTANCE OF THE PROJECT FOR THE EBRD.

concerns of civil society, but from market forces. A disruption might occur in the next phase of this project's development. It is expected that by 2023, TANAP's capacity will rise to 23 bcm per year and then to 31 bcm by 2026, and that of the TAP pipeline – which will carry gas across Greece to Italy – from 10 bcm to 20 bcm per year. The decision on the construction of SGC was made in the early 1990s, as a way to bring Caspian gas to Eastern Europe as an alternative to Russian gas. At present, though, experts argue that the declining demand for gas across Europe and the rising availability of liquefied natural gas have increased competition, reducing the risk of monopoly. So, by 2026 when the project reaches its full capacity, the EU energy landscape might be different that it was several decades ago.

MAIN POINTS OF KAZAKHSTAN'S DRAFT BUDGET FOR 2018-2020

KANAT MAKHANOV

The Ministry of Finance of Kazakhstan presented the preliminary draft of the three-year central budget for 2018-2020. According to the report given by Minister of Finance Bakhyt Sultanov on October 18 during the plenary meeting of the Mazhilis, the budget for the next three-year period would largely be socially oriented with significant increases in spending on healthcare, education and social security. Thus, the government proposes to spend around 340.6 billion tenge on education and science in 2018. The combined three-year spending on this budget category would be around 1,123.1 billion tenge. Education expenditures for 2018-2020 provide for the

THE DRAFT BUDGET FOR 2018-2020 CAN BE CONSIDERED AS SOCIALLY ORIENTED WITH THE EMPHASIZED PRIORITIES ON HEALTHCARE, EDUCATION AND SOCIAL SECURITY.

expansion of the existing pilot project on the introduction of "per capita financing" in secondary education, which will cover all schools in Astana starting from 2018 and in Almaty starting from 2019.

Expenditures on healthcare for 2018 are expected to reach 1,070.3 billion tenge, whereas the total three-year period expenditures in this sector are planned to be around 3,342.5 billion tenge. Expenditures on social security and benefits will increase in 2018 by 22.1% compared to 2017. Thus, 2,612.9 billion tenge are going to be spent on social security in 2018, and in the three-year period 8,707.5 billion tenge are requested for this category. Another important public spending item planned for 2018-2020 is the financing of the State Industrial Innovative Development

program, as well as Nurly Zhol and Nurly Zher government programs. The major importance of the given projects is that they almost entirely consist of large direct expenditures that would be injected into domestic manufacturing industries, which should eventually produce multipliative effects for the national economy. One of the interesting novelties in the draft budget for 2018-2020 is the Digital Kazakhstan program, the implementation of which in 2018-2020 would require 17 billion tenge.

The draft budget for 2018-2020 can be considered as socially oriented with the emphasized priorities on healthcare, education and social security. The draft includes important changes in expenditures on the abovementioned categories that are aimed at a more efficient use of budget resources. Another import-

ONE OF THE MOST IMPORTANT POTENTIAL RISKS FOR THE 2018-2020 BUDGET IS THE PROBABILITY OF A FURTHER DECREASE IN OIL PRICES AND DEPRECIATION OF TENGE.

ant aspect of the proposed three-year budget is that the government intends to continue its economic stimulus package through the state programs, which will definitely support domestic industries. However, high spending rates of the state budget planned for the next three years will surely contribute to the indebtedness rate. Thus, in 2018 only, the budget deficit would be around 639.5 billion tenge, and more than 600 billion tenge would be spent on the accumulated debt servicing. However, one of the most important potential risks for the 2018-2020 budget is the probability of a further decrease in oil prices and depreciation of tenge. Nevertheless, the 2018-2020 draft budget is still a preliminary fiscal document that will undergo various changes and amendments before it receives final approval.

DANIYAR NURBAYEV

According to Minister of National Economy of Kazakhstan Timur Suleimenov the country's economy grew by 4.3% in first nine months of 2017, and it is projected that the overall growth in 2017 will equal at least 3.4%. It was noted that the economy mainly grew due to monetary and macroeconomic stability, positive external factors and increased investment activity. It is important to note that according to the Ministry's Statistics Committee, the GDP growth in the first nine months of 2016 was only 0.4%, while the annual growth in 2016 was just 1.1%.

Indeed, investments appear to be one of the drivers of economic

**IN THE FIRST THREE
QUARTERS OF 2017,
THE ECONOMY
MAINLY GREW DUE
TO MONETARY AND
MACROECONOMIC
STABILITY, POSITIVE
EXTERNAL FACTORS
AND INCREASED
INVESTMENT ACTI-
VITY.**

growth in 2017. The Statistics Committee shows that investments in fixed assets in January-September 2017 equaled 853.4 billion tenge, which is 9.6% higher than in the same period of 2016. In addition, the National Bank of Kazakhstan reports that in the first half of 2017 the net inflow of foreign direct investment in Kazakhstan was \$1.55 billion, which is 61.7% higher than in the same period of 2016.

Another reason for this year's GDP growth in Kazakhstan is improved industrial production, which grew by 22.21% (to 16.14 trillion tenge) in the first three quarters of 2017 if compared to the same period of 2016. In particular, the highest growth was in the mining industry, which accounts for 52.4% of the total indus-

trial production and grew by 26.42% (to 8.32 trillion tenge). The growth in the mining industry was mainly due to higher oil prices in 2017 resulting from the oil freeze agreement among the major oil exporting countries. It is worth mentioning that the manufacturing industry also grew significantly in the first nine months of 2017 reaching 6.56 trillion tenge, which is 18.76% higher than in the same period of 2016.

Overall, it is quite possible that the economy of Kazakhstan will grow

IT IS QUITE POSSIBLE THAT THE ECONOMY OF KAZAKHSTAN WILL GROW BY MORE THAN THE PROJECTED 3.4% IN 2017.

by more than the projected 3.4% in 2017. The main reason is that traditionally the economy does not experience a decline in the last quarter of a year. During the last five years, including 2014 when oil prices fell in the second half of the year, the economy was able to grow in the last quarter. Therefore, the 3.4% forecast of the Ministry of National Economy seems quite pessimistic, and we should expect higher figures.

05 EKİM 2017 TARİHİNDE ŞOKAN UALİHANOV TARİH VE ETNOLOJİ ENSTİTÜ MÜDÜRÜ PROF. DR. ZİYABEK KABULDİNOV "RUS İMPARATORLUĞU'NUN KAZAKİSTAN'DAKİ DİNİ POLİTİKASI" KONUSU SEMİNER VERDİ.

2017 ЖЫЛДЫҢ 5-ШІ ҚАЗАНЫНДА ШОҚАН УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ Т.Ғ.Д., ПРОФЕССОР ЗИЯБЕК ҚАБУЛДИНОВ «РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ДІНИ САЯСАТЫ» ТАҚЫРЫБЫНА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Семинарды Шоқан Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының директоры т.ғ.д., профессор Зиябек Қабулдинов өткізді. Т.ғ.д., профессор Зиябек Қабулдинов семинар барысында бүгінгі күнге дейін аса зерттелмеген тақырыптардың бірі – патшалық Ресейдің Орта Азиядағы, әсіресе Қазақ хандығындағы діни саясаты жайында талқылап, патша үкіметінің мұсылмандарға қарсы қолданған шаралары туралы егжей-тегжейлі баяндады.

Семинар жалғасында Қабулдинов патшалық Ресейдің Қазақ хандығы аумағында бастаған отаршылдық саясатының алғашқы жылдары жергілікті халыққа «дін бостандығын беру» саясатын ойдағыдай жүзеге асырғанын мәлімдеді. Осылайша патша үкіметі жергілікті топтардың қолдауына ие болып, оны отаршылдық саясатын жүзеге асыру үшін пайдаланды. Патшалық үкіметі қазақ даласында мешіттер мен медреселер салып, ислам дініне қарсы емес екендігін көрсеткісі келді.

Semineri, Şokan Ualihanov Tarih ve Etnoloji Enstitü Müdürü Prof. Dr. Ziyabek Kabuldinov sundu. Sayın Prof. Dr. Ziyabek Kabuldinov sunumunda, bugüne kadar çok fazla incelenmemiş konulardan biri Çarlık Rusya'sının Orta Asya'da ve özellikle Kazak Hanlığında yürüttüğü dini siyaseti anlattı. Bu bağlamda Çar Hükümetinin, Müslümanlara yönelik yaptırımlarına da ayrıntılı değinildi.

Seminer sırasında Kabuldinov, Çarlık Rusya'sının, Kazak topraklarında başlattığı sömürü politikasının ilk yıllarında yerel halkın "dinine özgürlük tanıma" siyasetini başarıyla gerçekleştirdiğini ifade etti. Böylece yerel grupların güvenini kazanarak sömürü siyasetini daha da derinleştirdiğini belirtti. Çar Hükümeti, Kazak bozkırlarında mescitler ve medreseler yapıp, İslam dinine karşı gelmeyeceğini, tam tersine ona destek vereceğini göstermeye çalıştığını ifade etti.

Қазақ хандығы бүгінгі Қазақстан аумағында үш бөліктен тұратын: Ұлы жүз, Орта жүз және Кіші жүз. 1771 жылдан кейін бұл жүздер бір-бірінен тәуелсіз әрекет ете бастады. Қабулдиновтың айтуынша, 1770-ші жылдардың соңында қазақ жүздері күшті Ресей және Қытай империялары арасындағы күрес ортасында қалды. 1900-шы жылдардан бастап көптеген орыстар қазақ даласына жер аударыла бастады. Қабулдинов 1912-1917 жылдар аралығында аштық пен саяси себептер Орталық Азиядағы халықтарды Ресей үкіметіне қарсы шығуға итермелегенін айтты. 1917-1920 жылдар аралығында бұрынғы қазақ жүздері тәуелсіз Алаш Орда мемлекетін құрды. 1920 жылдан кейін орыстардың Қазақ хандығында өздерінің діни саясатын іске асыра алмағанын атап өтті. Семинардан кейін Еуразия ғылыми-зерттеу институты директоры доцент, доктор Вакур Сүмер мен ғылыми қызметкерлер сұрақ қойып, пікірталасқа қатысты.

Kazak Hanlığı, бүгінгі Қазақстан тоprak-
лары үзінде үч парçадан олушуворду: Бүйүк
Cüz, Орта Cüz, Күчүк Cüz. Сөз конусу cüzлер
1771'ден сонра бирбиринден бағымсыз hareket
етmeye башладлар. Кабулдинов, 1770 сонларин-
да Kazak cüzлеринин гүчлү Рус İмпараторлуғу ve
Çин арасндаки мүcadele араснда калдığını be-
лирти. 1900'лерle birlikte pek çok Рус, Kazak boz-
kırlарına yerleşmeye башлад. Кабулдинов, ачlık
ve siyasi sebeplerle 1912-1917 yılları арасında
Рус hükümetine karşı Орта Асыа'да ayaklanma
башладığını ifade etti. 1917-1920 yılları ara-
сында eski Kazak cüzleri bir araya gelerek ba-
ғымсыз Алаш Орда Devleti'ni kurdular. 1920'den

Доцент, доктор Вакур Сүмер т.ғ.д., профессор
Зиябек Қабулдиновқа алғысын білдіріп, бұл
баяндаманың зерттеушілер үшін өте пайда-
лы болғанын айтты. Қабулдиновқа жаңа қыз-
метінде табыс тілеп, Еуразия ғылыми-зерттеу
институты мен Шоқан Уәлиханов атындағы
Тарих және этнология институтының бола-
шақта мәдени, тарихи, саяси және экономи-
калық салаларда бірлесіп жұмыс атқарады де-
ген сенім білдірді. □

сонра Руслар Kazak Hanлығында kendi dini poli-
tikalarını başaramadığını açıklamıştır. Seminer

sonrasında Avrasya Araştırma Enstitüsü müdürümüz Sayın Yrd. Doç. Dr. Vakur Sümer ve araştırmacılar sorularda ve katkılarda bulundu. Sayın Yrd. Doç. Dr. Vakur Sümer, Sayın Prof. Dr. Ziyabek Kabuldinov'a teşekkür ederek araştırmacılar için bu sunumun çok faydalı olduğunu

nu belirtti. Kendisine gelecekte, yeni iş yerinde başarılar dileyerek, Avrasya Araştırma Enstitüsü ve Şokan Ualihanov Tarih ve Etnoloji Enstitüsü'nün kültürel, tarihi, siyasi ve ekonomik alanlarda beraber çalışmalar başaracağını belirtti. □

**11 EKİM 2017 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRÜ YRD. DOÇ. DR. VAKUR
SÜMER “GİLİM ORDASI” MERKEZİ
BİLİMSEL KÜTÜPHANESİNİ
ZİYARET ETTİ.**

2017 ЖЫЛЫ 11 ҚАЗАН КҮНІ
ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ
ДОЦЕНТ, ДОКТОР ВАКУР СҮМЕР
«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» ОРТАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНАСЫНДА
БОЛДЫ.

Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры доцент, доктор Вакур Сүмер, директор орынбасары Женгизхан Жаналтай және ғылыми қызметкер Өмірбек Қанай «Ғылым Ордасы» РМК Орталық ғылыми кітапханасының меңгерушісі Қарлығаш Ескендірқызы және Сирек кітаптар, қолжазбалар және ұлттық әдебиет бөлімінің басшысы Гүлшат Мәсәлімқызымен кездесті. Қарлығаш Ескендірқызының айтуы бойынша, бұл Қазақстандағы ең ірі кітапханалардың бірі болып табылады. Кітапханада шамамен 6 млн. кітап бар және олардың көпшілігі ғылыми кітаптар. Олардың арасында түрік, шағатай, араб, парсы және басқа да көптеген тілдерде жазылған 200 мыңға жуық сирек кездесетін туындылар да бар.

Еуразия ғылыми-зерттеу институтының директоры доцент, доктор Вакур Сүмер

Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Yrd. Doç. Dr. Vakur Sümer, Müdür Yardımcısı Cengizhan Canaltay ve araştırmacı Ömirbek Hanay "Gılım Ordası" bünyesinde bulunan Merkezi Bilimsel Kütüphane yetkililerinden Merkezi Bilimsel Kütüphane Müdürü Karlıgaş Eskendirkızı ve Merkezi Bilimsel Kütüphane Nadir Bulunan Kitaplar, Elyazmaları ve Edebiyat Bölüm Başkanı Gulşat Masalimkızı ile görüştü. Eskendirkızı kütüphanelerinin Kazakistan'daki en büyük kütüphanelerden biri olduğunu ve kütüphane stoklarında yaklaşık 6 milyon kitap bulunduğunu ve bunların çoğunun bilimsel kitaplar olduğunu belirtti. Bunların arasında Türkçe, Çağatayca, Arapça, Farsça ve daha birçok dilde 200 bine yakın nadir bulunan eserlerin de yer aldığını ifade etti.

Avrasya Araştırma Enstitüsü müdürü Yrd. Doç. Dr. Vakur Sümer konuşmasında Merkezi Bilimsel Kütüphane'nin çok geniş kap-

Orталық ғылыми кітапханадағы кітаптар жинағының өте ауқымды екендігін және олардың арасында сирек кездесетін әрі қызықты кітаптардың бар екендігін айтты. Сонымен қатар, Еуразия ғылыми-зерттеу институты мен Орталық ғылыми кітапхана арасында ынтымақтастық жасау мүмкіндігі туралы өз пікірін білдірді. Мәселен, кітапханада түрік тілінде жазылған кітаптардың каталогын жасап шығару зерттеушілер үшін өте пайдалы болатындығын атап өтті. □

samlı bir kitap koleksiyonunun olduğunu görüldüğünü ve bazı nadir bulunan kitapların oldukça ilgi çekici olduğunu belirtti. Ayrıca, Avrasya Araştırma Enstitüsü ile Merkezi Bilimsel Kütüphane arasında yapılabilecek işbirliği konuları hakkında görüşlerini bildirdi. Bunların arasında, kütüphanede bulunan Türkçe eserlerin bir kataloğunun yapılmasının araştırmacılar için oldukça yararlı bir çalışma olabileceğini vurguladı. □

12 EKİM 2017 TARİHİNDE AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜR YARDIMCISI CENGİZHAN CANALTAY "ORTA ASYA'NIN GÖRÜNMEYEN GÜCÜ: İŞÇİ DÖVİZİ DİNAMİKLERİ" KONUSU SEMİNER VERDİ.

2017 ЖЫЛДЫҢ 12 ҚАЗАНЫНДА
ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ ДИРЕКТОРЫНЫҢ
ОРЫНБАСАРЫ ЖЕНГИЗХАН
ЖАНАЛТАЙ «ОРТАЛЫҚ
АЗИЯНЫҢ КӨРІНБЕЙТІН КҮШІ:
ЖҰМЫСШЫЛАРДЫҢ АҚША
АУДАРЫМДАРЫ ДИНАМИКАСЫ»
АТТЫ СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Cengizhan Canaltay, seminerinde, ana hat-
laryla son dönemde işçi dövizi dinamikle-
rinde yaşanan son gelişmeler, bu gelirlerin

Женгизхан Жаналтай семинарында жұ-
мысшылардың ақша аударымдары дина-
микасындағы соңғы өзгерістер және осы
кірістердің жұмысшы мигранттардың от-
басылары мен елдері үшін маңыздылығы
туралы баяндады. Жұмысшы мигранттар-
дың отбасыларына жіберген ақшалай қа-
ражаттарының көлемі жекелей алғанда көп
болмаса да, жалпы деңгейде үлкен сомаға
айналатынын айтты. 2015 жылы әлем бой-
ынша жұмысшылардың ақша аударымда-
ры 601 миллиард долларға жеткенін және
оның 441 миллиард доллары дамушы ел-
дерге жіберілгенін айтты. Бұл ретте осы
аударымдардың көлемі әлемдегі гумани-
тарлық көмек сомасынан үш есе көп екенін
атап көрсетті.

Орталық Азиядағы жағдай туралы айта
келе, Жаналтай 2016 жылы Орталық Азия
елдеріне 3,44 миллиард доллар көлемін-
де жұмысшы ақша аударымдары жасалға-
нын мәлімдеді. Ол бұл көрсеткіштің жалпы
көлем ішіндегі үлесі аз болса да, жіберілген
ел экономикалары үшін зор үлесі бар екенін
атап өтті. Ақша аударымдары көлемінің
Қырғызстан ЖІӨ-нің 30,5%-ына, Тәжікстан
ЖІӨ-нің 26,9%-ына және Өзбекстан ЖІӨ-нің
3,4%-ына сәйкес келетінін айтты. Жаналтай
Орта Азиялық жұмысшы мигранттардың та-

ішкі гөчменлерін айелери ве өлкелери ішін өнеми конуларына деғинди. Ішкі гөчменлерін айелерине гөндердиклери параларын миктарларын бирейсел базда fazla olmamasına рағмен күресел чпта oldukça бүйүк миктарлара дөнүштүгүнү ifade etti. 2015 yılında tüm dünyada гөндерilen ішкі дөвизи миктарыннын toplam 601 milyar dolara ulaştığını ve bunun 441 milyar dolarının ise gelişmekte olan ülkelere aktarıldığını belirtti. Bu noktada söz konusu miktarın dünya çapında yapılan insanî yardım dan 3 kat daha fazlasına denk geldiğinin altını çizerek meblağın бүйүклүгүнө dikkat çekti.

Orta Asya'daki durumdan bahsedен Canaltay, 2016 yılında Orta Asya өлкелерине toplam 3,44 milyar dolar ішкі дөвизи transfer edildiğini ifade etti. Bu rakamın toplam miktar içerisindeki payının küçük olmasına rağmen гөндерilen өлке ekonomileri için muazzam бүйүклүкте bir paya sahip olduğunu vurguladı. Гөндерilen миктарларын Kırgızistan'ın GSYH'nin %30,5'ine, Tacikistan'ın %26,9'una ve Özbekistan'ın %3,4'ne denk geldiğini dile getirdi. Orta Asyalı ішкі гөчменлерін kazançlarının %30-50'sini айелерине гөндердикlerini belirten Canaltay bu miktarın %60-65'inin ise günlük ihtiyaçlarını karşılanmasına harcanıldığını ve ancak geri kalanının kredi ödeme,

быстарының 30-50%-ын отбасыларына жібергенін, 60-65%-ының күнделікті қажеттіліктерді қанағаттандыруға жұмсалғанын, ал қалғаны несиелерді төлеуге, қаржы жинауға және инвестициялауға жұмсалғанын хабарлады. Жіберілген сомалардың бір адамға шаққанда орташа есеппен 300-400 долларды құрайтынын айтты.

Семинар барысында Жаналтай жұмысшы мигранттардың салалық және аймақтық бөлінуі туралы ақпарат беріп, мигранттардың негізінен сауда және құрылыс салаларында жұмыс істейтінін айқындады. Аймақтық бөлінуін қарастырғанда жұмысшы мигранттардың жалақы мен еңбекке деген сұраныстардың жоғары болуына байланысты орталық және солтүстік-батыс аймақтарын таңдайтынын айтты. 2015 жылы ақша аударымдары көлемінің елеулі төмендеуінің ең маңызды себептерінің бірі мұнай бағасы мен еңбек нарығы динамикалары арасындағы тығыз байланыс екенін атап көрсетті. Семинарда жұмысшы аударымдарының экономикалық жағы әлеуметтік жағына қарағанда әлдеқайда көп зерттелгенін және соған байланысты әлеуметтік капитал мәселесінің жеткілікті

tasarruf yapma ve yatırım için kullanıldığını ifade etti. Gönderilen miktarların, kişi başı ortalama olarak 300-400 dolar civarında olduğunu belirtti.

Seminerinin devamında işçi göçmenlerin sektörel ve bölgesel dağılımlarına yönelik detaylı bilgiler sunan Canaltay, göçmenlerin çoğunlukla ticaret ve inşaat sektörlerinde çalıştıklarını dile getirdi. Bölgesel dağılımlarında ise işçi göçmenlerin yüksek maaş ve işçiye talebin çok olması nedeniyle Merkez ve Kuzeybatı eyaletlerini seçtiklerinin altını çizdi. 2015 yılında yaşanan para gönderimlerinde ciddi düşüşün en önemli nedenlerinden birisi olarak petrol fiyatları ile işçi döviz dinamikleri arasındaki güçlü korelasyonu gösterdi. Konuşmasında işçi dövizleri konusunda genelde ekonomik boyutun sosyal boyuta göre çok daha fazla incelendiği ve bu yüzden sosyal sermaye aktarımı konusunun yeterince araştırılmadığını belirterek konunun sosyal boyutu hakkında da çeşitli bilgiler verdi. Bunlar arasında işçi göçmen-

түрде зерттелмегенін айта отырып, мәселенің әлеуметтік қыры жөнінде түрлі ақпарат берді. Жұмысшы мигранттардың тек қана ақша аударып қана қоймай, сонымен қатар тәжірибе және идея алмасумен айналысатынын, сондай-ақ осы әлеуметтік капитал аударымдарының жұмысшы мигрант елдері экономикаларының дамуына елеулі үлес қоса алатынын және әсіресе кәсіпкерлік саласында үлкен даму әлеуетіне ие екенін айтты. □

lerin sadece para transferi değil aynı zamanda tecrübe ve fikir nakli de yaptıklarını ve bu sosyal sermaye transferlerinin işçi göçmenlerin ülkelerinin ekonomilerinin gelişmesine önemli katkı sağlayabileceğini ve özellikle girişimcilik alanında büyük bir gelişme potansiyelin bulunduğunu ifade etti.

Seminer sonunda katılımcılar işçi dinamikleri, Orta Asyalı işçi göçmenlerin Rusya'daki sosyal ve ekonomik durumu konularında görüş alış-verişinde bulundular. □

18 EKİM 2017 TARİHİNDE MİLLİ TARIM ÜNİVERSİTESİNE BAĞLI RUHANİ CANLANMA MERKEZİ MÜDÜRÜ PROF. DR. ABZHANOV HANGELDY "ULUSAL VE ORTAK TÜRK TARİHİNİ İNCELEME METODOLOJİSİ" KONULU SEMİNER VERDİ.

2017 ЖЫЛЫ 18 ҚАЗАНДА ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ АГРАРЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ ЖАНЫНДАҒЫ РУХАНИ ЖАҢҒЫРТУ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ ЖЕТЕКШІСІ, Т.Ғ.Д., ПРОФЕССОР ӘБЖАНОВ ХАНГЕЛДІ «ҰЛТТЫҚ ЖӘНЕ ОРТАҚ ТҮРКІ ТАРИХЫН ЗЕРТТЕУ МЕТОДОЛОГИЯСЫ» АТТЫ СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Семинарында т.ғ.д., профессор Әбжанов Хангелді негізінен тарихи зерттеу, тарихи өзгерістердің басты себептері, сондай-ақ қазақ тарихында айырықша із қалтарған маңызды тұлғалар туралы түрлі ақпараттармен бөлісті. Тарихты жазуда академиялық зерттеу мен қолданылатын методологияның тарихи шындықты ашу жолында өте маңызды екенін білдірді. Тарих ағымына ықпал ететін факторлардың ішінде төңкерістердің белгілі бір әсері болғанымен, тарихи оқиғалардың әсері мен тудырған ықпалын да тарихтың өзгеруінде өте маңызды рөл атқаратын факторлардың бірі ретінде атауға болатынын айтты. Сондай-ақ тарихты өзгерткен жер, тіл және билік сында үш маңызды факторды атап өтті.

Отан ұғымын беретін жердің өте маңызды екенін айта келе, қазақтардың ежелден өздері өмір сүрген жерді қорғауға ерекше мән бергеніне тоқталды. Осы тұрғыдан алғанда жер халқының материалдық тарихи мұрасы саналатынын, жерсіз, отансыз халықтарға өз тарихынан айырылу қаупі туып отырғанын да баяндады. Семинардың жалғасы-

Prof. Dr. Abzhanov Hangeldy seminerinde ana hatlariyla tarih yazımı, tarihin deęişmesine neden olabilecek sebepler ve Kazak tarihinde iz bırakmış önemli şahsiyetler hakkında çeşitli bilgiler sundu. Tarih yazımında akademik çalışmanın ve kullanılan metodolojinin gerçeğe giden yolda oldukça önemli olduğunu ifade etti. Tarihin akışını etkileyen unsurlar arasında devrimlerin belli bir etkisinin olduğunu lakin tarihin deęişmesinde asıl önemli rol oynayan faktörlerden birisi olarak yaşanan olaylara gösterilen etki ve tepki durumunu gösterdi. Ayrıca, tarihi deęiştiren unsurlar arasında 3 nedenden bahsederek bunların sırasıyla toprak, dil ve yönetim olduğunu dile getirdi.

Topraęın, üzerinde yaşayanların vatani olması nedeniyle deęer verilen bir unsur olduğunu ve Kazakların ezelden beri yaşadıkları toprakları korumaya özel önem verdiklerini ifade etti. Bu noktada topraęın o halkın maddi tarihi mirası olduğunu vurgulayarak

da жер – халықтың материалдық мұрасы болса, халықтың рухани мұрасы саналатын тілдің құндылықтарына тоқталды. Қазақ халқының өз мәдениетін, дәстүрі мен әдеби мұраларын ұрпақтан ұрпаққа жалғастыруында кітаптан бұрын тілдің ерекше маңызды рөл атқарғанын баяндады. Сондықтан да, тіл - халықтың мәдениет, әдебиет, салт-дәстүр, философия және басқа да көптеген құндылықтарға ортақ тарихи мәнге ие рухани мұра екенін, тілін ұмытқан халықтардың өз тарихын да ұмыта бастағандарын нақты мысалдармен атап көрсетті.

Қазақтардың тарихта сан қилы қиындықтарды бастан кешсе де өз ұлттық болмысын сақтап қалуының басты себебі де өз тілдерін сақтай алуында жатқанын атап өтті. Осы орайда «Бабалар сөзі» атты 100 томдық еңбектің шығуы қазақ тілінің байлығын көрсететінін тілге тиек етті. Сондай-ақ, қазақ тілінде түйеге қатысты 50-ге жуық синонимдердің бар екенін, бұл да қазақ халқы-

vatansız kalan milletlerin kendi tarihlerine sahip çıkmada zorlandıkları yönünde görüşlerini bildirdi. Seminerin devamında toprak milletler için maddi miras ise dil bilimi de onların manevi mirasıdır sözleriyle dilin halklar için önemine dikkat çekti. Kazaklar'ın kendi kültürlerini, geleneklerini ve edebi mirasını nesilden nesle aktarabilmesinde kitaplardan çok önce kendi dilinde konuşarak bu işlevi gerçekleştirdiklerini ifade etti. Bu yüzden dilin o milletin kültür, edebiyat, gelenek, felsefe ve diğer birçok konudaki ortak tarihsel öneme sahip manevi bir mirası olduğunu ve kendi dillerini unutanların tarihlerini de unutmaya yüz tuttuklarının altını çizdi.

Bu anlayışa sahip olan Kazaklar'ın tarih boyunca türlü zorluklardan geçerek kendi kimliklerini koruyabilmelerini dillerine sahip çıkmaları sayesinde başarabildiklerini belirtti. Bu noktada Kazak dilinin zenginliğini ifade etmek için 100 ciltlik

ның көшпелі мәдениетінің тілдегі бір көрінісі екенін айтты.

Сонымен қатар, түрлі тарихи кезеңдерде билік қабылдаған шешімдердің де тарих ағымының өзгеруінде маңызды рөл атқаратынын айта келіп, Кеңес Одағы кезінде кейбір қазақ басшылардың өз халқының ұлттық мүддесін ескере отырып қабылдаған тарихи шешімдерінің бүгінгі тәуелсіз Қазақстан үшін оң нәтиже беріп отырғанын да тілге тиек етті. Қорытындылай келе, аталған үш маңызды фактордың тарихтың өзгеруіне жасаған ықпал мен әсерлерін ғылыми методологиялар арқылы зерттеу керек деп түйіндеді.

Семинардың соңында қатысушылар тарих, тілде және басқа да маңызды мәселелер туралы пікір алмасты. □

atasözleri eserinin çıkarıldığını dile getirdi. Kazakça'nın özelliklerine de değinerek devede kelimesinin yaklaşık 50'ye yakın eş anlamlı kelime bulunduğunu bunun da Kazak halkının göçebe kültürünün bir mirası olduğunu ifade etti. Yönetim ve karar vericilerin aldıkları veya almadıkları kararların tarihin akışının değişmesinde önemli bir rol oynadığını belirterek Sovyetler Birliği döneminde bazı Kazak yöneticilerin kendi halklarının çıkarlarını gözeterek

aldıkları kararların tarihte iz bırakarak günümüz bağımsız Kazakistan için olumlu sonuçlar verdiğini görmekte olduğumuzu belirtti. Bu üç unsurun tarihin akışına etki ettiğini ve bu değişimlerinde dikkatlice akademik metodlar aracılığı ile incelenmesi gerektiğini bildirdi.

Seminerin sonunda katılımcılar tarih yazımı, dil ve diğer ilgili konular hakkında görüş alış-verişinde bulundular. □

**20 EKİM 2017 TARİHİNDE AVRASYA
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ
YRD. DOÇ. DR. VAKUR SÜMER VE
MÜDÜR YARDIMCISI CENGİZHAN
CANALTAY AL-FARABİ KAZAK MİLLİ
ÜNİVERSİTESİNDE KONFERANSA
KATILDILAR.**

2017 ЖЫЛДЫҢ 20-ШЫ ҚАЗАН
КҮНІ ЕУАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ
ДОЦЕНТ, ДОКТОР ВАКУР СҮМЕР ЖӘНЕ
ДИРЕКТОР ОРЫНБАСАРЫ ЖЕНГИЗХАН
ЖАНАЛТАЙ ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІНДЕ
ӨТКЕН КОНФЕРЕНЦИЯҒА ҚАТЫСТЫ.

Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Asya'da İş-
birliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңес (АӨСШК), Біріккен Ұлттар Ұйымы, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі мен Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі бірлесе ұйымдастырған «Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңес: 25 жыл серіктестік пен қауіпсіздік жолымен» атты Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде өткен конференцияға қатысты. Конференцияға ұйымдастырушы мекемелерден келген өкілдер мен сарапшылар, сондай-ақ түрлі мемлекеттік және білім беру мекемелерінің лауазымды тұлғалары, кейбір АӨСШК-ке мүше мемлекеттердің консулдық өкілдері қатысып, қауіпсіздік мәселелері бойынша өз пікірлері мен ұсыныстарын ортаға салды. Конференция барысында сондай-ақ, Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың БҰҰ-ның 47-ші Бас Ассамблеясында Азия өңірінде қауіпсіздік және ынтымақтастық процестерін жүзеге асыру үшін құрылған АӨСШК-тің осы кезге дейінгі атқа-

(CICA), Birleşmiş Milletler, Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı ve Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı işbirliğinde düzenlenen “Asya’da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı: Güvenlik ve İşbirliğinde 25 Yıl” adlı Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesinde düzenlenen konferansa katıldılar. Konferansa organizasyonu gerçekleştiren kurumlardan gelen temsilciler ve uzmanların yanı sıra çeşitli devlet ve eğitim kurumlarından yetkililer, CICA’ya üye bazı ülkelerin konsolosluk temsilcileri katılarak güvenlik konusu çerçevesinde farklı konulara değinen bildirer sundular. Konferans da ayrıca Kazakistan

рылған жұмысы мен жетістіктері жайында егжей-тегжейлі ақпарат берілді. Конференция бір күнге созылды. □

Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Birleşmiş Milletler 47. Genel Kurul toplantısında ortaya koyduğu Asya’da bir güvenlik ve işbirliği süreci başlatılması önerisini ile kurulan CICA’nın bugüne kadar yapmış olduğu çalışmalar ve başarıları hakkında detaylı bilgiler verildi. Konferans bir gün sürmüş olup kapanış konuşmasının ardından sona ermiştir. □

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ ZENGİNLEŞEN KÜTÜPHANESİYLE ZİYARETÇİLERİNİ BEKLEMEDİR.

ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫНЫҢ КІТАПХАНАСЫ
ОҚЫРМАНДАРЫН КҮТЕДІ.

21. yüzyılın bilgi çağı olarak değerlendirildiği günümüz dünyasında bilgiye ulaşım araştırmacı, tahlil edici ve çözümleyici genç nesiller ve akademisyenler yetiştirilmesi adına oldukça önemlidir. Bilgi toplumu olma yolundaki süreçte küreselleşen dünyada kütüphanelerin bilgiye hızlı ve kolay erişim sağlamaları büyük önem taşımaktadır. Gü-

Білім дәуірі болып саналатын ХХІ ғасыр жан-жақтылы ақпараттарға қол жеткізу - зерттеу, сараптау және шешім қабылдау қабілетіне ие жас ұрпақ пен зиялыларды тәрбиелеуде өте маңызды болып табылады. Ақпараттық қоғам қалыптастыру үдерісіндегі жаһандану кезеңінде кітапханалардың ақпаратқа тез және оңай қол жеткізуі өте маңызды болып отыр. Бүгінде таңда кітапханалар бұрынғыдай кітаптар сақталатын орын болып қалмастан, өз оқырмандарына түрлі саланы қамтыған алуан тілдегі кітаптармен кең ауқымды қызмет көрсетуі қажет. Сонымен қатар, дамыған технологиялық мүмкіндіктерден пайдаланып түрлі басылымдардан сырт, сан алуан электронды форматтағы ақпаратты ұсынуы, оқырмандардың әлемдегі әртүрлі басылымдар мен пікірлерден пайдалану мүмкіндігіне қол жеткізуі тұрғысынан өте маңызды.

Институтымыз Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің мақсаты мен міндеті аясында, әсіресе Қа-

nümüzde kütüphanelerin sadece eski kitapların saklandığı yerler imajından çıkarak ziyaretçilerine çeşitli alanlarda farklı dillerde geniş kapsamlı seçenekler sunması gerekmektedir. Buna ek olarak gelişen teknolojik İngilizce, imkânlardan da faydalanarak basılı yayınların yanı sıra elektronik yayınlara da erişim izni sağlaması okuyucularının dünya çapında farklı yayınlara ve görüşlerden yararlanabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Enstitümüz, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi'nin vizyon ve misyonunu doğrultusunda özelde Kazakistan ve Orta Asya genelinde ise Avrasya coğrafyasında ekonomi, enerji, siyaset ve kültürel konular başta olmak üzere birçok alanda çeşitli konular üzerine Türkçe, Kazakça, İngilizce, ve Rusça akademik çalışmalar yayınlamaktadır. Bu sayede Orta Asya bölgesini ilgilendiren önemli konularda İngilizce ve Türkçe yayınların artırılmasına da katkı sağlamaktadır. Bilgiyi stratejiye dönüştürme hedefi ile çalışan Enstitümüz, çağın gereksinimlerini göz

зақстан мен Орталық Азияда және жалпы Еуразияда экономика, энергетика, саясат және мәдениет саласындағы әр түрлі тақырыптар бойынша қазақ, түрік, ағылшын және орыс тілдерінде ғылыми зерттеулер жариялап келеді. Бұл еңбектер Орталық Азия аймағына байланысты маңызды тақырыптардағы ағылшын және түрік тіліндегі ғылыми басылымдар санының артуына да оң ықпал көрсетуде. Ғылымды стратегияға айналдыруды мақсат тұтқан институтымыз қажеттілікті ескере отырып құрған кітапхана, 2014 жылдың тамыз айынан бастап студенттер мен зерттеушілерге және қатысты ғылыми жұмыстармен айналысушыларға қызмет көрсетіп келеді.

Кітапханамызда қазақ, түрік, ағылшын, орыс және басқа тілдердегі түрлі кітаптар, журналдар, газеттер, сондай-ақ институтымыз шығаратын «Азия Еуропа» журналы мен «Еуразиялық Outlook» жинағы сында сериалы басылымдармен қатар, түрлі баяндамалар мен кітаптар бар. Біздің кітап-

önüne alarak kurduğu kütüphanesi ile öğrenciler, araştırmacılar ve ilgili kişilere, açıldığı Ağustos 2014 tarihinden itibaren hizmet vermektedir.

Kütüphanemizde Türkçe, Kazakça, İngilizce, Rusça, ve diğer dillerde kitaplar, dergiler, gazeteler ile Enstitümüz'ün çıkardığı Asya Avrupa dergisi, 'Eurasian Outlook' kitabı gibi seri yayınların yanı sıra raporlar ve kitaplar da yer almaktadır. Kütüphanemizde toplam 3363 sayıda kitap bulunmakta olup bunların çoğunluğu Türkçe, Kazakça, İngilizce, ve Rusça dillerindeki yayınlardır. Basılı yayınların yanı sıra kütüphanemizden Jstor, Springer, Webofknowledge.com, elibrary.worldbank.org, stats.oecd.org gibi dünyaca ünlü ve geniş veri tabanlarına erişim izni verilmektedir. Bu sayede öğrenci ve araş-

ханада қазіргі дейін жалпы 3363 кітап бар болып, олардың көпшілігі қазақ, түрік, ағылшын және орыс тілдерінде. Сонымен қатар, кітапханамызда Jstor, Springer, Webofknowledge.com, elibrary.worldbank.org, stats.oecd.org секілді әлемге әйгілі және ауқымды деректер қорына қол жеткізу мүмкіндігі берілген. Осылайша, студенттер мен зерттеушілердің қажетті материяларды жинауы үшін әлем бойынша әртүрлі ақпаратқа қол жеткізулеріне қолайлық жартатылған.

Біздің кітапханамыздың маңызды ерекшеліктерінің бірі - Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті Кеңесі ұсынған Қожа Ахмет Яссауидің өмірі мен шығармашылығы туралы ғылыми еңбектерге арналған кітап

tırmacıların çalışmalarında gerekli bilgilere ulaşmalarında dünya çapında çeşitli bilgilere ulaşmalarında önemli ölçüde kolaylık sağlanmaktadır.

Kütüphanemizin önemli özelliklerinden birisi de Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyeti'nin hediye etmiş olduğu, Hoca Ahmet Yesevi'nin hayatı ve eserleri üzerine yapılan çalışmaların bulunduğu bir Ahmet Yesevi Kitaplığının bulunmasıdır. Hoca Ahmet Yesevi üzerine çalışmalar yapan akademisyenlerin ve ilgili kişilerin bu eserlerden ciddi biçimde faydalanabileceğini ifade etmek isteriz.

Dahası kütüphanemizde çeşitli alanlarda birçok değerli yayın bulunmaktadır. Bunların arasında 44 ciltlik Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 10 ciltlik Büyük Türkçe Sözlü-

бұрышы бар. Қожа Ахмет Ясауиды зерттеушілер мен қатысты ғылыми жұмыстармен айналысушылардың аталған ғылыми еңбектерді қажетінше пайдалана алатындығын айтқымыз келеді.

Сонымен қатар, біздің кітапханада түрлі салалардағы көптеген бағалы басылымдар бар. Оның ішінде 44 томдық Түрік энциклопедиясы, 10 томдық Түрік сөздігі, 9 томдық Түркі әдебиеті тарихы, 8 томдық Түркі әдебиетінің антологиясы және 6 томдық Түркі әдебиеті ұғымдары мен терминдерінің энциклопедиялық сөздігі сынды Қазақстанда сирек кездесетін кітаптар мен көптеген ағылшын, орыс және қазақ тілдеріндегі бағалы кітаптар бар.

Кітапханамызда пайдалануға және жұмыс

ğü, 9 ciltlik Türk Dünyası Edebiyat Tarihi, 8 ciltlik Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi, 6 ciltlik Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedisi Sözlüğü gibi Kazakistan'da fazla bulunmayan Türkçe eserlerin yanı sıra Enstitü'nün ilgi alanına giren güncel birçok İngilizce, Rusça ve Kazakça değerli kitaplar yer almaktadır.

Kütüphanemizde ziyaretçilerimizin kullanabileceği çalışma alanı ve bilgisayarlarımız mevcuttur. Avrasya Araştırma Enstitüsü olarak kütüphanemizin basılı ve elektronik kaynaklarının altyapısını düzenli olarak geliştirmeye devam edeceğiz. Bu konuda bize destek veren ve kütüphanemizin zenginleştirilmesine 1400'e yakın kitap hediye ederek katkıda bulunan T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'na (TİKA) teşekkür ederiz.

жасауға арналған орындар мен компьютерлер де бар. Еуразиялық ғылыми-зерттеу институты ретінде кітапханамыздың баспа және электронды ресурстарының инфрақұрылымын үнемі жетілдірудеміз. Осы орайда, кітапханамызға қолдау көрсеткендерге және кітап қорымызға 1400-ге жақын кітап тарту еткен Түрік ынтымақтастық және үйлестіру агенттігіне (ТІКА) алғысымызды білдіреміз.

Кітапханамыз жұмыс күндері сағат 09.00-дан 18.00-ге дейін ашық болып, оқырмандарын күтеді. □

Kütüphanemiz hafta içi her gün 09.00-18.00 arası kullanıma açık olup, sunduğu hizmetlerle ziyaretçilerini beklemektedir. □

Akademik Türkçe Kursu

Avrasya Araştırma Enstitüsü 19 Ekim 2015 tarihinde Akademik Türkçe kursu verilmeye başlamıştır. Bu kursun amacı katılımcılara makale, bildiri, tez, kitap gibi akademik metinleri okuma, not alma, çıkarımda bulunma konularında eğitim vermektir. Kurslar başlangıç ve orta seviye olmak üzere iki seviyede olacaktır.

HAFTA İÇİ VE HAFTA SONU GRUPLARI

Kurs hakkında bilgi almak ve başvuru için aşağıdaki telefon numarasını arayabilirsiniz.

Başvuru Yeri:

Almalı Avdanı, Mametova 48, 050004 Almatı.

+7 (727) 279 24 26 içhat: 109

19 қазан 2015 жылы Еуразия ғылыми-зерттеу институты «Түрік тілін ғылыми тұрғыдан жетілдіру» курстары басталды. Курстың мақсаты тыңдармандарға мақаладағы, баяндамадағы, диссертация және кітаптардағы академиялық мәтіндерді оқуды, ғылыми тұрғыдан жазуды және қорытынды жасай білуді үйрету болып табылады. Қосымша мағлұмат алу және өтініштерді беру үшін төменде көрсетілген байланыстар арқылы хабарласуға болады. Курстар апта ішінде және апта соңында өткізіледі.

Өтініштерді қабылдау мекенжайы:

Алмалы ауданы, Мәметова көшесі 48, 050004 Алматы,

тел: +7 (727) 279 24 26

(ішкі нөмір 109)

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық – сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Kasım 2017 Sayı: 23
Қараша 2017 жыл №23